

Liikenneviraston tilinpäätös vuodelta 2017

Liikenneviraston tilinpäätös vuodelta 2017

Kannen kuva:

Ylärivissa vasemmalta oikealle:

Liikennemaisema 100 vuotta -näyttely, dioraama vuodelta 1917

Seinäjoki-Oulu -radan valmista kaksoisraidetta vuonna 2017

Liikennemaisema 100 vuotta -näyttely, dioraama vuodelta 2017

Ylärivissa vasemmalta oikealle:

Vt 5 Mikkelin kohta, aseman liittymä vuonna 2017

Liikennemaisema 100 vuotta -näyttely, dioraama vuodelta 1967

Vt 21 Muonio, Auroa-älytie vuonna 2017

Verkkojulkaisu pdf (www.liikennevirasto.fi)

ISBN 978-952-317-519-8

LIVI/1477/01.02.01/2018

Liikennevirasto

PL 33

00521 HELSINKI

Puhelin 029 534 3000

Sisällysluettelo

1	TOIMINTAKERTOMUS	4
1.1	Johdon katsaus	4
1.2	Tuloksellisuus	7
1.3	Vaikuttavuus	8
1.3.1	Toiminnan vaikuttavuus	8
1.3.2	Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	12
1.4	Toiminnallinen tehokkuus	14
1.4.1	Toiminnan tuottavuus	14
1.4.2	Toiminnan taloudellisuus	14
1.4.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	15
1.4.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	20
1.5	Tuotokset ja laadunhallinta	20
1.5.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	20
1.5.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	22
1.6	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	29
1.7	Tilinpäätösanalyysi	31
1.7.1	Rahoituksen rakenne	31
1.7.2	Talousarvion toteutuminen	32
1.7.3	Tuotto- ja kululaskelma	36
1.7.4	Tase	37
1.8	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	40
1.9	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	41
1.9.1	Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	41
1.9.2	Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	41
2	LIIKENNEVIRASTON TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA	42
3	LIIKENNEVIRASTON TUOTTO- JA KULULASKELMA	45
4	LIIKENNEVIRASTON TASE	46
5	LIITETIEDOT	47
6	ALLEKIRJOITUKSET	60

LIITTEET

Liite 1 Tulostavoitteiden toteutumista tukevat toimenpiteet

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Toimintaympäristö 2017

Liikenneviraston toimintavuotta 2017 luonnehtivat parhaiten korjausvelan kasvun pysäyttäminen, digitalisaatio, hallinnonalan virastouudistuksen ja maakuntauudistuksen valmistelu.

Liikenneväylien korjausvelan vähentämiseksi Liikennevirastossa on jatkettu kolmivuotisen 600 milj. euron korjausohjelman toteuttamista. ELY-keskukset ovat keskeisessä roolissa ohjelman toimeen panossa. Ohjelma vastaa asiakkaiden tarpeisiin ja toimii tehokkaana kasvun alustana. Vuosina 2016–2019 korjausvelkaohjelman ja erillisen perusväylänpidon lisärahoituksen turvin korjataan väyliä, jotka palvelevat elinkeinoelämän kuljetuksia ja parantavat liikenneturvallisuutta sekä työmatkaliikennettä. Korjausvelan kasvu saatiin lisärahoituksella pysäytettyä.

Eri väylämuotojen digitalisaation kokeiluhankkeilla on edistetty avointa innovointia ja kokeilukulttuuria. Liikenneviraston käynnistämä digitalisaatiohanke vuosille 2016–2019 raivaa Suomessa tietä esimerkiksi liikenteen uusille palveluille ja automaattiajamiselle. Osana hanketta Liikennevirasto on toteuttanut yhdessä eri yritysten kanssa kokeiluja, joiden tavoitteena on kehittää tienpäälystystöiden suunnittelu- ja toteutusprosessin tehokkuutta ja parantaa lopputuotteen laatua digitalisaation avulla.

Vuonna 2017 Liikennevirasto oli mukana hallinnonalan organisaation muutosten valmistelussa. Uudistuksella tähdätään hallinnonalan rakenteellisiin muutoksiin ja liikenteenohjauksen yhtiöittämiseen vuoden 2019 alussa. Liikennevirasto on osallistunut hallinnonalan rakenneuudistuksen valmisteluun ministeriön eri työryhmissä ja panostanut uudistuksen edellyttämään lainsäädännön muuttamiseen, hyvän muutosjohtamisen varmistamiseen ja hallinnonalan yhteiseen prosessiin henkilöstöä koskevissa muutostilanteissa. ELY-keskukset ovat osallistuneet maakuntauudistuksen valmisteluun ja uuden maantielain mukaisen toiminnan-ohjausmenettelyn esisimulointiin yhteistyössä Liikenneviraston ja maakuntien kesken.

Laatu, ympäristö ja turvallisuus

Liikennevirasto on päivittänyt ympäristöohjelmansa vuosille 2017–2020. Ohjelmassa korostuvat ilmastonmuutoksen hillintä ja liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen. Vuonna 2017 Liikennevirastossa käynnistettiin turvallisuus-, laatu- ja ympäristöjärjestelmän rakentaminen. Viraston läpileikkaavassa johtamisjärjestelmän kehittämistyössä yhtenäistetään järjestelmiä ja menettelytapoja turvallisuus-, laatu- ja ympäristöasioissa.

Vuonna 2016 ilmenneiden betonin lujuuspuutteiden vuoksi Liikennevirasto on tutkinut vuoden 2017 aikana 94 siltaa. Betonirakenteiden laadun parantamiseksi toimintatapoja ja teknisiä ohjeita on tarkennettu ja selkiytetty.

Lokakuussa 2017 Liikennevirasto avasi Kouvolaan Suomen ensimmäisen Ratateknisen oppimiskeskuksen. Oppimiskeskuksen lähtökohtana on kansallisen ratateknisen osaamisen ja rataturvallisuuden varmistaminen. Oppimiskeskus tukee Liikenneviraston turvallisuusstrategiaa.

Liikennevirasto käynnisti vuoden 2017 lopussa tasoristeysten turvallisuuden parantamisohjelman. Siinä parannetaan tasoristeysten turvallisuutta sekä perusväylänpidon keinoilla että uusien teknologioiden avulla.

Käyttöön otetut infrahankkeet

Merkittävimmät käyttöön otetut hankkeet olivat Pohjanmaan rata, jolle myönnettiin EU-tukea noin 28 milj. euroa, Äänekosken biotuotetehtaan ratayhteys, vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie, vt 6 Taavetti–Lappeenranta, Kehä I parantaminen, vt 5 Mikkelin kohta, kt 77 Viitasaari–Keitele, vt 22 Oulu–Kajaani–Vartius, Riihimäen kolmioraide ja Rauman meriväylä. Valtakunnallista tunnustusta saivat vuoden projektiksi nimetty vt 12 Tampereen rantaväylä sekä vt 8 Luostarinkylän eritasoliittymä. Molemmissa hankkeissa on viety koko infra-alan osaamista eteenpäin erityisesti yhteistyön alueella.

Avoin data, älyliikenne ja digitalisaatio

Yksi keskeisistä asiakaslähtöisyyteen ja liikenneverkon toimintavarmuuden parantamiseen liittyvistä Liikenneviraston tehtävistä on tiedon avaaminen. Vuoden aikana kaikki avattavaksi suunniteltu tieto saatiin avattua. Ajantasainen ja helppokäyttöinen liikkumista ja liikennettä koskeva informaatio helpottaa matkan ennakoitavuutta, suunnittelua ja toteuttamista. Digitalisaation, robotisaation, liikenteen palveluistumisen ja markkinoiden toimivuuden edistämiseksi tehdyt kehittämistoimenpiteet ja kokeilut onnistuivat hyvin.

Merkittävä kehitysaskel oli alkuvuodesta 2017 julkaistu uudistunut valtakunnallinen reittiopas, joka tarjoaa käyttäjille tietoa joukkoliikenteen matkustusvaihtoehdoista koko Suomen alueella. Liikenneviraston Liikenne-tilanne-palveluun lisättiin marraskuussa 2017 uutena ominaisuutena reaaliaikainen maanteiden talvikunnossapidon tilannekuva.

Hankintaprosessin sähköistämistä edistettiin laajentamalla ja kehittämällä sähköisen kilpailutusportaalin käyttöä. Lisäksi otettiin käyttöön koko Suomen hankinta-alueet kattava maanteiden päällystysurakoiden dynaaminen hankintajärjestelmä. Liikennevirasto suoritti myös Suomen ensimmäisen ICT-hankinnan allianssimallilla tiestötietojärjestelmän uusimiseksi. Liikenteenohjausjärjestelmien uusimisprojekti on edennyt suunnitelmien mukaisesti.

Rautatieliikennettä varten on kehitetty infran tiedonhallintaa, ajantasaista kuljettajatietoa sekä ratakapasiteetin hallintaa. Tieliikenteen osalta järjestelmien toimintavarmuutta on parannettu ja integroitu osaksi yhteistä käyttöliittymää sekä lisätty älyä että analytiikkaa. Meriliikenteessä talvimerenkulun tilannekuvajärjestelmä on uudistettu ja muita järjestelmiä on modernisoitu ja niiden tiedonvaihtoa on parannettu.

Liikennevirasto on mukana Lapin ELY-keskuksen hallinnoimassa mobiiliteknologiaa hyödyntävässä Porokello-projektissa. Poronhoitoalueella ajavat ammattiautoilijat tuottavat varoituksia teiden varsilla havaitsemistaan poroista ja muut tienkäyttäjät saavat Porokellon varoitukset navigaattoriin tai sovelluksen kautta älypuhelimeen.

Liikenneviraston Aurora-älytie avattiin testaajille marraskuussa 2017. Vt 21:llä sijaitsevan kymmenen kilometrin pituisen älytien ensimmäiset testaukset käynnistyivät loppuvuodesta.

Käynnissä oleva Maas-tutkimushanke on edistynyt hyvin. Suomi valittiin Euroopan suurimman ja merkittävimmän, kaikki liikennemuodot kattavan Transport Research Arena -konferenssin isäntämaaksi vuodeksi 2020. Konferenssin järjestävät Liikennevirasto ja Trafi yhdessä.

Suomi 100

Suomi 100 -juhlavuoden osana Liikennevirasto rakennutti Suomea kiertävän kolmiosaisen maa- ja vesiliikenteen kehitystä itsenäisyyden aikana kuvaavan dioraaman. Liikennevirasto julkaisi myös verkkopalveluna ”Aikamatkalla Suomessa: liikenneväylien tarina” -tarinakartan, joka esittelee arvokohteiksi nimettyjä museoita, majakoita, siltoja ja kanavia sanoin, kuvin ja karttasovelluksen avulla. Lisäksi Liikennevirasto julkaisi valtatie 7:n historiikin ”Seiskatiestä Suomen hienoin moottoritie - yhdistäjä, välittäjä, ylittäjä”.

Talous ja henkilöstö

Liikennevirastolle vuodelle 2017 myönnetty toimintamenomäärärahat eivät riittäneet toiminnan menojen maksamiseen. Aiemmilta vuosilta kertyneitä siirtomäärärahoja käytettiin noin 3,1 milj. euroa. Rahoitusasema tuleviin vuosiin näyttää haasteelliselta.

Vuonna 2017 Liikenneviraston hankintojen kokonaisarvo oli noin 1,6 miljardia euroa. Liikennevirasto hankkii valtaosan palveluista ja tuotteista palveluntuottajilta. Hankintojen kokonaisarvo ja määrä ovat suuria, siksi niitä ohjataan ja kehitetään keskitetysti.

Henkilöstön määrä oli 660 ja toteutuneet henkilötyövuodet 639 htv. Kokonaishenkilötyövuosien määrä oli kahdeksan henkilötyövuotta pienempi kuin vuonna 2016.

Tavoitteiden toteutuminen ja sidosryhmien näkemys Liikennevirastosta

Liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenneviraston välisessä tulossopimuksessa on annettu Liikennevirastolle 15 varsinaista tulostavoitetta, jotka sisältävät 49 osatavoitetta. Näistä toteutui 43. Toteutumiin perustuen toimintavuosi oli onnistunut.

Tiivis yhteistyö eri sidosryhmiin on kerännyt kiitosta toimijoilta. Sidosryhmätutkimuksessa rahdinantajat antoivat korkeita arvioita tyytyväisyydestä yhteistyöhön ja Liikenneviraston toimintaan. Muissa sidosryhmien näkemyksiä selvittävässä kyselyissä esimerkiksi yksityisautoilijoiden tyytyväisyys teiden talvihoitoon nousi, kun taas raskaan liikenteen kuljettajien tyytyväisyys teiden talvihoitoon laski. Kansalaiset ovat yleisellä tasolla tyytyväisiä matkojen toimivuuteen ja turvallisuuteen. Kehitystä toivotaan joukkoliikenteen palvelutason sekä pääkaupunkiseudulla joukkoliikenneasemien pysäköintiin sekä häiriötiedottamiseen. Elinkeinoelämän tyytyväisyys väyliin ja kuljetuksiin Suomessa on parantunut hieman.

Liikenneviraston tilinpäätöstä 2017 tukevat Yhteiskustavastuuraportti 2017, Henkilöstökertomus 2017 ja Tietotilinpäätös 2017. Ne löytyvät Liikenneviraston ulkoisilta sivuilta, www.liikennevirasto.fi.

1.2 Tuloksellisuus

Konsernistrategiassa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toiminnalle asetettiin hallituskauden yli ulottuvat strategiset yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteet ja määriteltiin niitä edistävät painopiste-alueet. Liikenneviraston tulostavoitteet ryhmiteltiin painopisteittäin. Liikenneviraston tulossopimuksessa määritellyt painopistealueet ovat:

- Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut
- Liikenteen energiareformi
- Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet
- Luottamus digitaalisiin palveluihin
- Liikenne- ja viestintäverkot.

Liikenneviraston tuloksellisuuden kokonaisuutta arvioidaan painopisteittäin niiden alla olevien tulostavoitteiden toteutumisen kautta. Yksittäisten tulostavoitteiden toteutumista on arvioitu tarkemmin toimintakertomuksen luvussa 1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet sekä luvussa 1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.

Kokonaisuudessaan Liikenneviraston kertomusvuoden voidaan katsoa olleen tuloksellinen. Liikenneviraston 15:n tulostavoitteen toteutumista arvioidaan 49:n mittarin avulla. Vuonna 2017 Liikennevirasto saavutti 43 mittarin osalta asetetun tavoitetason, kahden osalta tavoite saavutettiin osittain ja vain neljän mittarin osalta asetettua tavoitetta ei saavutettu.

Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut -painopisteessä oli asetettu kolme tulostavoitetta:

- Liikennekaaren toimeenpano sekä kestävä ja sujuva liikkuminen
- Rataverkko ja sen palvelut toimivat tasapuolisesti kilpailun avautuessa
- Liikenteen automatisaation edellytyksiä on parannettu kokeilu-in.

Liikennevirasto saavutti nämä tulostavoitteet ja niiden mittareiden tavoitetasot.

Liikenteen energiareformi -painopisteessä tavoitteina olivat:

- Vähennetään liikenteen fossiilisten polttoaineiden käyttöä parantamalla biotaloutta tukevaa väylä-verkkoa sekä mahdollistamalla vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkko
- Parannetaan väylänpidon energiatehokkuutta
- Kestävät logistiset ketjut.

Kokonaisuudessaan Liikennevirasto onnistui energiareformin tavoitteiden toteuttamisessa. Ainoastaan yhden mittarin tavoitetasosta jäätii hieman.

Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet -painopisteen tulostavoitteet olivat:

- Viraston tuottamat tiedot mahdollistavat uuden liiketoiminnan
- Virasto automatisoi tietojen keruuta sekä tehostaa tiedon hyödyntämistä omassa toiminnassaan
- Rekisterit ja tietoa-aineistot tukevat automaatiota.

Tiedon hyödyntämisen painopisteessä edettiin suunnitellusti ja kaikki tulossopimuksessa asetetut tavoitteet saavutettiin.

Luottamus digitaalisiin palveluihin -painopisteen tulostavoitteena oli:

- Viraston tietojärjestelmät ja tietoliikenne ovat tietoturvan osalta kunnossa.

Tietoturvatoinenpiteet toteutuivat tulossopimuksen edellyttämällä tavalla ja tulostavoite toteutui.

Liikenne- ja viestintäverkot -painopisteen tulostavoitteina oli:

- Korjausvelan kasvu pysäytetään hallitusti asiakastarpeet huomioiden
- Liikenneverkot vastaavat elinkeinoelämän ja kilpailukyvyn kannalta keskeisiin kuljetustarpeisiin ja mahdollistavat turvalliset, ympäristövastuulliset ja tarkoituksenmukaiset tavat liikkua
- Liikenneverkon toimintavarmuus paranee.

Liikenneverkkojen tulostavoitteissa onnistuttiin kohtalaisesti. Painopisteen 18 mittarin osalta kolmessa ei päästy tavoitteeseen ja yhden osalta tavoite saavutettiin osittain. Rautatieliikenteen täsmällisyystavoitteista ei saavutettu kauko- eikä lähiliikenteen osalta. Lisäksi talvimerenkulun palvelutasotavoitteessa ei saavutettu tulossopimuksen edellyttämää tasoa.

Liikennevirasto käynnisti vuonna 2017 seitsemän uuden kehittämishankkeen valmistelun kehysriihen päätösten julkaisun jälkeen. Käynnissä oli kaikkiaan 28 isoa väylähanketta, joiden yhteenlaskettu arvo investointeina on noin 2,6 miljardia euroa. Vuoden aikana liikenteelle avattiin kymmenen hanketta, joista merkittävien, Pohjanmaan rata, saatiin kymmenen vuoden rakennustöiden jälkeen valmiiksi. Liikenneviraston vastuulla olevat kehittämismomentin hankkeet etenivät valtaosin aikataulujen osalta vähintään suunnitelmien mukaisesti, osa jopa edellä aikataulustaan.

Norminpurkua ohjetyössä on viety eteenpäin keskittämällä rautatiealan ohjeita entistä yhtenäisemmäksi ohjekokoelmaksi ja julkaisemalla päivitykset samanaikaisesti voimaan tuleviksi 1.6.2017. Vireillä on myös digitalisointikokeilu radanpidon ohjeistuksessa.

Tienpidon ja liikenteen lupa- ja päätösprosessien sähköisen asioinnin kehittäminen on aloitettu yhteistyössä ELY-keskusten, KEHA-keskusten ja Liikenneviraston kesken. Työ kattaa erikoiskuljetusluvut, liittymäluvut, johto- ja kaapeliluvut.

Liikennevirasto on tukenut liikennettä ja liikkumista tarjoten keräämäänsä tietoa kansalaisten ja yhteiskunnan eri toimijoiden käyttöön avoimena datana.

1.3 Vaikuttavuus

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

1.3.1.1 Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttaminen

Liikennevirasto tukee liikenne- ja viestintäministeriötä hallinnonalalle asetettujen yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa. Tulossopimuksessa on määriteltä Liikenneviraston rooli hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisessa.

Liikenteen ja viestinnän palvelut ja palvelumarkkinat

Painopisteen toteuttamiseksi Liikennevirasto

- edistää avointen rajapintojen syntyä erityisesti yhteen toimivien lippu- ja maksamisratkaisujen aikaansaamiseksi
- suuntaa rahoitusta ja kehittää tietopääoman hyödynnettävyyttä ja prosesseja uudenlaisen liiketoiminnan synnyttämiseksi ja palveluiden aikaansaamiseksi markkinoilla
- luo edellytykset rautatieliikenteen markkinoiden kehittymiselle varmistamalla rataverkon ja sen palveluiden tasapuolisen saatavuuden sekä luomalla käytännön toimintamallit monen operaattorin toimissa markkinoilla. Henkilöliikenteessä varaudutaan siihen, että markkinoille tulee uusia operaattoreita ja viraston toimenpiteet ajoitetaan kilpailun avaamista koskevien päätösten mukaisesti.
- edistää liikkumisen palvelumarkkinoiden ja automaation kehitystä kokeilujen ja alueellisten käytönnötojen kautta.

Liikennevirasto osallistui laajalti liikenteen palvelujen ja palvelumarkkinoiden kehittämiseen ja edistämiseen. Keskeisestä oli liikenteen palvelulain voimaantulon mahdollistaminen ja rautatieliikenteen kilpailun avautumisen edellytysten luominen. Liikkumisen palvelumarkkinoiden ja liikenteen automatisaation kehitystä edistettiin aktiivisesti kokeiluin. Esimerkkeinä tästä ovat Aurora-älytie, Arctic Challenge, meriliikenteen Älyväylä sekä häiriöviestien välityskokeilu osana NordicWay -hanketta.

Liikennepalvelulain (Laki liikenteen palveluista) osalta vuodelle 2017 asetetut tavoitteet saavutettiin haastavasta aikataulusta ja substanssialueen laajasta murroksesta huolimatta. Liikennepalveluiden kansallisen yhteyspisteen tuotantoversio valmistui ja palvelun käyttäjämäärät ovat kasvaneet tasaisesti. Palvelua kehitetään edelleen mm. käyttäjiltä saadun palautteen perusteella vuoden 2018 aikana. Seuranta- ja yhteensovittamistehtävän määrittely on edennyt yhteistyössä toimijoiden kanssa. LIPPU-työryhmän julkaisemat rajapintakuvauksen ja käytäntösäännöt on esitelty sidosryhmille.

Rautatieliikenteen kilpailun avautumisen mahdollistamiseksi kehitettiin ratapihojen liikenteenohjauksen kilpailuneutraaliteettia sekä kapasiteetin haltuunottoa. Palvelujen saatavuutta edistettiin verkkoselostuksen sisällön osalta ja kuvaamalla palveluja digitaaliseen ympäristöön. Rataliikenteen kilpailun avautumiseen liittyvät tavoitteet saavutettiin mm. rajaratapihojen käytön ja rahdinantajien vuoropuhelun osalta. Ministeriön selvitysmiehen (Ruokola 17.11.2017) raportin mahdolliset jatkotoimenpiteet otetaan huomioon vuosien 2018-2019 toiminnassa.

Liikenteen energiareformi

Painopisteen toteuttamiseksi Liikennevirasto

- osallistuu maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnitteluun mm. digitaalisaation hyväksikäytön edistämiseksi sekä kestävän yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen edistämiseksi
- edistää kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuuksien kasvua (esim. matkaketjuihin ja liikkumisen palveluihin liittyvät informaatiopalvelut, liikkumisen ohjaus)
- varmistaa tehokkaan ja ennakoivan liikenteenhallinnan (esim. reitin optimointi, energiatehokkuus, ruuhkien vähentäminen)
- selvittää ratojen sähköistämisen ja akselipainojen nostojen toteuttamisen mahdollisuudet
- ohjaa oman hankintatoimensa kautta väylänpidon palvelutuotantoa energiatehokkuuteen ja ympäristön huomioiviin toimintamalleihin
- varmistaa väylänpitäjänä liikenteelliset edellytykset biopolttoaineiden raaka-aineiden ja jalostettujen tuotteiden kuljetuksille
- mahdollistaa uusien polttoaineiden ja käyttövoimien markkinaehtoisen jakelun mm. tuottamalla tietoa TEN-T-rahoitusmahdollisuuksista sekä muista mahdollisista rahoitusmahdollisuuksista jake-luverkoston rakentajille.

Liikennevirasto toi maankäyttöön ja liikennejärjestelmäsuunnitteluun uusia kestäviä elementtejä mm. projekteissa Polkuja uusiin liikkumisen palveluihin ja Solmupisteiden verkoston laatutason parantaminen. Liikkumisen ohjauksen valtionavustushankkeessa ja työpaikkojen liikkumisen ohjauksen T&K -hankkeessa kehitettiin toimintamalleja ja työkaluja kestäväan liikkumiseen. Kehittämällä liikennejärjestelmätasoisia häiriönhallintaa ja tiedottamista sekä tukemalla matkustajainformaatiota myös mobiilisti saatiin sujuvoitettua matkaketjuja sekä perusarjessa että häiriötilanteissa. Tällä lisätään kestävien kulkumuotojen houkuttelevuutta.

Rautatie-, maantie- ja vesiliikenteen kilpailukykyä parannettiin. Saimaan kanavan sulkujen pidentäminen aloitettiin ja Saimaan jäänmurtokalustoa kehitettiin. Rautatieliikennemarkkinoita samoin kuin esim. HCT-rek-kaliikennettä kehitettiin käytännön piloteilla ja HCT-taustaselvityksellä.

Osana liikenteen hallinnan kehittämistä ja energiansäästöä uudistettiin sääolosuhteet huomioivaa vaihteenlämmityksen ohjausta. Ensimmäinen laaja vaihteenlämmitysjärjestelmäinvestointi tehtiin Ilmalan ratapihalle.

Teiden hoidon alueurakoissa, vesiväylänpidossa ja ratojen kunnossapidossa otettiin käyttöön uusia hankintakriteereitä ja –malleja. Niillä tavoitellaan väylänpidon energiakulutuksen ja päästöjen vähentämistä. Toimet koskevat esim. teiden päällystehankintoja ja LED –tekniikan käyttöönottoa vesi- ja rautatieturvallaisissa.

Liikennevirasto paransi biotaloutta tukevaa väyläverkkoa kohdistamalla panostuksia biotalouden kannalta tärkeimpiin kohteisiin. Myös korjausvelkaohjelmaa ja perusväylänpidon lisärahoitusta kohdistettiin biotalouden kannalta merkityksellisiin kohteisiin. Vuonna 2017 parannettiin yli 1 740 kilometriä alemman tieverkon päällystyskäyttöä ja myös pääteiden päällystyskäyttöä parannettiin biotalouden edellytyksiä. Sorateiden kunto pysyttiin pitämään ennallaan. Rataverkon merkittävimpien raakapuiden kuljetusten puuterminaalit kunnostettiin lisää ja terminaalit viimeisteltiin.

Liikennevirasto osallistui jakeluinfra-direktiivin CEF-hakujen valmisteluun. Virasto tuki hankehakua ja oli mukana infotilaisuuksissa. Vaihtoehtoisia käyttövoimia koskevat hankkeet saivat CEF-tukea. Sidosryhmäpalautteet ovat olleet positiivisia.

Liikenneviraston Kestävä liikenne -tavoitteessa oli vuoden 2017 aikana käynnissä laaja projektikonaisuus. Siinä kasvihuonekaasupäästöjä vähennettiin vaikuttamalla käyttövoimiin, kulkutapa- ja kuljetusmuotojen kaumaan sekä henkilö- ja tavaraliikenteen ja infran energiankulutukseen ja energiatehokkuuteen. Tavoitekonaisuus toteutui hyvin.

Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet sekä Luottamus digitaalisiin palveluihin

Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet -painopisteen toteuttamiseksi Liikennevirasto

- kehittää toiminnassaan isojen tietomäärien hallintaa ja analytiikkaa ja osallistuu hallinnonalan tiedon hyödyntämisen kehittämiseen
- varmistaa väyläverkkoon ja liikenteeseen liittyvien tietovarantojen osalta, että automaatioliikenteen laajeneminen on mahdollista
- huolehtii tietojen saatavuudesta ja laadusta avoimen datan periaatteiden mukaisesti palveluntuottajien ja kehittäjäyhteisöjen käyttöön
- hyödyntää palvelujen tuottajilta ja käyttäjiltä saatavaa tietoa oman toimintansa kehittämiseksi

Liikennevirasto panosti hallussaan olevan tiedon avaamiseen ja rajapintojen kehittämiseen. Avoimen datan ympärille syntyy uutta kansalaisten liikkumista palvelevaa liiketoimintaa. Palvelujen kehittäjiä tuettiin järjestämällä yhteisöllisiä keskustelufoorumeja. Lähes kaikki avoimeksi suunniteltu tieto on nyt avattu ja rajapintojen kehitystyö saatiin valmiiksi. Asiasta on raportoitu tarkemmin Liikenneviraston tietotilinpäätöksessä.

Luottamus digitaalisiin palveluihin -painopisteen toteuttamiseksi Liikennevirasto

- varmistaa, että sen vastuulla olevat tietojärjestelmät ja tietoliikenne ovat tietoturvan ja tietosuojan osalta tarpeiden ja vaatimusten mukaisia.

Liikenneviraston tietoturva- ja tietosuojaprojekti valmistui vuoden 2017 aikana.

Liikenne- ja viestintäverkot

Painopisteen toteuttamiseksi Liikennevirasto kehittää infra-alustaa

- käymällä systemaattista ja aktiivista vuoropuhelua asiakastarpeiden tunnistamisen varmistamiseksi
- huolehtimalla väyläverkon taloudellisesta ja tehokkaasta ylläpidosta ja kehittämisestä
- kehittämällä suunnitteluprosessia siten, että se tuottaa vaikuttavimmat keinot liikennejärjestelmän kehittämiselle
- vähentämällä korjausvelkaa suunnitelmallisesti
- varmistamalla eri liikenneverkkojen turvallisuutta ja toimintavarmuutta ennakoiden ja tietoa hyödyntäen
- ottamalla huomioon automatisaation ja robotisaation vaatimukset infralle.

Liikennevirasto kehitti merkittävästi asiakastarpeiden selvittämisen prosessia. Asiakkailta saatuja tietoja ja tarpeita hyödynnettiin laajasti viraston toiminnassa ja rahoituksen kohdentamisessa. Uusi yhteistyömalli on saanut paljon myönteistä palautetta yhteistyökumppaneilta.

Suunnitteluprosessissa edistettiin uudenlaista vuorovaikutusta. Asiakastieto saatiin aiempaa paremmin käyttöön ja mm. asemanseutujen toimintamallista muodostettiin virastotasoinen malli. Uutta suunnittelukäytäntöä hyödynnettiin liikenne- ja viestintäverkkojen toimintatarvekuvauksessa. Kaikki kumuloitunut ymmärrys ja toimintamallit ovat käytössä hallinnonalan eri jatkotöissä.

Riskienhallintatyössä keskityttiin vuonna 2017 rautatieliikenteen turvallisuuspäätöksiin sekä liikenteen toimintavarmuuden parantamiseen. Toimintavarmuus koostuu mm. teknisten järjestelmien, tietoliikenteen ja operatiivisen liikennekeskustoiminnan varautumisesta mahdollisiin häiriö- ja poikkeustilanteisiin. Toimintavarmuutta kehitettiin mm. osana laajaa ohjausjärjestelmien uusimishanketta ja liikennemuotojen osalta omaa toimintaa jatkuvasti kehittämällä sekä viranomaisyhteistyötä parantamalla ja tiivistämällä.

Meriliikenteessä jäänmurron toimintavarmuuden tehostamiseksi laadittiin koulutusohjelma jäänmurtajien kansipäällystölle. Lisäksi varmistettiin pitkäjänteisesti yhdessä naapurimaiden kanssa jäänmurtokapasiteetin riittävyys.

Vuonna 2017 panostettiin täsmällisyyden kannalta kriittisten pääradan kohteiden tunnistamiseen tiedon keruuta ja analysointia kehittämällä. Lisäksi syksyllä 2017 käynnistettiin Liikenneviraston ja VR:n kanssa yhteistyössä täsmällisyyden kehittämisprojekti.

Tieliikenteessä tilannetiedon alueellisen hyödyntämisen osuutta voimistettiin viranomaisten yhteisen tieliikenteen tilannekuvan luomisessa mm. tieliikenteen toimijoiden yhteistyötä kehittämällä.

Liikennevirasto jatkoi väylänpidon tehokkaiden keinojen kehittämistä ja pyrkii pitkällä aikavälillä kustannus- ja tehokkaiseen toimintaan. Virasto vei suunnitellusti eteenpäin korjausvelkaohjelmaa ja perusväylänpidon lisärahoitusohjelmaa. Niiden avulla väyläverkon korjausvelan kasvu on toistaiseksi taittunut. Korjausvelkaohjelman rahoitus loppuu vuonna 2018 ja perusväylänpidon lisärahoitus loppuu vuonna 2019. Tämän jälkeen korjausvelka uhkaa jälleen kasvaa.

Automatisaatiota ja robotisaatiota edistettiin kansainvälistä huomioita saaneessa Aurora-hankkeessa. Siinä luodaan ainutlaatuinen arktinen älykkään, automaattisen liikenteen testialue ja osaamiskeskus Tunturi-Lapissa. Hankkeessa edistetään liikenteen automaatiota, digitaalista liikenneinfrastruktuuria, älykstä väyläomaisuuden hallintaa sekä liikennettä palveluna.

1.3.2 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantaminen (mom. 31.30.43)

Liikenneviraston tehtäviin kuuluu meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) perusteella myönnettävien valtiontukien käsittely. Lain tavoitteena on turvata lasti- ja matkustaja-alusten kilpailukyky kansainvälisessä liikenteessä sekä huoltovarmuus kriisitilanteessa Suomen lipun alla liikennöivällä tonnistolla.

Määrärahaa oli varattu vuoden 2017 talousarviossa 101,4 milj. euroa. Tukea haettiin yhteensä 90,3 milj. euroa ja maksettiin 89,2 milj. euroa, mikä on noin 25 000 euroa edellisvuotta vähemmän. Matkustaja-alusten saaman tuen (noin 61,5 %) ja lastialusten saaman tuen (noin 38,5 %) suhde säilyi lähes ennallaan. Matkustaja-alusten suhteellinen osuus tuesta on vuoteen 2016 asti tasaisesti kasvanut viimeisten viiden vuoden ajan; vuonna 2012 matkustaja-alusten osuus oli noin 57 % ja lastialusten noin 43 % maksetuista tuista. Vuonna 2017 matkustaja-alushakemuksia käsiteltiin 193 (vuonna 2016 198 kpl) lastialushakemuksia 162 (vuonna 2016 166 kpl). Matkustaja-alusten kuukausitukea haetaan normaalisti edellisen vuoden marraskuun ja budjettivuoden lokakuun väliseltä ajalta eli 12 kuukaudelta, vuonna 2017 viidelle alukselle haettiin kuitenkin vain 11 kuukaudelta. Jos otetaan huomioon mainittujen viiden aluksen kuukausitukien tavanomainen määrä, matkustaja-alusten kuukausitukien määrä vuoden ajalta olisi kasvanut arviolta noin 300 000 eurolla. Järjestöjen sopiman niin sanotun sekamiehityksen käyttö lastialuksilla on edelleen lisääntynyt jonkin verran. Vaikka sekamiehitys toisaalta vähentää hieman aluskohtaisia miehistökustannuksia, sekamiehityksen käytön arvioidaan vaikuttavan osaltaan myös siihen, että uusia aluksia tuodaan Suomen lipun alle.

Työnantajan osuus merimieseläkevakuutusmaksusta vuonna 2017 oli pienempi kuin vuonna 2016 eli 15,4 %. Rajoitetusti verovelvollisten ennakonpidätystä maksavien osalta palautettiin vastaavat tukitekijät kuin yleisesti verovelvollisten osalta. Tukialain muutos (940/2016) lisäsi merenmittauksen tukeen oikeuttavaksi meriliikenteeksi. Muutoksen notifiointin ollessa kesken kauppa-alusluetteloon merkityille merenmittausaluksille ei kuitenkaan voitu myöntää tukea vuoden 2017 aikana. Lainmuutos (940/2016) tuli sen sijaan muilta osin voimaan valtioneuvoston asetuksella (1151/2017) ja lainmuutosta sovellettiin 1.1.2017 lukien. Tuen hakemisen määräaika lyhennettiin verohallinnon muutoksia vastaavasti kolmeen kuukauteen tukijakson päätymisestä.

Vuonna 2017 maksetut tuet - momentti 31.30.43

	Tukijakso	Tuki, euroa
Lastialustuki	*2016 loppuvuosi	17 528 759
Matkustaja-alustuki (1/2-v.)		14 222 683
Lastialustuki	*2017 alkuvuosi	16 781 418
Matkustaja-alustuki (1/2-v.)		12 458 405
Matkustaja-alusten kk-tuki	11/2016 - 10/2017*	28 220 636
Yhteensä	1.7.2016-31.10.2017	89 211 901

* lastialusten 2016 loppuvuosi sisältää 76 815 € oikaisupäätöksillä maksettuja tukia ja yhden tukijakson 1.1.-30.6.2016 päätöksellä maksetun tuen. 2017 alkuvuosi sisältää 29 129 € tukijakson 1.1.-30.6.2016 tukea, joka maksettiin Hgin HAOn päätöksen jälkeen. Viidelle matkustaja-alukselle haettiin kk-tukea 11/16 - 9/17.

Kauppa-alusluettelosta poistettiin vuonna 2017 yhteensä kahdeksan alusta. Kaikki poistettiin ulosliputuksen vuoksi. Uusia aluksia kauppa-alusluetteloon merkittiin vuonna 2017 yhteensä yksitoista.

Maksetut kauppa-alustuet, luetteloon merkityt alukset

	2017	2016	2015	2014
Tuet yhteensä (milj.euroa)	89,212	89,237	87,304	87,582
Alusten bruttovetoisuus	1 452 565	1 536 520	1 537 004	1 522 643
Aluksia vuoden lopussa (kpl)	110	107	105	108
Alusten keski-ikä (vuotta)	23,6	21,8	21,5	21,1

Kauppa-alusluettelossa oli vuoden 2017 lopussa 96 lastialusta (vuonna 2016 lastialuksia oli 92) ja 14 matkustaja-alusta (vuonna 2016 matkustaja-aluksia oli 15). Luetteloalusten keski-ikä oli 23,6 vuotta, bruttovetoisuus 1 452 565 ja nettovetoisuus 614 866. Kauppa-alusluettelossa on 12 alusta, joista 7 hinaajaa. Niille ei haettu vuoden 2017 aikana tukea. Monet näistä aluksista ovat bruttovetoisuudeltaan pieniä ja iältään vanhoja. Vuonna 2017 kauppa-alustukiasioissa käsiteltiin 395 hakemusta. Asioiden käsittelyyn käytettiin Liikennevirastossa noin kolme henkilötyövuotta.

Suurten kaupunkien raideliikennehankkeiden suunnittelu 31.30.63.07

Momentin toteuma oli 1,475 milj. euroa. Tampereen kaupungille myönnettiin kaupunkiraitiotien suunnittelua varten 3,060 milj. euroa vuonna 2015. Määräraha on kolmevuotinen siirtomääräraha ja myönnetty rahoitus maksettiin kokonaisuudessaan vuonna 2017 Tampereen kaupungin maksatushakemuksen perusteella.

Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki (mom. 31.30.63.09)

Suurille kaupunkiseuduille (HSL, Tampere, Turku, Oulu) myönnettiin vuodelle 2017 yhteensä 9,75 milj. euroa joukkoliikennetukea. Vuoden 2016 ja 2017 valtionavustuksia maksettiin 9,76 milj. euroa. Suurilla kaupunkiseuduilla joukkoliikennetuen osuus kaupunkiseudun rahoittamasta joukkoliikenteen nettokustannuksista vaihtelee suuresti. HSL-alueella valtion joukkoliikennetuki on noin 1,5 % nettokustannuksista ja muilla suurilla kaupunkiseuduilla noin 10 % nettokustannuksista. Suurilla kaupunkiseuduilla joukkoliikennetuen tavoitteena on nostaa joukkoliikenteen palvelutasoa ja siten lisätä joukkoliikenteen käyttöä ja markkinaosuutta sekä parantaa sen kilpailukykyä. Kaupunkiseutujen näkemyksen mukaan joukkoliikenteen valtionrahoitus on tärkeä kannuste edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseen. Joukkoliikennetuki on kytketty Liikenneviraston ja suurten kaupunkiseutujen välisiin MAL-aiesopimuksiin.

Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki (mom. 31.30.63.11)

Kymmenelle keskisuurelle kaupunkiseudulle myönnettiin vuodelle 2017 yhteensä 8,275 milj. euroa joukkoliikennetukea. Vuoden 2016 ja 2017 valtionavustuksia maksettiin noin 8,4 milj. euroa. Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuen tavoitteena on ylläpitää joukkoliikenteen palvelutasoa näillä seuduilla. Keskisuurissa kaupungeissa valtionrahoituksen avulla pystyttiin muun muassa parantamaan joukkoliikenteen toimivuutta, palvelusovelvoitteiden toteutumista ja hankkimaan arkiliikkumista palvelevia yhteyksiä sekä alentamaan lipunhintoja. Lisäksi tukea on käytetty Liikenneviraston, ELY-keskuksen ja kaupunkiseudun välisissä aiesopimuksissa sovitulla tavalla joukkoliikenteen kehittämishankkeisiin. Näitä olivat informaatiojärjestelmien, matkakeskusten sekä yhteisen lippu- ja maksujärjestelmän kehittäminen.

Joukkoliikenteen kehittämishankkeet (mom. 31.30.63.12)

Joukkoliikenteen kehittämisrahoituksella tuettiin valtakunnallisen lippu- ja maksujärjestelmän taustajärjestelmäpohjaisuuden kehittämistä yhteensä 116 000 eurolla. Lisäksi kehittämishankerahoitusta käytettiin Liikenneviraston tarpeisiin yhteensä noin 80 000 euroa esiselvityksiin henkilöliikenteen järjestämistavoista maakuntaudistuksessa ja liikennepalvelulain seurantatehtävistä. Momentilta maksettiin myös Turun raitiotien jatkosuunnittelun valtionavustus, noin 90 000 euroa, liikenne- ja viestintäministeriön vahvistaman tilijaottelun mukaisesti.

Liikkumisen ohjaus (mom. 31.30.63.13)

Liikkumisen ohjauksen valtionavustusta myönnettiin noin 950 000 euroa yhteensä 29 hankkeelle. Vuoden 2016 ja 2017 valtionavustuksia maksettiin noin 836 000 euroa. Hankkeiden toteuttajina ovat kunnat, kuntayhtymät ja yleishyödylliset yhteisöt. Liikkumisen ohjauksen valtionavustuksilla tuettiin liikkumisen ohjauksen toimenpiteiden juurtumista osaksi seudullista liikennejärjestelmätyötä ja suunnittelua. Avustuksilla vaikiinutettiin toimintaa suuremmilla seuduilla ja synnytetään uutta toimintaa pienemmille seuduille sekä pilottoitiin kuluttajille suunnattuja liikkumispalveluja. Lisäksi Liikennevirasto on käyttänyt momentin rahoitusta valtakunnallisiin liikkumisen ohjauksen selvityksiin.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Liikennevirastolla oli kaksi toiminnan tuottavuutta mittaavaa toiminnallista tulostavoitetta. Niiden toteutuksen laskemisessa painotetaan kunkin liikenneverkon tuotosta niiden tuottamiseen käytettyjen kulujen suhteessa. Panoslaskelmassa huomioidaan toiminnan kulut -nimisen tiliryhmän kulut, jotka sisältävät poistot. Vuoden 2017 kulujen deflatointi on tehty liikenne- ja viestintäministeriön ohjeistamalla ja tilastokeskuksen laskemilla kertoimilla: palkat 0,979, muut kulut 1,007 ja poistot 1,009. Tuottavuuslaskennan panoksessa on huomioitu myös ELY-keskusten L-vastuualueiden tehtäväryhmäkohtaiset kustannukset.

Toiminnallinen tehokkuus	Tavoite 2017	Toteuma 2017	Toteutuma 2016	Toteutuma 2015
Työn tuottavuuden kasvu, %	1	1,3	1,0	1,6
Kokonaistuottavuuden kasvu, %	0,2	-2,1	-2,4	-2,9
Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus, % (uusi mittari, TAE 2017:ssä)	120	116	-	-

Tuottavuustavoitteista Liikennevirasto saavutti työn tuottavuuden tavoitteen, joka nousi 1,3 % edellisestä vuodesta. Työn tuottavuuslaskelman tuotos saavutettiin 1,2 % edellisestä vuodesta pienemmällä työpanoksella.

Kokonaistuottavuuden tavoitetta ei saavutettu ja se laski 2,1 % edellisestä vuodesta. Liikenneviraston tuottavuuslaskelmissa käyttämä tuotos kasvoi 0,08 % edellisestä vuodesta, mutta kokonaistuottavuuden osalta panokset kasvoivat kuitenkin tuotosta enemmän. Kokonaistuottavuuslaskelmissa panosten osalta kasvua oli selvästi poistoissa sekä hieman myös väylänpitoon liittyvissä kuluissa. Henkilöstömenot puolestaan laskivat edellisestä vuodesta.

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Ministeriö ei asettanut virastolle toiminnan taloudellisuutta kuvaavia tulostavoitteita eikä seurantamittareita. Liikennevirasto esittää tältä osin kunkin väyläverkon osalta taloudellisuutta kuvaavan tunnusluvun (kustannukset / väyläkm). Mittari kuvaa sekä toiminnan taloudellisuutta että määrärahojen muutosta.

Kustannukset väyläkilometriä kohden ovat laskeneet maantie- ja ratakilometrien osalta, mutta nousseet kauppamerenkulun väylien osalta.

Toiminnan laskennalliset kustannukset / km	Toteuma 2017	Toteuma 2016	Toteutuma 2015	Toteutuma 2014
Kustannukset, euroa/maantiekilometriä (79 444 km)	12 884	13 001	13 515	13 807
Kustannukset, euroa/ratakm (5 926 km)	85 597	86 738	81 393	79 617
Kustannukset, euroa/kauppamerenkulun väyläkm (3 954 km)	6 136	5 934	4 672	5 636

Pääoman korkokustannukset on laskettu Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisesti 0,0 %:n korkokantaan.

Tienpidon kustannuksissa on huomioitu kaikkien Liikenneviraston talousarviotilien tienpitoon liittyvät kulut. Pääomakustannuksista laskelmassa on huomioitu tieomaisuuden poistot. Radanpidon kustannusten laskelmassa on Liikenneviraston talousarviotilien radanpitoon liittyvät kulut. Pääomakustannuksista laskelmassa on huomioitu rataomaisuuden poistot. Kauppamerenkulun kustannusten laskelmat on tehty siten, että kustannuksiin on sisällytetty kauppamerenkulun väylien ylläpidon kustannukset ja ne on jaettu väyläkilometreillä. Kustannukset sisältävät kauppamerenkulun kustannukset pl. väylien ja kanavien pääomakustannukset. Vuoden 2017 laskelmissa ei ole mukana pääoman korkokustannuksia, koska Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisesti laskelmissa tulee käyttää 0,0 % korkokantaa.

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen toiminnan laskelmat käsittävät julkisoikeudelliset ja liiketaloudelliset suoritteet sekä väylämaksun alaisen toiminnan ja radanpidon kustannusvastaavuuden.

Toiminnan kannattavuus	Tavoite 2017	Toteutuma 2017	Toteutuma 2016	Toteutuma 2015	Toteutuma 2014
Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	ei tavoitetta	94	98	76	99
Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus, %	ei tavoitetta	123	143	128	129

Liikennevirasto siirtyi Kieku-järjestelmään 1.4.2016 ja se vaikutti etenkin tukitoimintojen määrittelyyn. Muutoksilla oli vaikutusta viraston kustannuslaskentaan ja kolmen ensimmäisen kuukauden 2016 laskenta tehtiin manuaalisesti. Vuoden 2017 laskelmissa tämä näkyy vielä vuoden 2016 vertailuluvuissa.

Vuoden 2017 laskelmissa käytettäväksi tarkoitettu korkokustannus on 0,0 % Valtiokonttorin ohjeen mukaisesti ja tämän vuoksi laskelmissa ei ole korkokustannuksia.

Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus 94 %

Liikenneviraston julkisoikeudellisia suoritteita ovat mm. merenkulun tukipäätösten, rautateiden käyttöilupien, teknisten määräysten ja tarkastusten antaminen, rataliikenteenohjauspalveluun kuuluva vaihtotyö, merenkulun väyläpäätökset, erivapauspäätökset alusten jääluokissa ja jäänmurtaja-avustuksissa sekä kauppamerenkulun edistämiseen liittyvät suoritteet.

Julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 €)	2017	TA 2017	2016	2015
Tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 473	1 391	2 529	2 048
Maksullisen toiminnan muut tuotot				2
Vuokrat ja käyttökorvaukset				
./ tuottojen oikaisuerät				
Tuotot yhteensä	1 473	1 391	2 529	2 050
Kustannukset				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1	1	2	2
Henkilöstökustannukset	119	94	134	96
Vuokrat	9	18	11	10
Palvelujen ostot	985	910	1 553	1 667
Muut erilliskustannukset	1	3	1	3
Erilliskustannukset yhteensä	1 115	1 026	1 701	1 778
Käyttöjäämä	358	365	828	272
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	10	18	13	21
Poistot	446	410	850	850
Korot		36	16	47
Muut yhteiskustannukset				
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	456	464	879	918
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 571	1 490	2 580	2 696
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-98	-99	-51	-646
KUSTANNUSVASTAAVUUS	93,8 %	93,4 %	98,0 %	76,0 %

Talouspoliittisen ministerivaliokunnan linjauksen mukaisesti Suomessa on siirrytty VIRVE-viranomaisverkon käyttöön. Tämän vuoksi vuonna 2017 RAILI-viestintäverkko (Rautateiden integroitu liikenneviestintäjärjestelmä) ei ole enää Liikenneviraston maksullista toimintaa. Tästä johtuen käyttöpalveluiden tuotot ja kustannukset ovat jääneet pois julkisoikeudellisten suoritteiden laskelmalta. Laskelman tuotoissa tämä aiheuttaa noin miljoonan euron tuottojen alenemisen.

Muiden julkisoikeudellisten suoritteiden toiminta pysyi pääosin edellisvuoden tasossa.

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus 123 %

Liikenneviraston liiketaloudellisia suoritteita ovat mm. kiinteistötoimen palvelut, rautateiden risteämälupien antaminen ja vesiväylien karttatuotannon liiketaloudellinen toiminta. Laskelmassa ovat mukana myös teiden levähdysalueiden vuokratuotot.

Liiketaloudelliset suoritteet (1 000 €)	2017	TA 2017	2016	2015
Tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 202	663	1 162	945
Maksullisen toiminnan muut tuotot	0	5	3	6
Vuokrat ja käyttökorvaukset	5 098	6 065	6 002	6 075
./.. tuottojen oikaisuerät	-6		-22	-11
Tuotot yhteensä	6 294	6 733	7 145	7 015
Kustannukset				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 460	1 376	1 301	1 362
Henkilöstökustannukset	265	292	467	292
Vuokrat	35	35	37	37
Palvelujen ostot	2 136	2 795	1 924	2 998
Muut erilliskustannukset	911	265	929	256
Erilliskustannukset yhteensä	4 807	4 763	4 658	4 945
Käyttäjäämä	1 487	1 970	2 487	2 070
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	77	90	116	102
Poistot	232	369	192	369
Korot	0	51	28	51
Muut yhteiskustannukset	5	2	2	2
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	314	512	338	524
Kokonaiskustannukset yhteensä	5 121	5 275	4 996	5 469
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	1 173	1 458	2 149	1 546
KUSTANNUSVASTAAVUUS	122,9 %	127,6 %	143,0 %	128,3 %

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus on huonontunut edellisestä vuodesta. Suurin vaikutus kustannusvastaavuuden heikentymiseen oli kiinteistötoiminnalla. Liikennevirastossa on laadittu vuoteen 2021 ulottuva linjaus kiinteistövarallisuuden hallinnasta. Tarkoituksena on luopua hallitusti viraston toiminnalle tarpeettomasta kiinteistövarallisuudesta pääasiassa hallinnan siirroilla valtiovarainministeriölle ja maa- ja metsätalousministeriölle. Samalla viraston vuokraustoiminta tulee vähenemään merkittävästi. Linjauksen mukaisesti tulevina vuosina luovutaan yli 800 vuokrasopimuksesta. Vuoden 2017 aikana toteutui jo useita hallinnan siirtoja ja vuokrasopimusten yhteismäärä väheni 75 sopimuksella. Kiinteistötoimen tuotoissa on vähennystä edelliseen vuoteen lähes miljoona euroa, kun taas toiminnan erilliskustannukset eivät alentuneet vastaavasti. Tämä johtuu siitä, että kiinteistötoiminnan menot kohdistuvat Liikenneviraston omistamien rakennusten kunnossapitoon. Näistä pääosa on rautatierakennuksia, joissa ei ole vuokraustoimintaa. Sen sijaan päättäneet ja Senaatille siirtyneet vuokrasopimukset kohdistuvat lähes kokonaan maa-alueisiin, jotka eivät aiheuta Liikennevirastolle menoja.

Radanpidon kustannusvastaavuus 10 %

Radanpidon kustannusvastaavuuslaskelma kertoo, kuinka suuren osan ratamaksun perusmaksulla kerätyt tulot ja erät muut tuotot kattavat radanpidon vuosikustannuksista. Rautatieliikenteeltä perittiin ratamaksun perusmaksua rataverkon käyttämisestä. Rautatieliikenteeltä on perittävä vähintään rataverkon käytöstä suoraan radanpitäjälle aiheutuvat kustannukset ja ratamaksun perusmaksu perustuu tämän periaatteen mukaisesti rajakustannushinnoitteluun. Perusmaksun yksikköhinnat olivat liikennesuoritetta eli bruttotonnikilometriä kohden henkilöjunaliikenteessä 0,1308 senttiä ja tavarajunaliikenteessä 0,1350 senttiä. Muut tuotot sisältävät satunnaisia vuosittain vaihtelevia tuloeria, kuten vahingonkorvauksia ja materiaalien myyntituloja. Rautatieliikenteeltä peritty ratavero ja investointivero eivät sisälly radanpidon kustannusvastaavuustarkasteluun.

Vuonna 2017 radanpidon kustannusvastaavuus oli 10 % eli sama kuin edellisenä vuotena.

Ratamaksun perusmaksua perittiin vuonna 2017 42,9 milj. euroa (2016 40,4 milj. euroa) ja muita tuottoja kertyi 5,7 milj. euroa (2016 2,3 milj. euroa). Ratamaksu tuloutettiin perusradanpidon momentille. Ratamaksun perusmaksun tuotot kasvoivat 2,5 milj. euroa ja muut tuotot 3,3 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Perusmaksutulojen lisääntymiseen vaikutti sekä tavara- että henkilöliikenteen kasvu.

Radanpidon kustannukset olivat vuonna 2017 492 milj. euroa. Merkittävimpiä kustannustekijöitä ovat radanpidon ja liikenteenohjauspalvelujen ostot sekä pääoman poistot. Radanpidon kustannusvastaavuuslaskelmaan sisällytettävien radanpidon kustannuslajien tarkastelua on laajennettu aiempaan tarkastelutapaan verrattuna. Sen vuoksi tässä esitetty kustannusvastaavuustarkastelu ei ole kaikilta osin aiempien tilinpäätösten kanssa suoraan vertailukelpoinen.

Radanpidon kustannusvastaavuus (1 000 €)	2017	2016	2015
Tuotot			
Ratamaksun perusmaksu	42 876	40 403	39 184
Muut tuotot	5 661	2 320	3 934
Tuotot yhteensä	48 537	42 723	43 118
Kustannukset			
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	674	594	616
Henkilöstökustannukset	1 427	3 368	4 228
Vuokrat	6 917	1 112	1 388
Palvelujen ostot	282 257	241 324	241 043
Muut erilliskustannukset	727	367	545
Erilliskustannukset yhteensä	292 002	246 765	247 820
Käyttöjäämä	-243 465	-204 042	-204 702
Osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	3 148	2 200	2 158
Poistot	197 252	187 706	175 762
Korot	0	7 756	25 517
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	200 400	197 662	203 437
Kokonaiskustannukset yhteensä	492 402	444 427	451 257
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-443 865	-401 704	-408 139
KUSTANNUSVASTAAVUUS	9,9 %	9,6 %	9,6 %

Rannikon kauppamerenkulun palvelujen kustannusvastaavuus 57 %

Kauppamerenkululta perittävä väylämaksu on veroluonteinen maksu, jonka kantaa tulli. Väylämaksun alaisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma kertoo, kuinka suuren osan vuosikuluista perityt väylämaksut kattavat. Vuonna 2016 vastaava tunnusluku oli 55 %.

Väylämaksun alaisen toiminnan tuotot ja kulut (1 000 €)	2017	Tavoite 2017	2016	2015
Tuotot				
Väylämaksutuotot	47 366	46 200	46 335	45 338
Muut tuotot	169	200	24	1 291
Tuotot yhteensä	47 535	46 400	46 359	46 629
Kustannukset				
Toiminnan erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7 565	9 363	4 238	2 915
Henkilöstökustannukset	7 206	8 245	7 854	8 210
Vuokrat	457	830	538	829
Palvelujen ostot	54 105	63 317	57 329	47 205
Muut erilliskustannukset	229	562	284	562
TEN-tuen vaikutus	-969	-1 283	-397	
Tullin väyläveron kantokustannukset	634	610	610	600
Erilliskustannukset yhteensä	69 227	81 644	70 456	60 321
Käyttäjäämä	-21 692	-35 244	-24 097	-13 692
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	3 818	3 435	3 423	3 435
Poistot	9 874	10 882	9 690	10 268
Korot	0	369	273	1 438
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	13 692	14 686	13 386	15 141
Kokonaiskustannukset yhteensä	82 919	96 330	83 842	75 462
Ylijäämä (+) / Alijäämä (-)	-35 384	-49 930	-37 483	-28 833
KUSTANNUSVASTAAVUUS	57,3 %	48,2 %	55,3 %	61,8 %

Rannikon kauppamerenkulun väylämaksujen määrä kasvoi noin 1 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna johtuen ulkomaan meriliikenteen vienti- ja tuontikuljetusten lisääntymisestä. Edelleen on voimassa väylämaksulakiin tehty muutos, jonka mukaisesti väylämaksut puolitettiin vuosiksi 2015–2017. Lain tilapäisellä muutoksella on tarkoitus kompensoida EU:n rikkidirektiivin aiheuttamia lisäkustannuksia merenkululle ja keventää elinkeinoelämän, etenkin teollisuuden, kustannusrasitetta. Muut tuotot koostuvat väylien käyttäjiltä perityistä merimerkki- ja turvalaitevahinkojen korvauksista, joita vuonna 2017 ei juurikaan ollut.

Rannikon kauppamerenkulun väylien jäänmurron toimintapäivien lukumäärä vuonna 2017 oli 558 päivää, kun päiviä vuonna 2016 oli 536. Vuosi 2017 oli olosuhteiltaan hieman edellistä vuotta kovempi ja toimintapäivät kasvoivat hieman. Tämä aiheutti jäänmurrossa 3 milj. euron kasvun aineissa ja tarvikkeissa (polttoaineet).

Liikennevirasto maksaa palveluntuottajalle jäänmurtaja Polariksen valmiudesta, operoinnista ja kiinteästä osuudesta, joka muodostuu murtajan pääomakustannuksista. Ne perustuvat Polariksesta maksettuihin kauppahintoihin. Liikennevirasto sai EU-tukea Polariksen hankintaan noin 22,6 milj. euroa. Väylämaksulaskelmissa Liikennevirasto vähentää kiinteästä osuudesta EU-tukea vastaavan summan. Näin EU-tuen vaikutus näkyy myös väylämaksulaskelmissa.

Rannikon kauppamerenkulun väyliin kohdistuneen merenmittauksen erilliskustannukset ovat noin 2 milj. euroa edellistä vuotta alhaisemmat. Vuoden 2017 merenmittausten kustannukset ovat kohdistuneet suurelta osin muun rannikkoliikenteen väylien merenmittauksiin, sillä työn alla on ollut kaksi rannikon aluemerennittausprojektia. Merenmittausten tilaamisen painopisteessä on tapahtunut vuodesta 2016 lähtien merkittävä muutos. Kesäkuussa 2016 valmistuivat kauppamerenkulun käyttämät HELCOM CAT I ja II –mittaukset, jotka käsittävät Suomen avomerialueet aina noin 10 m syvyyskäyrälle saakka. Painopiste on siirtynyt Suomen rannikon mataliin vesiin, jotka palvelevat mm. palo- ja pelastusviranomaisia, puolustusvoimia, merellisten alueiden käytön suunnittelua, kalastajia ja veneilijöitä.

Laskelmaan on lisätty tullille väyläveron kantamisesta aiheutuneet kustannukset.

1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Liikenneviraston yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot koostuvat pääosin kuntien, muiden virastojen tai EU:n rahoitusosuuksista hankkeista. Lisäksi yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja kertyy mm. EU-rahoitteisista projekteista sekä työ- ja elinkeinoministeriön myöntämästä työllistämistuesta.

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot ja kulut (1 000 €)	2017	Tavoite 2017	2016	2015
Tuotot				
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	3 242	1 302	6 522	8 401
EU:lta saatu rahoitus	30 839	697	17 095	11 716
Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	-627	552	1 021	5
Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	5 152	3 137	10 142	22 077
Tuotot yhteensä	38 606	5 688	34 780	42 199
Kustannukset				
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	895	2	1 109	3 698
Henkilöstökustannukset	1 478	393	1 071	3 274
Vuokrat	140	19	105	347
Palvelujen ostot	55 253	11 688	158 223	608 285
Muut erilliskustannukset	181	6	328	666
Erilliskustannukset yhteensä	57 947	12 108	160 836	616 270
Käyttäjäämä	-19 341	-6 420	-126 056	-574 071
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	684	136	548	3 406
Poistot	125	8	84	247
Korot	0	0	3	8
Muut yhteiskustannukset	28	90	180	192
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	837	234	815	3 853
Kokonaiskustannukset yhteensä	58 784	12 342	161 651	620 123
Alijäämä (-)	-20 178	-6 654	-126 871	-577 924
KUSTANNUSVASTAAVUUS	65,7 %	46,1 %	21,5 %	6,8 %

Vuonna 2017 yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 66 %, edellisvuoden luku oli 22 %.

Palvelujen ostot ovat vuonna 2017 merkittävästi pienemmät ja tämä johtuu siitä, että vuoden 2016 luvussa on vielä mukana uuden jäänmurtajan rakentamiskustannuksia. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus kuvaa, millä osuudella ulkopuoliset rahoittajat osallistuvat yhdessä toteutettavien hankkeiden kustannuksiin. Ulkopuolisen rahoituksen tuella pystytään toteuttamaan alueellisen kehittymisen ja kilpailukyvyyn kannalta tärkeitä hankkeita. Kustannusvastaavuusprosentti vaihtelee vuosittain. Hankkeiden kustannusten jaosta Liikenneviraston ja ulkopuolisen rahoittajan välillä sovitaan jokaisen hankkeen osalta sen toteuttamissopimuksessa.

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Liikenneviraston vastuulla olevat väylät ovat maanteitä, rautateitä ja vesiväyliä. Liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenneviraston tulossopimuksessa on tulostavoitteiden lisäksi sovittu raportoitavia mittareita, jotka kuvaavat viraston tuottamaa palvelutasoa ja julkishyödykkeitä. Seurattaville mittareille ei ole asetettu tavoitearvoa, vaan ainoastaan kirjattu niiden toteutuma-arviot. Mittareita on täydennetty verkon laajuutta ja käyttöä kuvaavilla tunnusluvuilla.

Seurattavat mittarit	Toteuma- arvio 2017	Toteuma 2017	Toteutuma 2016	Toteutuma 2015
Tuotokset ja laadunhallinta				
Matka ja kuljetusketjujen toimivuus				
Jäänmurtajien toimintapäivät	620	558	536	262
Ilman odotusta läpikäysseiden alusten osuus (%)	90-95	93	98	97
Nopean (≥ 160 km/h) rataverkon pituus, km (henkilöliikenne)	1 059	1 059	1 060	906
25 tonnin akselipainon sallivien rataosien pit, km (tavaraliik.)	790	790	790	790
Kevyen liikenteen väylien kunto, huonokuntoiset (km)	690	680	704	390
Tieliikenteen henkilövahinko-onnettomuuksien laskennallinen vähenemä kehittämisinvestoinnein	10,6	7,0	10,0	10,5
Käytössä olevien tasoristeysten määrä valtion liikennöidyllä rataverkolla yhteensä, kpl	2 775	2 742	2 778	2 820
Toiminnallinen tehokkuus				
Hankinta- ja innovaatio-osaamisen kokonaisindeksi	72	72	71	71
Viraston tietoturvallisuus on katselmoitu vuosittain	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
Inhimillinen pääoma				
Henkilöstön työpanoksen kokonaismäärä, henkilötyövuotta	640	639	647	652

Muut suoritteiden tunnusluvut	Toteuma 2017	Toteutuma 2016	Toteutuma 2015
Maanteiden pituus, km	77 993	77 982	78 013
Päällystepituus, km	50 759	50 746	50 759
Kevyen liikenteen väylien pituus, km	5 863	5 866	5 841
Maantiesiltojen lukumäärä, kpl *)	15 039	15 160	15 152
Rautatiesiltojen lukumäärä, kpl	2 420	2 419	2 417
Rataverkon pituus, km	5 926	5 926	5 923
Liikennöidyn rataverkon pituus, km	5 652	5 652	5 741
Varoituslaitteilla varustettujen tasoristeysten osuus kaikista tasoristeyksistä valtion liikennöidyllä rataverkolla (%)	23	24	24
Tasoristeystonnettomuuksien määrä valtion rataverkolla	20	28	30
Rannikon kauppamerenkulun väyläkilometrit	3 194	3 196	3 235
Sisävesien kauppamerenkulun väyläkilometrit	760	760	754
Muun vesiliikenteen väyläkilometrit	12 332	12 372	12 352
Talvisatamien määrä	28	28	28
Liikennesuorite, maantiet, mrd. ajoneuvokm	38,2	37,8	37,5
Rautatiekuljetusten osuus kotimaan tavaraliik. suoritt. (%)	27	25	26
Liikenteen hiilidioksidipäästöt (1990=100) ennakkotieto **)		103	92
Maantieliikenteen melulle altistuneet	330 000	330 000	330 000
Rautatieliikenteen melulle altistuneet	150 000	150 000	150 000
Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet maanteillä, kpl	2 354	2 535	2 714
Maantieliikenteen onnettomuuksissa kuolleet, lkm	159	187	206

*) tilastointitavassa on tapahtunut muutos (luku ei sisällä esim. yksityistiesiltoja)

**) arvoa ei tiedossa julkaisuhetkellä

Jäänmurron toimintapäivien määrä kasvoi jonkin verran edellisten vuosien tasosta ollen 588 päivää. Talvimerenkulun palvelujen odotusaika oli kertomusvuonna 3,91 tuntia, eikä tulostavoitemittarin edellyttämää 3,5 tunnin tavoitetta saavutettu. Palveluntuottajien, sataman ja teollisuuden kanssa sovittu enintään 4 tunnin keskimääräinen odotusaikatavoite saavutettiin. Ilman odotusta läpikäyneiden alusten toteumaprosentti laski hieman edellisen vuodesta ja oli vuonna 2017 93 %.

Nopean rataverkon (vähintään 160 km/h) osuus ei muuttunut kertomusvuonna ja oli edelleen 1059 km. 25 tonnin akselipainon sallivan rataverkon pituus pysyi ennallaan ja oli 790 km. Seuraavat nopeuden nostot sekä 25 tonnin akselipainojen sallivien rataosien muutosten on määrä tapahtua maaliskuussa 2018 Seinäjoki–Oulu-hankkeen viimeisten käyttöönottojen myötä.

Huonokuntoisten kevyen liikenteen väylien määrä laski hieman edellisestä vuodesta ja loppuvuonna 680 km kevyenliikenteenväylistä luokiteltiin huonokuntoisiksi.

Tieliikenteen kehittämisinvestointien henkilövahinko-onnettomuuksien laskennallinen vähenemä oli 7.

Käytössä olevien tasoristeysten määrä vuoden 2017 lopussa oli 2 742. Tilastolukuja muuttavat todellisen poistuman lisäksi mm. uudet tai purettavat radat, radanluokitusten muutokset ja rekisteritietojen korjaukset.

Maantieverkon pituus vuoden 2017 lopussa oli 77 993 km ja pituus kasvoi 11 km edellisestä vuodesta. Päälystettyjen teiden osuus oli 50 759 km ja niiden pituus kasvoi 13 km. Maantiesiltoja oli 15 039 kpl ja rautatiesiltoja 2420 kpl. Kevyen liikenteen väylien pituus väheni 3 km ja vuoden lopussa niitä oli 5 863 km. Maanteiden liikennesuorite jatkoi kasvua ollen 38,2 miljardia ajoneuvokilometriä vuonna 2017.

Rataverkon pituus säilyi ennallaan ollen katsauskauden lopussa yhteensä 5 926 kilometriä. Myös liikennöidyn rataverkon pituus säilyi ennallaan ollen 5 652 km.

Rannikon kauppamerenkulun väylien pituus väheni kaksi kilometriä ja vuoden lopussa niitä oli 3 194 km. Sisävesien kauppamerenkulun väylien pituus pysyi samana ja niiden pituus oli vuoden 2017 lopussa 760 km. Muun vesiliikenteen väylien pituus väheni 40 km ja pituus oli vuoden lopussa 12 372 km. Talvisatamien määrä pysyi edellisten vuosien tasolla (28).

Liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen tunnusluku vuodelta 2017 valmistuu Tilastokeskuksessa vasta 2018 keväällä. Tunnusluku on liikenteen kasvihuonekaasupäästöt suhteutettuna vuoden 1990 päästöihin (=100).

Maantieliikenteessä vuosi 2017 oli ennätyksellisen turvallinen. Maantieliikenteessä kuoli 159 henkilöä, mikä on 28 vähemmän kuin vuonna 2016. Myös henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet maanteillä vähenivät edellisvuodesta 2 354 vahinkoon.

1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Liikennevirastolle määritetyt tulostavoitteet on tulevissa kappaleissa esitetty lihavoituna ja niitä tukevat tavoitteet ja mittarit on kursivoitu. Tulostavoitteet ja niiden toteumatiedot on esitetty taulukkomuodossa tämän asiakirjan liitteenä.

Liikenteen ja viestinnän palvelut ja palvelumarkkinat

Liikenteen ja viestinnän palvelut ja palvelumarkkinat -painopisteessä Liikenneviraston tulostavoitteena oli **liikennekaaren toimeenpano sekä kestävä ja sujuva liikkuminen**.

Tavoitteina oli

- *liikennekaaren seurannan ja yhteensovittamisen sekä valvontaa tukevien tehtävien määrittely tehdään yhteistyössä hallinnonalan toimijoiden kanssa*
- *liikkumisen palvelukokonaisuuden verkostotyötä kehitetään ja toimeenpannaan*
- *valmistellaan valtion irtautuminen TVV:n yhteisestä lippu- ja maksujärjestelmästä.*

Vuoden 2017 tehtävät toteutuivat suunnitellusti. Liikennepalveluiden kansallisen yhteyspisteen, NAP-palvelun, tuotantoversio valmistui 20.12.2017. Palvelun käyttäjämäärät ovat kasvaneet ja käyttäjien opastusta var-ten hankittiin Helpdesk-palvelu. Keskustelua käytiin kehittäjien kanssa rajapinnoista. Palvelua kehitetään käyttäjiltä saadun palautteen perusteella. LIPPU-työryhmä julkaisi rajapintakuvauksen ja käytännesäännöt, joita esiteltiin sidosryhmille. Liikennepalvelulain toimeenpanon koulutustilaisuuDET pidettiin suunnitellusti ja Liikennevirasto osallistui tietoasetuksen valmisteluun.

Henkilöliikennetoimijoille lähetettiin vuoden 2017 lopulla kysely sidosryhmäyhteistyöstä. Sen pohjalta tehtiin suositukset sidosryhmäyhteistyön kehittämiseksi ja ne viedään käytäntöön osana henkilöliikennetoimijoiden asiakastoimintamallia alkuvuodesta 2018. Seuranta- ja yhteensovittamistehtävän määrittely eteni suunnitellusti ja se valmistuu maaliskuun 2018 loppuun mennessä. Määrittelyssä tehtiin laajaa yhteistyötä alan toimijoiden kanssa. Liikennevirasto ilmoitti vuoden 2017 lopulla irtisanoutumisensa TVV:n yhteisestä lippu- ja maksujärjestelmästä heinäkuun alussa 2018.

Joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja toimivuuden sekä kulkutapaosuuden kasvattaminen -tavoitteen osalta tehtävänä oli matkaketjujen yhteen toimivuuden ja laadukkaan tiedon edistäminen sekä liikkuminen palveluna, kestävän liikenteen ja matkaketjujen toimivuuden edistäminen kokeiluun.

Digitransit palvelun laatu parantui vuoden 2017 aikana ja palveluun lisättiin myös kaupunkipyörät. Rautatieliikenteessä operatiivisten toimijoiden häiriönhallinnan viestintää ja rautatieliikenteen matkustajainformaation mobiilipalveluja kehitettiin. Polkuja uusiin liikkumisen palveluihin -projektissa kehitettiin toimintamalleja palvelujen edistämiseen. IlmastoKUNTO-projektissa saatiin tuloksena jäsenneltyjä toimia ja kehityspolkuja ilmastotyön tehostamiseen kunnissa. Asemanseututyön kehittämishankkeessa toteutettiin paitsi suunnitellut projektit, kehitettiin ja käynnistettiin myös jatkohankkeita, jotka konkretisoivat työn suoraan asiakas- tarpeisiin vastaavaksi kohdealueilla. Työpaikkojen liikkumisen ohjaushankkeessa projektit saatiin pääosin valmiiksi. Hankkeessa tuotettiin useita kestävää liikkumista edistäviä toimintamalleja, joita voi monistaa valtakunnalliseksi. Liikennevirasto käynnisti kehittämisrahoitushaun keskisuurille ja pienille toimivaltaisille viranomaisille myyntirajapintojen avaamiseksi. Tarkoituksena on edistää matkaketjujen hankkimista yhdellä kerralla ja pilotoida Lippu-hankkeen tuloksia.

Rataverkko ja sen palvelut toimivat tasapuolisesti kilpailun avautuessa –tulostavoitteessa oli neljä erillistä mittaria, joilla arvioidaan tulostavoitteen toteutumista. Kaikkien mittareiden tavoitetasot saavutettiin ja tavoitteessa onnistuttiin hyvin.

Ratapihojen kapasiteetin haltuunotto ja hallinta -tavoitteessa tehtiin kansainvälinen benchmarking vuonna 2017. Kapasiteetin hallinnan toimintamalleja ja työkaluja kehitettiin sekä otettiin käyttöön ja järjestelmäkehitys eteni projektisuunnitelman mukaan. Kapasiteettisuunnittelu otettiin käyttöön Länsi- ja Itä-Suomessa. Helsinki-Ilmala ratapihojen toimintamallin työstäminen aloitettiin yhdessä toimijoiden kanssa. Häiriönhallinnan ohjeistusta kehitettiin suunnitellusti ja liikenteenohjauksen käsikirja ja ratakatkokortit otettiin käyttöön. Kehitystyö jatkuu kaikkien osa-alueiden osalta myös 2018 aikana.

Henkilöliikenteen aikataulurakenteen haltuunotto (toimivuus) ja liikennöintitarpeiden yhteensovittaminen ja prosessin kehittäminen -tavoitteessa tehtiin prosessikehitystä suunnitellusti yhteistyössä HSL:n ja VR:n kanssa. Kapasiteetin hallinnan prosesseja muokattiin ja kehitystyö jatkuu vielä vuonna 2018. Kapasiteetin haun työkalujen kehittäminen ja automatisointi etenivät suunnitellusti. Aikataulullisesti edettiin liikenne- ja

viestintäministeriön kilpailun avaamisen hankkeen mukaisesti. Loppuvuodesta täsmennettiin ministeriön kanssa odotukset rataverkon haltijan roolista.

Rataverkon palveluiden (liikenteen ohjaus) tasapuolisuuden varmistaminen -tavoite toteutui erinomaisesti. Oulun ratapihan liikenteenohjaus siirrettiin radan kunnossapitäjälle 1.5.2017, Ilmalan ratapiha siirrettiin Finrailille 1.9.2017, Kuusankosken, Kotkan sekä Haminan ratapihat siirrettiin radan kunnossapitäjälle 1.10.2017 ja Tampereen ratapiha vaihe 2 Finrailille 4.12.2017. Riihimäen ratapihan muutosprosessi käynnistettiin suunniteltua nopeammin jo marraskuussa 2017.

Rataverkon palveluiden saatavuus (rajaliikenne, tavaraliikenne, henkilöliik. valmistautuminen) - ratapihojen toimivuus, palveluiden saatavuus ja hinnoittelu, omaisuus -tavoitteessa ratapihojen varusteselvitykset tehtiin yhteistyössä VR:n kanssa. Palvelutiedot vietiin saataville verkkoselostukseen. Vähimmäiskäyttöpalvelujen hinnoittelun eli ratamaksun perusmaksun määrittely käsiteltiin ja hyväksyttiin Liikenneviraston johtoryhmässä joulukuussa 2017. Muiden Liikenneviraston tarjoamien palvelujen hinnoittelu käynnistettiin. Omistajuuslinjausten (kiinteistöt, varikot, varusteet, laitteet tms.) käsittely vietiin osaksi liikenne- ja viestintäministeriön kilpailun avaamisen hanketta.

Liikenteen automatisaation edellytyksiä on parannettu kokeiluin -tulostavoitteessa mittarina on *aktiivinen osallistuminen automaatiokokeiluihin ja kansallisten testialueiden edistäminen*. Niiden avulla tulee selvittää automaation edellyttämät tienpitäjän toimenpiteet liittyen mm. automaattiajoneuvon paikannukseen, tie- ja kaistamerkintöihin, älykkäisiin reunapaaluihin, ajantasatietoon ja tietoliikenteeseen arktisissa olosuhteissa. Finreff-paikannuspalvelu Aurora-alueella valmistui vuonna 2017. Infra Challenge käynnistyi ja toimittajat valittiin toteuttamaan älykkään infrastruktuurin tutkimuksia. Arctic Challenge -tutkimushankkeessa 2017–2019 solmittiin syyskuussa sopimukset kolmen yritysryhmittymän kanssa, joissa on yhteensä 15 yritystä ratkomassa automaation haasteita pohjoisissa olosuhteissa. Ensimmäiset sopimusten mukaiset tutkimukset valmistuivat joulukuussa 2017. Aurora-älytie ja sen telematiikka-asennukset valmistuivat aikataulussa ja 10 km:n tieosa on toimijoiden käytettävissä erilaiseen ajoneuvo- tai väyläautomaation testaamiseen. Keskustelu letka-ajokokeilun toteuttamisesta Suomessa on ollut aktiivista kahden erillisen konsortion kanssa.

Liikennevirasto osallistui osana *NordicWay-hanketta* kaupunkialueiden automaattibussikokeiluun (SOHJOA), jossa kokeilualueina olivat vuonna 2017 Hervanta Tampereella, Helsinki-Vantaan lentokenttäalue ja Otaniemi Espoossa. NordicWay-hanke suoritettiin onnistuneesti loppuun. Lopputilaisuus pidettiin 21.11.2017 Brysselissä. Tulokset esiteltiin komissiolle ja muille eurooppalaisille kokeiluille. Tulokset osoittivat, että käyttäjät olivat tyytyväisiä ja hankkeella oli positiivisia vaikutuksia mm. liikenneturvallisuuteen. Yhteistyö eurooppalaisessa C-Roads Platformissa jatkui Suomen allekirjoitettua core membership -jäsenyyden. NordicWay II -hanke sai hankerahoituksen ja hanke on käynnistynyt. Kansainvälistä vaikuttamista on suunniteltu ja toteutettu yhdessä hallinnonalalla ministeriön johdolla.

Meriliikenteen automatisaation osalta Liikenneviraston tulee varmistaa väylien ja tietopalveluiden digitaalinen kehittyminen edistään meriliikenteen automatisaatiota ja kokeiluja. Älyväylä hankkeen ensimmäisessä vaiheessa väylien varustelu ja syvyysmalli -työt etenivät suunnitellusti. Toisen vaiheen hankinta käynnistyi tietopyynnöllä, jonka tulosten perusteella jatketaan varsinaisella hankintamenettelyllä.

Lisäksi Liikenneviraston tehtävänä on *älykkään robotisaation ja automaation periaatepäätöksen toimeenpano* sekä hallinnonalan yhteisen liikenteen automaation tiekartan toimeenpano. Tavoitetta on toteutettu kansainvälisinä kokeiluina ja kansainvälisen vaikuttamisen kautta. Yhteistyö ollut hyvää ja johdettua hallinnonalalla.

Liikennevirasto toteutti kaikki **liikenteen automatisaatio** -tulostavoitteen mittareiden tavoitetasot.

Liikenteen energiareformi

Liikenneviraston tulostavoitteena **on vähentää liikenteen fossiilisten polttoaineiden käyttöä parantamalla biotaloutta tukevaa väyläverkkoa sekä mahdollistamalla vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkko.** Vuodelle 2017 asetettiin tavoitteeksi *parantaa 1 600 km biotaloutta tukevaa tieverkkoa*. Tavoite saavutettiin osittain korjausvelkarahoituksen turvin. Alemman tieverkon päällystyksiä uusittiin 1 740 kilometrillä. Lisäksi päätteiden päällystämällä parannettiin biotalouden toimintaedellytyksiä.

Sorateiden kuntotavoitteeksi asetettiin enintään 2 850 km huonoja tai erittäin huonoja sorateita. Tavoite saavutettiin ja sorateiden korjauksiin käytettiin viime vuonna noin 8-9 milj. euroa ja muuhun kuivatusta parantavaan ylläpitoon 5-6 milj. euroa. Lisäksi keliurakoitusten kohtien sorastuksiin panostettiin.

Rataverkon raakapuuterminaalien ja -kuormauspaikkojen kunnostamisen tavoitteena oli kunnostaa kolme raakapuuterminaalialueen vuoden 2017 aikana. Raakapuuterminaalialueista Kurkimäki ja Sänkimäki toteutettiin suunnitellusti, Nurmeksien Pitkämäen osalta lupaprosessi vei ennakoitua pitemmän ajan, minkä vuoksi rakentaminen siirtyi vuodelle 2018. Lisäksi viime vuonna tehtiin Patokankaan ja Vuokatin terminaalien viimeistelytyöitä sekä Itä-Suomen kuormauspaikoissa ratapölkkyjen vaihtoa, joten kokonaisuudessaan tavoite saavutettiin hyvin.

Liikenneviraston tavoitteena oli *osallistua lisäksi LVM:n jakeluinfrastruktuurin kehitystyöhön ja varmistaa tarvittava ohjeistus ja tuki CEF-hankehakuihin erityisesti liikenteen vaihtoehtoisia käyttövoimia edistävien hanke-ehdotusten osalta.* Lisäksi Liikenneviraston tuli osallistua tai toteuttaa liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien yleistymistä tukevia hankkeita.

CEF-hakujen viestintään, ohjaukseen ja neuvontaan panostettiin merkittävästi vuoden 2017 aikana. Erityisesti vaihtoehtoiset käyttövoimat -teemaa pidettiin esillä mm. useissa infotilaisuuksissa. Työn tuloksena uusia hankkeita tuettiin hankehakujen tekemisessä ja markkinoitiin aktiivisesti suomalaisia vaihtoehtoisten polttoaineiden käyttöön liittyviä ideoita otettavaksi mukaan monikansallisiin eurooppalaisiin konsortioihin ja EU flagship -hankkeiksi. Vuonna 2017 Liikennevirasto ei nähnyt tarvetta uusille avauksille esimerkiksi jakeluinfrastruktuurin tukemiseen, sillä asiassa pyritään etenemään markkinaehtoisesti. Liikenneviraston T&K-toiminnassa ei myöskään löytynyt sopivia projekteja, joissa olisi ollut suoraan mukana liikenteen uudet käyttövoimat tai niiden käytön tukeminen. Tavoitekokonaisuus saavutettiin osittain.

Parannetaan väylänpidon energiatehokkuutta -tulostavoitteen *Väylänpidon hankintojen energiatehokkuusvaatimukset* -tavoitteessa Liikenneviraston tuli selvittää kaikkien liikennemuotojen osalta mahdollisuuksia ottaa käyttöön energian kulutusta vähentäviä vaatimuksia väylänpidon hankinnoissa. Tavoitteessa onnistuttiin hyvin. Jatkossa 1.10.2019 lähtien teiden hoidon alueurakoissa vaaditaan, että raskaan kaluston tulee täyttää EURO IV -normin päästövaatimukset, polttoainekulutuksen seurantatapa ja urakassa käytetty käyttövoima tulee ilmoittaa sekä tulee laatia urakkakohtainen ympäristösuunnitelma. Liikennevirasto laati selvityksen "Energiankulutusta ja kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien vaatimusten kehittäminen päällystehankinnoissa". Vesiväylien hoidossa lisättiin LED-valojen ja aurinkoenergian käyttöä sekä kaukovalvottavia ja kaukohallittavia turvalaitteita. Yhdessä toimittajien kanssa kehitettiin poijutyyppejä ja niihin paristoa, joka mahdollistaa noin viiden vuoden toiminta-ajan. Ratojen kunnossapidossa käynnistyneessä allianssiurakassa kehitetään työnohjausta siten, että aikaisempaan toimintatapaan verrattuna vähennetään huoltokäyntien määrää. Ratojen kunnossapidossa on aloitettu LED-tekniikkaan siirtyminen.

Ratapihojen vaihteenlämmityksen ohjauksen energiansäästötavoitteessa edellytettiin, että Ilmalan ratapihalla ensimmäiset viisi lämmitysmuuntajaa on vaihdettu uuteen ohjaukseen. Tavoite saavutettiin ja Ilmalan ratapihalla tehtiin muutoksia kuuteen vaihteenlämmityksenohjaukseen, jotka ohjaavat yhteensä 60 vaihdetta.

Kestävät logistiset ketjut -tulostavoitteessa edellytettiin, että vuonna 2017 tehdään *kuusi erillistä toimenpidettä*. Kaikki toimenpiteet suoritettiin vuoden aikana: Saimaan kanavan sulkujen pidentämisestä valmistui yleissuunnittelu, Saimaan kanavan sulkujen korjaus suunniteltiin, kehitettiin jäänmurtokalustoa Saimaan alueelle, parannettiin vesiliikenteen energiatehokkuutta reittejä optimoimalla, edistettiin rautatieliikennettä, parannettiin tieliikenteen energiatehokkuutta huonokuntoisia väylä korjaamalla, toteutettiin suurimpien salittujen massojen ja mittojen edellyttämät kunnostuskohteet sekä edistettiin HCT-rekkojen käyttöönottoa. Tavoitteen kaikki osa-alueet saavutettiin.

Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet

Viraston tuottamat tiedot mahdollistavat uuden liiketoiminnan -tulostavoitteessa oli *kaksi erillistä mittaria: avoin data sekä avoimet rajapinnat*. Molempien tavoitemittareiden osalta edellytettiin, että nykyisten suunnitelmien toteuttamista jatketaan ja kaikki keskeiset aineistot on julkaistu vuoden 2017 loppuun mennessä. Tiedon avaamissuunnitelman mukaiset tietolajit saatiin julkaistua. Julkaisut kattavat sekä staattiset väylätiedot että dynaamiset liikenne- ja olosuhdetiedot. Joidenkin tarkempaa turvallisuusharkintaa vaativien aineistojen osalta on toistaiseksi julkaistu vain yleistetty- tai pilottiaineisto. Avoimen datan rajapintojen uudistetut tekniset ratkaisut ja palveluhankinnat toteutettiin suunnitelmien mukaisesti sekä skaalautuvien pilvipalvelujen käyttöönottoon on tarvittaessa valmiudet. Tulostavoite saavutettiin vuonna 2017 ja tavoite ei jatku enää vuodelle 2018.

Virasto automatisoi tietojen keruuta sekä tehostaa tiedon hyödyntämistä omassa toiminnassaan -tulostavoitteessa tavoitetta mitattiin *kolmen mittarin avulla: automaattinen tiedonkeruu, analytiikan kehittäminen sekä asiakaslähtöiset reaaliaikaiset vuoropuhelualustat ja käsittelyprosessit*. Automaattisen tiedonkeruun osalta kaikki suunnitellut kokeilut käynnistettiin vuonna 2017. Analytiikan kehittämisen osalta Liikennevirastoon organisoitiin analytiikkatoiminto ja analytiikkaa tukeva puitesopimusjärjestely toteutettiin. Analytiikka-toimintoa markkinoitiin proaktiivisesti ja sovellettiin uudella tavalla yli organisaatorajojen. Asiakasvuorovaikutuskanavien osalta kaikki suunnitellut toimenpiteet toteutettiin osana viraston digitalisaatiohanketta. Tulostavoite saavutettiin.

Rekisterit ja tietoaineistot tukevat automaatiota -tulostavoitteessa oli *kaksi tavoitemittaria: rekisterien uudistaminen sekä rekisterien tiedon laadun kehittäminen*. Tie- ja ratapuolen omaisuuden hallintaan liittyvien prosessien ja järjestelmien kehittäminen on toteutusvaiheessa ja asiassa edistyi suunnitelmien mukaisesti. Rekisterien uudistaminen toteutetaan osana viraston digitalisaatiohanketta osahankkeissa 3 ja 4. Rekisterien laadun kehittämisen osalta ylätasoinen laatuvaatimukset ja mittarit saatiin määriteltyä.

Luottamus digitaalisiin palveluihin

Liikenneviraston tulostavoitteena oli, että **viraston tietojärjestelmät ja tietoliikenne ovat tietoturvan osalta kunnossa**. Tavoitteena oli, että tietoturvaprosjekti jatkuu suunnitelmien mukaisesti vuoden 2017 loppuun saakka. Projektin loppu vuonna 2017 ja kokonaisuudessaan projektin ylittää sen alkuperäiset tavoitteet. Ainoastaan yhden järjestelmän dokumentointi oli vielä kesken tuotantoon hyväksymisen viivästyisestä johtuen. Tulostavoite saavutettiin.

Liikenne- ja viestintäverkot

Huonokuntoisten päällystettyjen teiden tavoite saavutettiin kokonaisuutena. Yhteensä huonokuntoisia teitä oli 6 638 km, mutta painopiste oli hieman enemmän vilkkaalla verkolla. Vilkasliikenteisen verkon osalta toteuma oli 728 km tavoitteen ollessa enintään 1 000 km. Muun verkon osalta toteuma oli 5 910 km tavoitteen ollessa 5 700 km. Liikenneviraston tienpidon linjausten mukaan ensisijaisesti pyritään varmistamaan keskeisen tieverkon kunto.

Rataverkon kuntoindeksin tavoite ylitettiin ja rataverkon kuntoindeksi oli syksyn mittausten jälkeen 98. Korjausvelka- ja perusväylänpidon lisärahoitus auttoivat osaltaan tavoitteen saavuttamisessa.

Huonokuntoisia tie- ja rautatiesiltoja oli vuoden lopussa yhteensä 743 kpl (tiesiltoja 591 kpl ja rautatiesiltoja 143 kpl) tavoitteen ollessa enintään 790 kpl.

Painorajoitettujen maantiesiltojen määrä laski ja asetettu tavoite saavutettiin.

Huonokuntoisia kiinteitä turvalaitteita rannikon ja sisävesien kauppamerenkulun väylillä sai tavoitteen mukaan olla enintään 9 %. Tavoitteessa edettiin suunnitelmien mukaan ja vuoden lopussa huonokuntoisia turvalaitteita oli 8,9 %.

Väyläomaisuuden hallinnan kehittämisen osalta vuonna 2017 Liikennevirastolta edellytettiin omaisuuden hallinnan kypsyystestin tulosten analysointia, kehittämissuunnitelmaa ja sen toteuttamista, ISO55001-standardin pilotointia, omaisuuden hallinnan koulutusohjelman suunnittelua ja käynnistämistä, digitalisaatiopilottien tulosten arviointia, strategisen omaisuudenhallintasuunnitelman kirjoittamista ja priorisointiperiaatteiden laatimista liikennemuodoittain. Tavoitteet saavutettiin luukuun ottamatta strategisen omaisuudenhallinnan suunnitelma laatimista. Se jätettiin odottamaan parlamentaarisen liikennekomitean linjauksia. ISO-standardin pilointi aloitettiin ja työtä jatketaan vuonna 2018.

Liikenneverkot vastaavat elinkeinoelämän ja kilpailukyvn kannalta keskeisiin kuljetustarpeisiin ja mahdollistavat turvalliset, ympäristövastuulliset ja tarkoituksenmukaiset tavat liikkua -tulostavoitteessa asetettiin kolme asiakastytyväisyyden tavoitetta.

Tyytyväisyys tie-, rataverkon ja kauppamerenkulun väylien palvelutasoon -tavoitteessa kahden vuoden takaisesta tutkimuksesta tyytyväisyys parani 0,1 pistettä tuloksen ollessa 3,12 ja asetettu 3,1 pisteen tavoite saavutettiin.

Myös *kansalaisten tyytyväisyys matkojen toimivuuteen* -tavoite saavutettiin tuloksen ollessa juuri tavoitteen mukainen 3,4. Tyytyväisyys oli samalla tasolla kuin edellisessä mittauksessa kaksi vuotta sitten.

Uutena asiakastytyväisyysmittarina tulossopimukseen asetettiin *raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden tilaan* -tavoite. Tavoitteena oli, että tyytymättömien osuus saa olla enintään 49 % vastanneista. Tyytymättömien osuus oli 46 %, joka riitti tulossopimuksessa asetettuun tasoon. Korjausvelkaohjelma ja perusväylänpidon lisärahoitus mahdollistivat aikaisempia vuosia enemmän väylien parannustoimia. Nämä edesauttoivat asetettujen tyytyväisyystavoitteiden saavuttamisessa.

Radanpidon täsmällisyystavoitteet jäivät edellisten vuosien tapaan tulossopimuksen mukaisesta tavoitteesta. Kaukoliikenteen tavoitteena oli, että radanpidosta johtuvista syistä korkeintaan 4 % junista oli myöhässä. Toteuma kaukoliikenteessä vuonna 2017 oli 8,7 %. Lähiliikenteessä tavoite oli 1,5 % ja toteuma oli 3,2 %. Yksittäisistä kuukausista kaukoliikenteen tavoite saavutettiin ainoastaan huhtikuussa ja lähiliikenteen tavoitetta ei saavutettu yhtenäkkään kuukautena.

Vuonna 2017 kaukoliikenteen täsmällisyys heikkeni. Vuoteen 2016 nähden selkeä muutos tapahtui rataverkon tilapäisissä nopeusrajoituksissa, joista aiheutui lähes kaksinkertainen määrä myöhästymisminuutteja. Toinen merkittävä täsmällisyyteen vaikuttanut asia oli Ylivieskan ja Oulun ratatyöt elo-syyskuussa. Hankkeen työt toteutuivat suunnitelluissa työraoissa, mutta niiden vaikutukset liikenteeseen olivat merkittävästi arvioituja suurempia. Vaikka rataverkon kunnostamiseen on kohdistettu mm. korjausvelkarahaa, näkyy rataverkon ikääntyminen kokonaisuudessaan myös rataverkolla ilmenevissä vikamäärissä.

Lähiliikenteen täsmällisyys pysyi suunnilleen viime vuosien tasolla. Radanpidon näkökulmasta sekä raitinfran laitevikojen että ratatöiden aiheuttamat myöhästymiset lisääntyivät. Raitinfran laitevioista aiheutuneet myöhästymisminuutit kasvoivat noin 30 %. Merkittävin kasvu tapahtui vaihdevioissa. Suunnitelluista ratatöistä aiheutuneet myöhästymisminuutit lisääntyivät noin 50 %. Myöhästymiset olivat pääasiassa pieniä. Valtaosa töistä oli lähellä Helsinkiä, jossa pienilläkin myöhästymisillä on selkeä vaikutus täsmällisyyteen.

Lähiliikenteen junien myöhästymisten matkustajavaikutusta lieventää se, että myöhästymiset ajoittuvat pitkälti viikonloppuihin, jolloin junissa on arkiliikennettä vähemmän matkustajia.

Tieliikenteen henkilövahinko-onnettomuuksien laskennallinen vähenemä väylänpidon toimin -tavoitteessa saavutettiin asetettu 15 HEVA-tavoite. Normaalissa perusväylänpidossa ei ole erillistä liikenneturvallisuuteen kohdistuvaa rahoitusta, mutta turvallisuustoimenpiteitä syntyi korjausvelka- ja perusväylänpidon lisärahoitusohjelman hankkeissa niin paljon, että asetettu tavoite saavutettiin.

Väylänpidon meluntorjunta -tavoitteessa edellytettiin 1 800 ihmisen suojaamista melulta. Vuonna 2017 tieverkon kehittämishankkeista valmistui Tampereen Rantaväylä-hanke, joka vähentää noin 3000 asukkaan meluhaittoja. Lisäksi meluesteitä rakennettiin myös seuraavien tieverkon kehittämishankkeiden yhteydessä: vt 5 Mikkelin kohta (100 as.) ja vt 22 Oulu-Kajaani-Vartius (1 100 as.). Näiden lisäksi Seinäjoki–Oulu-hankkeen yhteydessä rakennettiin meluesteitä, mutta niiden vaikutuksen selviävät myöhemmin. Yhteensä meluhaitat vähenivät vähintään 4 200 asukkaan osalta.

Pohjavesien pilaantumisriskin vähentäminen -tavoitteessa Liikennevirastolta edellytettiin 2,5 km suojaamista. Tavoite saavutettiin ja pohjavesisuojaus rakennettiin seuraavien tieverkon kehittämishankkeiden yhteydessä: kt 77 Viitasaari-Keitele (0,51 km) ja vt 5 Mikkelin kohta (2,37 km). Yhteensä pohjavesisuojaus rakennettiin 2,88 km matkalle.

Liikenneviraston ja elinkeinoelämän yhteistyön toimintamallin kehittäminen -tavoitteessa edellytettiin, että toimintamallia laajennetaan tarvittaessa koskemaan muita henkilöliikennepalvelujen tuottajia, toimintamallia kehitetään jatkuvasti saadun kokemuksen ja palautteen perusteella sekä toimintamallia ja saatua tietoa hyödynnetään väylänpidon ja toiminnan kehittämisessä.

Tavoitteessa onnistuttiin erinomaisesti. Liikennevirasto tapasi alkuvuodesta 40 rahdinantajaa ja kuljetusyritystä. Lisäksi alkusyksystä järjestettiin tavaraliikenteen sidosryhmille ns. budjettitilaisuus sekä rautateiden kilpailun käynnistymiseen liittyvä tilaisuus. Tapaamiset ja tilaisuudet dokumentoitiin ja niistä tehtyjä yhteenvetoja on esitetty useilla eri Liikenneviraston ja ELY-keskusten foorumeilla. Tietoa hyödynnettiin mm. väyläverkon kehittämiskohteiden priorisoinnissa ja toiminnansuunnittelussa. Saatua kontakteja hyödynnettiin myös suunnitteluhankkeissa, T&K:ssa sekä erikoiskuljetusten lupatoiminnan kehittämisessä. Toimintamallin laajentaminen liikkumisen palveluja tuottaviin yrityksiin käynnistettiin loppuvuodesta. Sisäisessä tiedonkulttuurissa on vielä kehitettävää erityisesti asiantuntijoilta asiakasvastaavien suuntaan. Toimintamalli on kerännyt kiitosta eri sidosryhmiltä, minkä lisäksi sidosryhmätutkimuksessa rahdinantajat antoivat erittäin korkeita arvioita tyytyväisyydestä yhteistyöhön ja Liikenneviraston toimintaan.

Suunnittelukäytäntö on uudistettu -tavoite saavutettiin. Uudenlainen vuorovaikutus suunnitteluprosesseissa edistyi tavoitteen mukaan: maantiet kaupungeissa -selvityksiä käynnistettiin, asiakastieto oli aiempaa paremmin käytössä ja asemanseutujen toimintamallista muodostettiin uusi virastotasoinen malli. Uutta suunnittelukäytäntöä hyödynnettiin paljon kiitosta saaneessa Liikenne ja viestintäverkkojen toimintatarvekuvauksessa. Samoin kaikki kumuloitunut ymmärrys ja toimintamallit ovat käytössä hallinnonalan eri jatkotöissä.

Liikennejärjestelmän toimintavarmuus paranee -tulostavoitteessa Liikennevirastolta edellytetään, että talvimerenkulun palvelujen odotusajan keskiarvo on enintään 3,5 tuntia. Toteuma oli 3,91 tuntia ja tulossopimuksen mukaista tasoa ei saavutettu. Palveluntuottajien, sataman ja teollisuuden kanssa sovittu enintään 4 tunnin keskimääräinen odotusaikatavoite kuitenkin saavutettiin. Vuodelle 2018 tavoitetaso on asetettu myös tulossopimukseen 4 tunniksi.

Rautatieliikenteen ohjausjärjestelmien toimintavarmuus tavoitteessa päästiin juuri tavoitteen mukaiseen 99,7 % tasoon. Tunnusluku laskettiin suhteuttamalla ohjausjärjestelmistä aiheutuneet myöhästymisminuutit junien liikkeelläoloaikaan eli siihen aikaan jolloin junaliikenteelle on ollut kysyntää. Peruttuja junia ei ole otettu laskennassa huomioon.

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Inhimilliselle pääomalle asetettu tavoite, *työtyytyväisyyden kokonaisindeksi* 3,66, ylitettiin. Toteuma oli 3,69. Inhimillisen pääoman tila on hyvä. Työssä viihtyvyys näkyy siinä, että vanhuuseläkkeelle siirtymisikä on pysynyt melko korkealla, keskimäärin 64,7 vuoden tasolla.

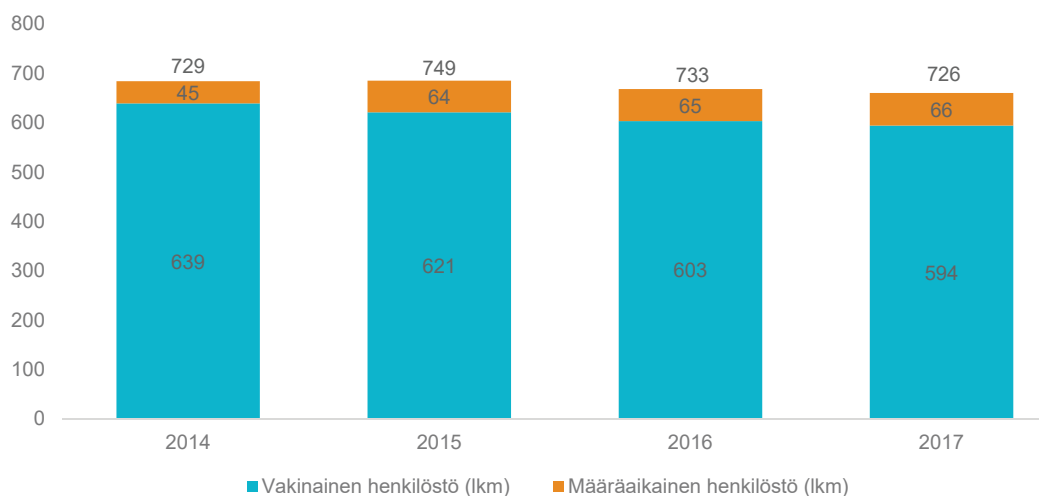
Henkilökunnan työpanokseen liikenne- ja viestintäministeriö ei asettanut tavoitteita. Liikennevirastolle tulossopimuksessa toteutumaksi arvioitiin 640 henkilötyövuotta. Se alitettiin yhdellä henkilötyövuodella. Työpanoksen toteuma väheni kahdeksan henkilötyövuotta verrattuna edellisvuoteen.

Ennakoivan henkilöstösuunnittelun avulla pystytiin edistämään resurssien sisäistä liikkuvuutta, yhteiskäyttöä ja osaamisen hallittua suuntaamista. Vuonna 2015 käyttöön otetussa toimintatavassa henkilöstöasiantuntijat suunnittelevat osaamisen ja voimavarojen hallintaa tiiviissä yhteistyössä toimialojen johdon kanssa. Toimintatapa on vähentänyt ulkoisten rekrytointien tarvetta. Sisäisen työhaun kautta täytettiin vuoden aikana 20 tehtävää.

Inhimillinen pääoma	Toteuma 2017	Toteuma 2016	Toteuma 2015
Työtyytyväisyys (1-5)	3,7	3,7	3,6
Henkilöstön määrä (htv)	639	647	652

Vakinaisen henkilökunnan osuus viraston työpanoksesta oli 572 henkilötyövuotta ja määräaikaisen 67 henkilötyövuotta. Liikenneviraston palveluksessa oli vuoden lopussa 594 vakinaista ja 66 määräaikaista työntekijää. Vuoden aikana rekrytoitiin 20 vakinaista henkilöä. Vakinaisen henkilöstön määrä väheni edellisvuodesta 9 henkilöllä. Palveluksesta poistui 29 vakinaista henkilöä, joista 20 siirtyi eläkkeelle ja 9 henkilöä jätti Liikenneviraston muusta syystä. Eläkkeelle siirtyneiden määrä väheni huomattavasti edellisvuodesta. Muusta syystä poistuneiden määrä pysyi samalla tasolla. Ulkoisten rekrytointien määrä oli alhaisempi verrattuna neljän edellisen vuoden keskimääräiseen tasoon. Rekrytoinnit pyritään kohdistamaan viraston priorisoituihin strategisiin ydinosaamisiin, ottamalla huomioon myös siirretyt tehtävät ja määritellyt uudet toiminta-alueet.

Liikenneviraston henkilöstömäärän kehitys vuosina 2014-2017

Henkilöstön keski-ikä oli vuoden 2017 lopulla 48,5 vuotta, joka oli hieman noussut edellisvuodesta. Suurin ikäryhmä oli 55–64-vuotiaat (32 %). Naisten osuus henkilöstöstä pysyi vuoden 2016 tasolla ja oli 40 %.

Henkilöstömäärä 31.12.	2017	2016	2015
Henkilöstömäärä yhteensä (lkm)	660	668	685
Vakinainen henkilöstö (lkm)	594	603	621
Määräaikainen henkilöstö (lkm)	66	65	64
Kokoaikaisten henkilöiden osuus vakinaisista (%)	97 %	97 %	95 %
Henkilötyöpanos (htv)	639	647	652
Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus (lkm)	9	10	4
Eläkkeelle siirtyneet henkilöt (lkm)	20	37	22
Vakinaisen henkilöstön tulovaihtuvuus (lkm)	20	30	8

Viraston henkilöstö on korkeasti koulutettua. Viraston henkilöstön koulutusindeksi oli 5,8. Indeksä nousi edellisvuodesta ja taso on selvästi valtionhallinnon keskiarvon 5,3 yläpuolella. Koulutustason ennustetaan nousevan edelleen tulevaisuudessa. Henkilöstöstä 41 % (valtiolla keskimäärin 29 %) oli ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmässä. Koulutukseen käytetty rahoitus pysyi lähes samalla tasolla kuin edellisvuonna, mutta koulutukseen kohdennettujen päivien määrä laski merkittävästi. Laskun syitä selvitetään.

Työvoimakustannukset laskivat huomattavasti. Tämä johtuu pääosin työntantajamaksujen laskusta, sopimuskorotusten nollalinjasta, lomarahojen 30 % kilpailukykyleikkauksesta sekä henkilötyövuosimäärän vähene- misestä. Työntantajamaksujen laskemiseen on myös osittain vaikuttanut takautuvasti työkyvyttömyyseläkkei- den vähäinen määrä edellisinä vuosina. Ennaltaehkäisevän työterveyshuollon panostus vaikuttaa myös sai- rauspoissaolojen keskiarvoon 5,3 pv/htv, joka oli laskenut edellisvuodesta ja on selvästi alle valtion keskiar- von 8,4 pv/htv sekä alle liikenne- ja viestintäministeriön hallinnon alan keskiarvon 5,9 pv/htv.

Tunnusluvut	2017	2016	2015
Keski-ikä (vuotta)	48,5	48,1	48,3
Koulutustaso (asteikolla 1-8)	5,8	5,7	5,7
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta	83 %	82 %	81 %
Kokonaistyoimajakustannukset (M€/vuosi)	47,1	49,3	49,9
Tehdyn työajan palkat (M€)	33,2	33,6	33,4
%-osuus palkkamenoista	83 %	81 %	81 %
Välilliset työvoimakustannukset (M€)	13,8	15,7	16,6
%-osuus tehdyn työajan palkoista	42 %	47 %	50 %
Työtyytyväisyysindeksi (asteikolla 1-5)	3,7	3,7	3,6
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen (% vakinaisesta henkilöstöstä)	0,2 %	0,5 %	0,3 %
Sairauspoissaolot (pv/htv)	5,3	6	6,8
Työterveyshuoltomenot (€/htv)	962	962	1015
Virkistys- ja liikuntamenot (€/htv)	402	398	416
Koulutusmenot (€/htv)	885	909	945
Koulutustyöpäivät/htv	2	5	4
Henkilöstön arvo (M€)	545	556	551

1.7 Tilinpäätösanalyysi

1.7.1 Rahoituksen rakenne

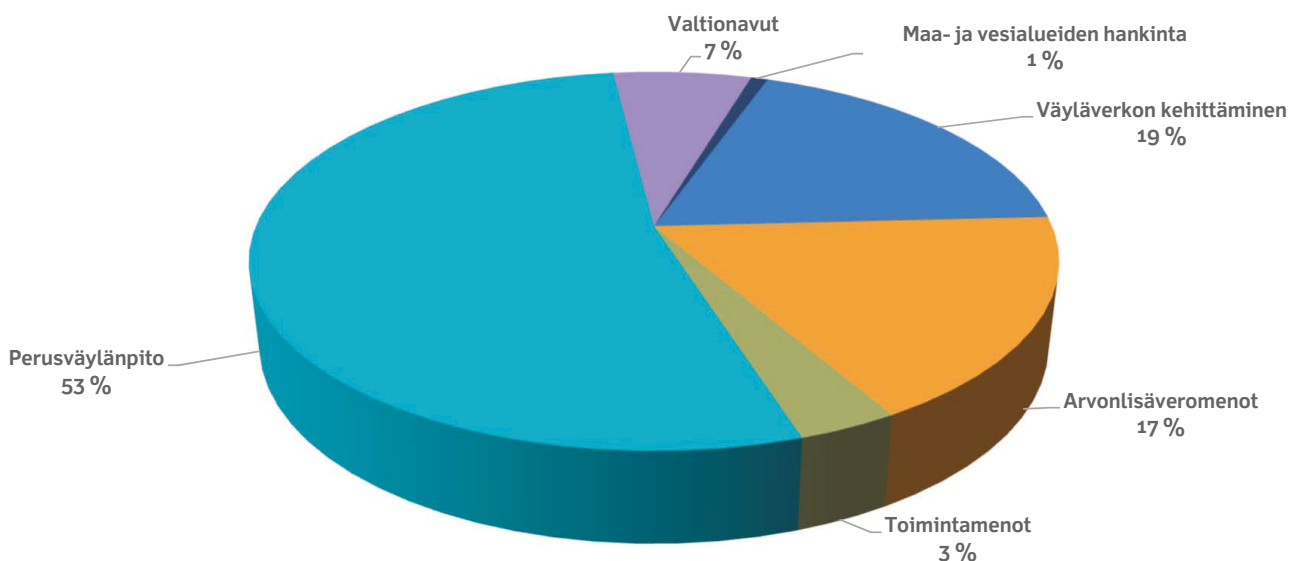
Liikenneviraston toimintaa rahoitetaan usealta valtion talousarvion momentilta. Momentilta 31.10.78 rahoitettavien jälkirahoitushankkeiden valtion menot maksetaan vasta hankkeen valmistumisen jälkeen. Momentin 31.10.79 elinkaarihoitushankkeissa valtion menot maksetaan palvelumaksuina hankkeen liikenteelle avaamisen jälkeen. Osa menoista katetaan laskutuksella muilta virastoilta tai ulkopuolisilta rahoittajilta kuten kunnilta.

Talousarviorahoituksen toteuma vuonna 2017 (1000 euroa)

Talousarviorahoitus (1 000 euroa)	Talousarvio 2017 (TA+LTA)	Ed. vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä vuonna 2017	Käyttö vuonna 2017	Seuraaville vuosille siirretyt
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	2 451 467	290 209	2 741 676	2 267 759	438 567
LVM:n toimintamenot ja tuottavuusmääräraha	116	40	156	134	14
Arvonlisäveromenot	396 147		396 147	396 147	-
Toimintamenot	74 313	15 068	89 381	77 375	12 006
Perusväylänpito	1 271 800	89 138	1 360 938	1 202 317	158 621
Valtionavut	204 595	15 454	220 049	149 557	58 283
Jäänmurtajan hankinta		6 514	6 514	200	-
Maa- ja vesialueiden hankinta	34 997		34 997	18 179	-
Väyläverkon kehittäminen	469 500	163 995	633 495	423 851	209 642
Valtiovarainministeriön hallinnonala	39	0	39	39	0
Osaamisen kehittäminen	39		39	39	0
TEM ja STM hallinnonalat	6 008	5 995	12 002	657	11 345
Alueelliset innovaatiot, kokeilut ja palkkatuetty ty	6 008	5 995	12 002	657	11 345
Talousarviorahoitus yhteensä	2 457 513	296 204	2 753 717	2 268 455	449 912

Talousarviorahoituksen käyttö on Liikenneviraston olemassa olon aikana vuosina 2010–2017 vaihdellut vuositasolla 1,8 miljardista eurosta 2,3 miljardiin euroon. Toimintavuonna rahoitusta käytettiin 16 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2016. Valtionavut olivat länsimetron rakentamisen valtionapuja, meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantamiseen annettavaa tukea, lentoliikenteen palvelujen ostoa ja joukko- liikenteen palvelujen oston ja kehittämisen sekä liikkumisen ohjauksen menoja.

TALOUSARVIORAHOKITUKSEN KÄYTTÖ VUONNA 2017

Toimintamenoihin sisältyi nettobudjetoituja tuloja 1,7 milj. euroa ja perusväylänpidon momentille 62,8 milj. euroa. Perusväylänpidossa nettobudjetoituina tuloina on otettu huomioon ratamaksu, yhteisrahoitteisen toiminnan tulot, Saimaan kanavan lupamaksut, maksullisen palvelutoiminnan tulot, väylänpidon vahingonkorvaukset ja omaisuuden myyntituotot lukuun ottamatta kiinteän omaisuuden myyntituloja. Eduskunnan päättämissä isoissa kehittämisinvestoinneissa on ulkopuolisten rahoitusosuuksia osittain budjetoitu investointimomentille menoiksi ja kuntien/yritysten maksamia osuuksia tuloutettu liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan momentille 12.31.10 Liikenneviraston tulot. Ulkopuolisella rahoituksella, jota ei ole valtion talousarviossa, rahoitettuja väylärakenteita kirjattiin toimintavuoden taseeseen 9,1 milj. eurolla.

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta rahoitettiin Kimolan kanavan kunnostamishanketta ja palkkatuetta työtä rahoitettiin sekä työ- ja elinkeinoministeriön että sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Budjetointitavan muutos

Budjetoinnin muutokset momenttien välillä ja käyttöperusteiden tarkistukset on raportoitu tilinpäätöksen liitteen 1 ensimmäisessä kohdassa.

Muutokset tuloarvioihin ja toteutumat

Liikennevirasto budjetoit tuloja talousarviossa ja lisätalousarviossa kaikkiaan 23,8 milj. euroa, josta ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen osuus oli 3,7 milj. euroa ja Liikenneviraston 20,1 milj. euroa. Liikennevirastolle momentille 12.31.10 kertyi tuloja 25,5 milj. euroa ja tuloarvio ylittyi 5,4 milj. eurolla. Tuloarvion ylitys aiheutui pääosin talousarviotilin 12.31.10.1. ennakoitua suuremmasta kertymästä. Yhteistoiminnan tuottoja EU:lta kertyi 22,7 milj. euroa budjetoidun 18,4 milj. euron sijaan.

Rataveroa tuloutettiin 4,8 milj. euroa momentille 11.19.03.

Määrärahojen vähennykset ja lisäykset

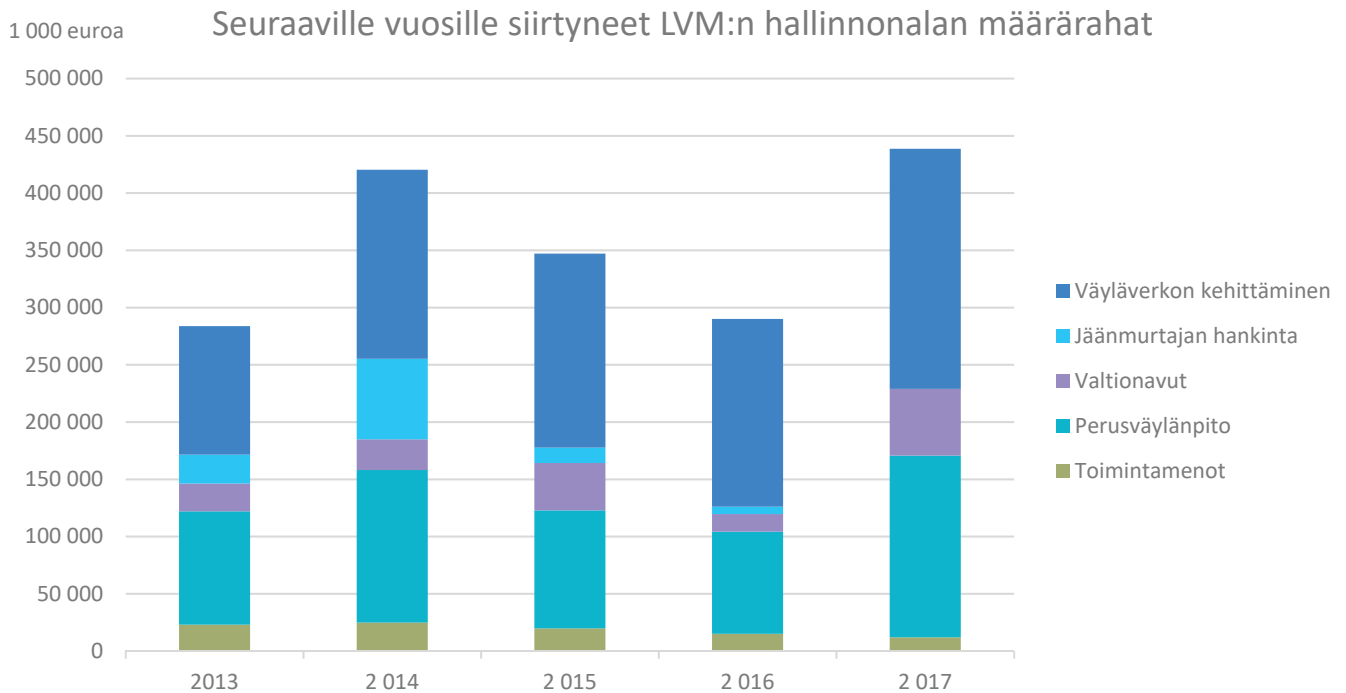
Vuoden 2017 lisätalousarvioissa momenttien määrärahoja vähennettiin seuraavasti: perusväylänpidosta vähennettiin 0,15 milj. euroa.

Vuoden 2017 lisätalousarvioissa momenttien määrärahoja lisättiin seuraavasti: väyläverkon kehittämiseen 35,3 milj. euroa. Lisäksi ministeriö teki väyläverkon kehittämismomentilla useita tilijaottelumuutoksia, joilla varmistettiin hankkeiden tehokas toteuttaminen.

Määrärahojen käyttö

Liikenneviraston toimintamenoihin oli käytettävissä talousarvion määrärahat ja edelliseltä vuodelta siirretyt määrärahat huomioon ottaen yhteensä 89,4 milj. euroa. Toimintamenomomentin käyttö oli yhteensä 77,4 milj. euroa. Vuodelle 2018 siirtyi 12,0 milj. euroa.

Perusväylänpitoon oli käytettävissä yhteensä 1 360,9 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin 1 202,3 milj. euroa ja vuodelle 2018 siirtyi 158,6 milj. euroa. Määrärahaa siirtyi tienpidosta 104,1 milj. euroa, radanpidosta 30,2 milj. euroa ja vesiväylänpidosta 24,3 milj. euroa. Tienpidossa vuodelle 2018 siirtyi määrärahaa mm. parantamisinvestoinneissa ja elinkaaren varmistamisessa. Radanpidossa vuodelle 2018 siirtyi määrärahaa mm. parantamisinvestoinneissa sekä liikenteen ohjauksessa ja informaatioissa. Vesiväylänpidossa määrärahaa siirtyi vuodelle 2018 mm. väylien korjauksissa ja jäänmurrossa.

Länsimetron rakentamisen tukemiseen oli käytettävissä valtionavustusta 83,2 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin 38,5 milj. euroa. Vuodelle 2018 siirtyi 44,7 milj. euroa.

Jäänmurtajan hankintaan oli käytettävissä 6,5 milj. euroa. Vuonna 2017 hankintaan käytettiin vielä 0,2 milj. euroa. Loput jäänmurtajan hankintarahoista peruttiin.

Maa-alueiden hankintaan ja korvauksiin saatiin talousarviossa arviomäärärahaa 35,0 milj. euroa ja määrärahaa käytettiin 18,2 milj. euroa. Arviomäärärahaa jäi käyttämättä 16,8 milj. euroa.

Väyläverkon kehittämisen määrärahaa oli käytettävissä 452,1 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin 279,1 milj. euroa. Vuodelle 2018 siirtyi 173,0 milj. euroa. Saldo kertyi hankkeiden monivuotisesta rahoituksesta.

Eräät väylähankkeet -momentin määrärahaa oli käytettävissä 62,5 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin 51,5 milj. euroa. Vuodelle 2018 siirtyi 11,0 milj. euroa.

Elinkaarirahoitushankkeiden momentin määrärahaa oli käytettävissä 119,0 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin 93,3 milj. euroa. Vuodelle 2018 siirtyi 25,7 milj. euroa.

Joukkoliikenteen valtiontukeen, kehittämishankkeisiin sekä liikkumisen ohjaukseen oli käytettävissä 35,4 milj. euroa. Rahoitusta käytettiin 21,8 milj. euroa. Vuodelle 2018 siirtyi 13,6 milj. euroa. Saldoista 9,9 milj. euroa on suurille ja keskisuurille kaupungeille maksettavaa joukkoliikennetukea.

Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamiseen käytettiin 89,2 milj. euroa. Määrärahaa oli käytettävissä 101,4 milj. euroa.

Momentilla 32.50.40 Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen käynnistäminen Liikennevirastolla oli käytettävissä 6,0 milj. euroa Kimolan kanavan kunnostamiseen. Määrärahasta 5,4 milj. euroa siirtyi vuodelle 2018, kun vuoden 2017 käyttö oli noin 0,6 milj. euroa.

Arvonlisäveroja maksettiin 396,1 milj. euroa momentilta 31.01.29.

Euroopan aluekehitysrahaston myöntämää rahoitusta saatiin 24,9 milj. euroa.

Myönnettyt valtuudet, perusväylänpito

Vuoden 2017 talousarviossa Liikennevirasto oikeutettiin solmimaan aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty.

Myönnettyt valtuudet, Valtionavustus raideliikennehankkeiden rakentamiseen

Vuoden 2017 talousarviossa Liikennevirasto oikeutettiin momentilla 31.10.36 solmimaan sopimuksia raideliikennehankkeiden valtionavustuksen maksamiseen seuraavasti:

1) Raide-Jokeri pikaraitiotien rakentamisen avustamiseen Helsingin Itäkeskuksesta Espoon Keilaniemeen saa sitoutua niin, että avustuserien yhteismäärä saa olla enintään 84 000 000 euroa. Valtuuden määrä on kuitenkin enintään 30 % pikaraitiotien rakentamisen kustannuksista.

2) Tampereen raitiotien (1. ja 2. vaihe) rakentamisen avustamiseen saa sitoutua niin, että avustuserien yhteismäärä saa olla enintään 71 000 000 euroa. Valtuuden määrä lisättynä suunnitteluun myönnetyllä määrällä on kuitenkin enintään 30 % raitiotien rakentamisen kustannuksista.

Myönnettyt valtuudet, uudet väylähankkeet

Vuoden 2017 talousarviossa Liikennevirastolle myönnettiin momentilla 31.10.77 oikeus tehdä sopimuksia uusiin väylähankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja enintään:

Väylähanke	myönnetty valtuus 1000 euroa
Vt 4 Oulu–Kemi	125 000
Vt 5 Mikkeli–Juva	121 000
Vt 12 Lahden eteläinen kehätie	198 000
Luumäki–Imatra–Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	165 000
Pori–Mäntyluoto rataosan sähköistys	5 700

Myönnettyt valtuudet, aiempina varainhoitovuosina päätetyt väylähankkeet

Vuoden 2017 talousarviossa Liikennevirasto oikeutettiin momenteilla 31.10.78 ja 31.10.79 tekemään aikaisempina vuosina myönnettyjen valtuuksien mukaisia sopimuksia siltä osin kuin valtuuksia ei ole käytetty. Sen sijaan momentilla 31.10.77 valtuus myönnettiin oikeutena tehdä sopimuksia aiemmissa talousarvioissa päätettyihin hankkeisiin siten, että niistä aiheutuu valtiolle menoja aiemmin tehdyt sitoumukset mukaan lukien enintään seuraavasti:

Tiehankkeet	1000 euroa
Vt 6 Lappeenranta–Imatra	177 000
Kt 51 Kirkkonummi–Kivenlahti	80 000
Vt 5 Päiväranta–Vuorela	90 000
Vt 6 Joensuun kohta	47 100
E18 Haminan ohikulkutie	180 000
Vt 8 Sepänkylän ohikulkutie	57 500
Vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie	77 900
E18 Koskenkylä–Kotka erillishanke	37 000
Vt 8 Turku–Pori	92 500
Länsimetron liityntäyhteydet	19 900
Vt 4 Rovaniemen kohta	25 000
Vt 5 Mikkelin kohta	27 000
Mt 101 Kehä I parantaminen	32 000
Vt 6 Taavetti–Lappeenranta	76 000

Mt 148 parantaminen Keravan kohdalla	13 000
Vt 3 Arolammin eritasoliittymä	6 000
Kt 77 Viitasaari–Keitele	13 000
Vt 3 Tampere–Vaasa, Laihian kohta, 1. vaihe	27 000
Vt 22 Oulu–Kajaani–Vartius	15 000
Vt 8 Pyhäjoen ydinvoimalan edellyttämät tieinvestoinnit	22 500

Ratahankkeet

Rovaniemi–Kemijärvi, sähköistys	24 000
Kehärata	517 000
Pohjanmaan rata	674 000
Keski-Pasila, länsiraide	40 000
Riihimäen kolmioraide	12 500
Helsinki–Riihimäki rataosan kapasiteetin lisääminen, 1. vaihe	150 000
Pännäinen–Pietarsaari, sähköistys	4 450
Helsingin ratapihan toiminnallisuuden parantaminen	60 000

Vesiväylähankkeet

Pietarsaaren meriväylä	11 400
Rauman meriväylä	28 000
Savonlinnan syväväylän siirtäminen	40 000

Yhteiset väylähankkeet

Äänekosken biotuotetehtaan liikenneyhteydet	168 000
---	---------

Vuoden 2017 ensimmäisessä lisätalousarviossa momentin 31.10.77 perusteluja muutettiin siten, että Liikennevirasto oikeutettiin solmimaan sopimuksia:

- 1) hankkeeseen vt 12 Tillola–Keltti liittyen siten, että siitä sai aiheutua valtiolle menoja enintään 14 000 000 euroa. Hankkeeseen voitiin sitoutua ja ryhtyä vasta, kun momentilla 29.90.55 oleva avustus oli myönnetty
- 2) hankkeeseen Uudenkaupungin radan sähköistäminen siten, että siitä sai aiheutua valtiolle menoja enintään 21 000 000 euroa
- 3) hankkeeseen Pännäinen–Pietarsaari, sähköistys liittyen siten, että siitä sai aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 4 450 000 euroa
- 4) hankkeeseen Rauman meriväylä liittyen siten, että siitä sai aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 30 000 000 euroa.

Vuoden 2017 kolmannessa lisätalousarviossa momentin 31.10.77 perusteluja muutettiin siten, että Liikennevirasto oikeutettiin solmimaan sopimuksia:

- 1) hankkeeseen Pohjanmaan rata liittyen siten, että siitä sai aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 674 000 000 euroa
- 2) hankkeeseen Rauman meriväylä liittyen siten, että siitä sai aiheutua valtiolle menoja aiemmin tehdyt sopimukset mukaan lukien enintään 31 500 000 euroa.

Valtuudet ja niiden käyttö vuonna 2017 (1000 euroa)

Momentti, johon valtuus liittyy	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Yhteensä	Käytetty valtuus	Käyttämättä	Uusittavissa vuonna 2018
31.10.20 Perusväylänpito		15 172	15 172	9 872	5 300	5 300
31.10.36 Valtionavustus raideliikennehankkeiden rakentaminen	155 000		155 000	0	155 000	155 000
31.10.77 Väyläverkon kehittäminen	669 470	344 433	1 013 903	255 712	758 191	750 640
31.10.78 Eräät väylähankeet		28 510	28 510	687	27 823	
31.10.79 Elinkaarirahoitushankkeet		297 957	297 957	4 804	293 153	293 153
Talousarviorahoitus yhteensä	824 470	686 072	1 510 542	271 075	1 239 467	1 204 093

Valtuuksien käytöstä aiheutui tilivuonna menoja 492,5 milj. euroa.

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelmassa tilikauden kulujäämä oli 2 112,0 milj. euroa, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 1 924,9 milj. euroa.

Toiminnan tuotot

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 88,3 milj. euroa. Tuottoja oli 0,9 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Maksullisen toiminnan tuottoja oli 45,8 milj. euroa ja pääosa niistä muodostui ratamaksuista. Vuokra- tuottojen määrä oli 5,1 milj. euroa. Muun toiminnan tuotot olivat yhteensä 37,3 milj. euroa, lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 1,3 milj. euroa. Suurin osa muun toiminnan tuotoista oli yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja.

Toiminnan kulut

Toiminnan kulut olivat 1 676,2 milj. euroa. Kulut lisääntyivät edellisestä vuodesta 56,9 milj. euroa eli 3,5 %. Suurin kuluerä oli käyttöomaisuuden poistot, joiden osuus kuluista oli 51,6 %. Poistoja kirjattiin 865,3 milj. euroa, mikä on 36,4 milj. euroa enemmän verrattuna edelliseen vuoteen. Suurimman poistoryhmän muodostivat poistot rakenteista (tie- ja rautatierakenteista, vesiväylistä ja kanavista sekä muista rakenteista) 833,2 milj. euroa eli 96,3 %.

Palvelujen ostot lisääntyivät edellisestä vuodesta 25,2 milj. euroa ja ne olivat kaikkiaan 724,6 milj. euroa muodostaen toiseksi suurimman kuluerän (43,2 %). Suurimmat palvelujen ostot olivat maa- ja vesirakenteiden korjaus- ja kunnossapitopalvelut 486,0 milj. euroa, josta tienpidon osuus oli 251,4 milj. euroa, radanpidon osuus 215,4 milj. euroa ja vesiväylänpidon osuus 19,0 milj. euroa. Toiseksi suurin erä palvelujen ostoissa oli muut ulkopuoliset palvelut 129,5 milj. euroa, josta jälkirahoitushankkeiden osuus oli 46,6 milj. euroa (36,0 %), vesiväylänpidon osuus 44,6 milj. euroa (34,4 %) ja radanpidon osuus 36,6 milj. euroa (28,3 %).

Kolmanneksi suurin kuluerä poistojen ja palvelujen ostojen jälkeen oli henkilöstökulut, joiden osuus toiminnan kulujen määrästä oli 47,1 milj. euroa eli 2,8 %. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 2,2 milj. euroa (4,5 %).

Aineiden ja tarvikkeiden ostot olivat 27,4 milj. euroa ja ne lisääntyivät 1,2 milj. euroa eli 4,4 % edelliseen vuoteen verrattuna. Ryhmän suurimpia menoeria olivat sähkö 17,4 milj. euroa (vähennystä 10,2 %) sekä poltto- ja voiteluaineet 6,8 milj. euroa (lisäystä 80,8 %), josta jäänmurtajien osuus oli 6,5 milj. euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuottoja saatiin 0,3 milj. euroa. Korkotulojen osuus oli 0,2 milj. euroa, mikä on 6,0 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Rahoituskuluja oli 1,1 milj. euroa, lisäystä edelliseen vuoteen 0,3 milj. euroa. Ne olivat pääosin maanlunastuskorvausten maksamisen yhteydessä maksettuja korkoja.

Satunnaiset tuotot ja kulut

Satunnaiset tuotot olivat 15,6 milj. euroa. Suurimman osan muodostivat muut satunnaiset tuotot, joita oli 14,0 milj. euroa. Niistä 9,1 milj. euroa oli ulkopuolisten rahoittamia osuuksia väylärakenteista. Vahingonkorvauksia saatiin 1,6 milj. euroa, ja ne olivat pääasiassa radanpitoon liittyviä vahingonkorvauksia. Satunnaiset tuotot vähenivät 122,2 milj. euroa (88,7 %) edelliseen vuoteen verrattuna, johtuen enimmäkseen taseeseen lisättävien ulkopuolisten rahoitusosuuksien vähenemisestä.

Satunnaiset kulut olivat 1,5 milj. euroa, joista suurimman osan muodostivat asfalttikartellin oikeudenkäyntikulut (1,2 milj. euroa). Vahingonkorvauksia maksettiin 0,2 milj. euroa.

Siirtotalouden tuotot ja kulut

Siirtotalouden tuottoja ei tilivuonna ollut.

Siirtotalouden kuluja oli 149,4 milj. euroa ja ne muodostuivat suurimmalta osaltaan (59,7 %) meriliikenteessä käytettävien lasti- ja matkustaja-alusten kilpailukyvyn turvaamiseksi maksetusta tuesta, jota maksettiin 89,2 milj. euroa.

Toiseksi suurin osuus siirtotalouden kuluista (25,8 %) muodostui valtionavustuksesta Länsimetron rakentamiseen, jota maksettiin Espoon kaupungille 38,5 milj. euroa.

Joukkoliikenteen palveluja ja kehittämistä tuettiin 21,6 milj. eurolla.

Tuotot ja kulut veroista ja pakollisista maksuista

Suoritetut arvonlisäverot olivat 396,3 milj. euroa ja perityt arvonlisäverot olivat 3,5 milj. euroa. Suoritetut arvonlisäverot lisääntyivät edellisestä vuodesta 6,8 milj. euroa. Rataveroa perittiin 4,8 milj. euroa.

1.7.4 Tase

Tilivuoden lopussa taseen loppusumma oli 20 182,2 milj. euroa (lisäys 74,0 milj. euroa vuoteen 2016 verrattuna). Käyttöomaisuus lisääntyi 80,0 milj. euroa. Vaihto- ja rahoitusomaisuus väheni 5,9 milj. euroa.

Kansallis- ja käyttöomaisuus

Taseeseen aktivoitiin investointimenoja kaikkiaan 978,4 milj. euroa, josta erikoisrahoitushankkeiden osuus oli 54,0 milj. euroa (E18 Hamina-Vaalimaa Elinkaarihanke). Ulkopuolisella rahoituksella rahoitettuja osuuksia lisättiin taseeseen 9,1 milj. euroa.

Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin 860,5 milj. euroa. Suunnitelmasta poikkeavina poistoina vähennettiin 4,2 milj. euroa tierakenteista. Romutusten kautta tehtiin poistoja 0,6 milj. euroa. Kokonaispoistot olivat yhteensä 865,3 milj. euroa.

Omaisuuksia siirrettiin hallinnan siirtoina valtiovarainministeriölle, maa- ja metsätalousministeriölle sekä Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksille yhteensä 1,4 milj. euroa. Hallinnan siirtona Liikennevirastolle siirrettiin Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta Kaunissaaren ja Rauhalan yhteisalusliikennelaiturit yhteensä 1,4 milj. euroa. Omaisuuden myyntituloja kirjattiin 5,0 milj. euroa, joiden tasevaikutus oli 0,07 milj. euroa.

Suunniteltuun liikenteenohjauksen yhtiöittämiseen liittyen tehtiin tilivuonna käyttöomaisuusselvitys, jonka yhteydessä luovuttiin tarpeettomaksi käyneestä omaisuudesta. Romutusten kautta vähennettiin 0,6 milj. euroa itsevalmistetuista atk-ohjelmista, rakennelmista, koneista, laitteista ja kalusteista.

Tieomaisuus

Tierakenteiden ja tiepohjien tasearvo vähentyi yhteensä 41,4 milj. euroa (edellisen vuoden lisäys oli 19,7 milj. euroa). Tiepohjien tasearvo kasvoi 10,7 milj. euroa.

Tieomaisuuden muutos (milj. euroa)

Tieomaisuus (milj. euroa)	1.1.2017	Lisäys	Vähennys	Poistot	31.12.2017	Muutos
12400000 Tierakenteet	13 875,6	523,5	-0,1	-630,3	13 768,7	-106,9
1240010 Alusrakenteet 50v	8 882,7	147,8	0,0	-270,4	8 760,1	-122,6
1240020 Päällysteet 10v	1 016,1	214,4	0,0	-178,0	1 052,5	36,4
1240030 Sillat 50v	3 542,7	98,7	0,0	-98,9	3 542,5	-0,2
1240050 Muut tierakenteet 10v	434,1	62,6	-0,1	-83,0	413,6	-20,5
12110900 Tiepohjat	895,9	10,7	0,0	0,0	906,6	10,7
12980000 Keskeneräiset rakenteet	222,5	518,5	-463,7	0,0	277,3	54,8
Yhteensä	14 994,0	1 052,7	-463,8	-630,3	14 952,6	-41,4

Tilinpäätösluonnoksessa 7 esitetään hankintamenojen ja kumulatiivisten poistojen muutokset

Tieomaisuuteen aktivoitiin investointimenoja yhteensä 592,4 milj. euroa, josta tierakenteiden osuus oli 581,7 milj. euroa.

Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin 626,1 milj. euroa (edellisenä vuotena 608,2 milj. euroa). Suunnitelmasta poikkeavia poistoja kirjattiin lakkautetuista teistä 4,2 milj. euroa vuodelta 2016. Poistot yhteensä olivat 630,3 milj. euroa.

Tierakenteiden investointimenot olivat 48,5 milj. euroa pienemmät kuin tierakenteista kirjatut poistot. Edellisenä vuotena investoinnit olivat 5,8 milj. euroa suuremmat kuin poistot.

Rautatieomaisuus

Rautatieomaisuus lisääntyi 104,9 milj. euroa (edellisen vuoden lisäys oli 127,3 milj. euroa). Rautatiepohjien tasearvo kasvoi 5,8 milj. euroa.

Rautatieomaisuuden muutos (milj. euroa)

Rautatieomaisuus	1.1.2017	Lisäys	Vähennys	Poistot	31.12.2017	Muutos
12410000 Rautatierakenteet	4 072,3	271,5	0,0	-197,3	4 146,5	74,2
1241010 Radan alusrakenne 50v	825,3	42,5	0,0	-20,0	847,8	22,5
1241020 Radan päällysrakenne 30v	1 957,6	108,8	0,0	-95,9	1 970,5	12,9
1241030 Ohjaus- ja turvalaitteet 15v	314,6	59,3	0,0	-41,3	332,6	18,0
1241040 Sähköistyksen laitteet 30v	255,6	14,3	0,0	-12,9	257,0	1,4
1241050 Vahvavirta 20v	47,4	4,6	0,0	-3,7	48,3	0,9
1241070 Varusteet ja rakenteet 30v	350,9	5,2	0,0	-13,9	342,2	-8,7
1241080 Radan sillat ja tunnelit 50v	305,8	35,2	0,0	-7,5	333,5	27,7
1241090 Telemaattiset järj. 10v	15,1	1,6	0,0	-2,1	14,6	-0,5
12120900 Rautatiepohjat	56,7	5,8	-0,2	0,0	62,3	5,6
12980000 Keskeneräiset rakenteet	429,3	298,7	-272,0	0,0	456,0	26,7
12980900 Rautatiemateriaalit	8,6	31,6	-33,2	0,0	7,0	-1,6
Yhteensä	4566,9	607,6	-305,4	-197,3	4671,8	104,9

Tilinpäätösluonnoksella 7 esitetään hankintamenojen ja kumulatiivisten poistojen muutokset.

Rautatieomaisuuteen aktivoitiin investointimenoja 361,8 milj. euroa (edellisenä vuotena 358,7 milj. euroa), josta rautatierakenteiden osuus oli 332,4 milj. euroa. Suunnitelman mukaisesti poistoja kirjattiin 197,3 milj. euroa.

Rautatierakenteiden investoinnit olivat 158,7 milj. euroa suuremmat kuin tilivuoden poistot. Edellisenä tilivuotena ero oli 168,6 milj. euroa.

Vesiväyläomaisuus

Vesiväyliin liittyvään omaisuuteen aktivoitiin investointimenoja 18,7 milj. euroa. Poistoja kirjattiin 9,5 milj. euroa. Tilivuoden poistot olivat 9,2 milj. euroa pienemmät kuin tilivuoden investoinnit.

Vesiväyläomaisuuden muutos (milj. euroa)

Vesiväyläomaisuus	1.1.2017	Lisäys	Vähennys	Poistot	31.12.2017	Muutos
124 Vesiväylärakenteet	177,4	28,3	0,0	-9,5	196,2	18,8
12430000 Väylät ja kanavat	177,4	28,3	0,0	-9,5	196,2	18,8
12440000 Muut vesirakenteet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12980000 Keskeneräiset rakenteet	20,5	21,3	-32,2	0,0	9,6	-10,9
Yhteensä	197,9	49,6	-32,2	-9,5	205,8	7,9

Tilinpäätösluonteella 7 esitetään hankintamenojen ja kumulatiivisten poistojen muutokset.

Muu käyttöomaisuus

Aineettomat hyödykkeet koostuvat pääosin ostetuista ja teetetyistä atk-ohjelmista, sähköliittymistä sekä muista pitkävaikutteisista menoista. Muiden pitkävaikutteisten menojen tasearvo lisääntyi poistot huomioon ottaen 0,07 milj. euroa. Lisäys johtui tie-, rautatie- ja vesiväylähankkeissa ulkopuoliseen omaisuuteen kohdistuvista menoista, jotka hankkeiden valmistumisvaiheessa siirrettiin pitkävaikutteisiin menoihin. Vuonna 2017 tiehankkeiden osalta tällaisia eriä oli 3,6 milj. euroa, rautatiehankkeiden osalta 2,8 milj. euroa ja vesiväylähankkeiden osalta 4,0 milj. euroa.

Kiinteistöjen arvo vähentyi 1,2 milj. euroa. Vähennys johtui hallinnan siirroista ja kiinteistöjen myynneistä. Kuljetusvälineiden, koneiden, laitteiden ja kalusteiden arvo vähentyi 2,0 milj. euroa. Tilivuoden aikana kirjattiin 4,3 milj. euron suunnitelman mukaiset poistojen kirjaukset ja 2,6 milj. euron hankinnat. Rakenteisiin liittyvät koneet ja laitteet esitetään rakenteiden ryhmässä. Suurin osa atk-laitteista on hankittu leasing-sopimuksin. Arvoltaan vähäisiä (alle 10 000 euroa) kuljetusvälineitä, koneita, laitteita ja kalusteita kirjattiin vuosikuluksi 0,8 milj. euroa.

Vaihto- ja rahoitusomaisuus

Vaihto-omaisuuden määrä kasvoi 0,4 milj. euroa ja oli yhteensä 1,7 milj. euroa. Viraston vaihto-omaisuus koostuu maa-aines- ja kiviainesjalosteista, vesiväylien turvalaitetarvikkeista ja sulkuporttien varaosista sekä vaihtomaaksi tarkoitetuista maa-alueista. Jalosteita käytetään tierakenteiden rakentamiseen. Lyhytaikaisia saamisista oli 14,4 milj. euroa ja ne vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna yhteensä 6,3 milj. euroa (myyntisaamiset 2,6 milj. euroa, siirtosaamiset 3,1 milj. euroa ja muut lyhytaikaiset saamiset 0,6 milj. euroa).

Oma ja vieras pääoma

Oma pääoma kasvoi 100,0 milj. eurolla, johtuen käyttöomaisuuden lisäyksestä. Vieras pääoma vähentyi 26,0 milj. eurolla, mikä aiheutui lähinnä erikoisrahoitushankkeiden tasekirjauksista (velkojen lyhennykset).

Elinkaarirahoitushankkeen **E18 Muurla–Lohja** velka tilivuoden lopussa oli yhteensä 170,1 milj. euroa. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 14,3 milj. euroa.

Elinkaarirahoitushankkeen **E18 Koskenkylä–Kotka tieosista 1, 4, 6** velka tilivuoden lopussa oli yhteensä 89,5 milj. euroa. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 10,2 milj. euroa.

Elinkaarirahoitushankkeen **E18 Koskenkylä–Kotka tieosista 2, 3, 5** velka tilivuoden lopussa oli yhteensä 133,5 milj. euroa. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 15,3 milj. euroa.

Elinkaarirahoitushankkeen **E18 Koskenkylä–Kotka (vaihe 2 ja 3)** velka tilivuoden lopussa oli yhteensä 12,8 milj. euroa. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 1,5 milj. euroa.

Elinkaarirahoitushankkeen **E18 Hamina-Vaalimaa** uutta velkaa kirjattiin 54,0 milj. euroa. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 2,9 milj. euroa. Velka tilivuoden lopussa oli 51,1 milj. euroa.

E18 Kehä III 2. vaihe (Lentoasemantie) velka 19,1 milj. euroa maksettiin pois Vantaan kaupungille.

Vt 12 Tampereen rantaväylän velka 30,0 milj. euroa maksettiin pois Tampereen kaupungille.

Ostovelkoja oli 175,4 milj. euroa. Lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 7,6 milj. euroa. Muut lyhytaikaiset velat kasvoivat edellisvuodesta 10,5 milj. euroa meriliikenteen tukien tavallista myöhäisemmän käsitte-lyajankohdan vuoksi.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Liikenneviraston johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Viraston johto vastaa siitä, että virastossa toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt (sisäinen valvonta), jotka varmistavat viraston talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, viraston hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen sekä viraston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudesta ja toiminnasta.

Liikenneviraston sisäisenä tarkastajana toimiva BDO Audiator Oy on arvioinut viraston sisäisen valvonnan ja siihen sisältyvän riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyttä. Sisäisen valvonnan tilaa vuonna 2017 on arvioitu soveltaen COSO ERM -viitekehykseen perustuvaa valtiovarain controller -toiminnon suosittamaa sisäisen valvonnan arviointikehikkoa. Arvioinnissa käytettiin aineistona viraston asiakirja-aineistoa, kuten viraston sääntöjä, ohjeita, johtoryhmän kokousten pöytäkirjoja, suunnitelmia ja raportteja, sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastajan laatimia tarkastusraportteja sekä raporttia toimenpiteistä, joihin on ryhdytty vuoden 2016 sisäisen valvonnan lausumassa määriteltyjen kehitystarpeiden johdosta. Lisäksi viraston johtoryhmälle, osastojen johtajille, apulaisjohtajille ja yksiköiden päälliköille suoritettiin sisäisen valvonnan tilaa koskeva kysely. Sisäisen valvonnan arvioinnista raportoitiin helmikuussa 2018 pääjohtajalle ja muulle viraston johtoryhmälle.

Arvioinnin perusteella Liikennevirasto antaa seuraavan sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman vuodelta 2017:

Sisäisen valvonnan asianmukaista järjestämistä on edistetty Liikennevirastossa eri laajuudessa kaikilla sisäisen valvonnan osa-alueilla vuoden 2017 aikana. Useat kehittämistoimenpiteistä ovat kuitenkin vielä kesken tai luonteeltaan jatkuvia. Viraston johto on seurannut vuoden 2016 tilinpäätöksessä nimettyjen sisäisen valvonnan kehittämiskohteiden hyväksi tehtyjen toimenpiteiden edistymistä. Sisäisen valvonnan kehittämisessä viraston johtoa tukee controller-yksikkö, jonka tehtävänä on vastata viraston sisäisen valvonnan kehittämistoimenpiteiden koordinoinnista.

Viraston sisäisessä valvonnassa on havaittu joitakin epäkohtia, joiden vuoksi virastossa on ryhdyttävä toimenpiteisiin. Viraston riskienhallintaa on kehitetty viime vuosien aikana, mutta toimenpiteet ovat osittain edistyneet hitaasti. Viraston toiminnan laajuus huomioiden on sisäistä valvontaa edelleen kehitettävä; erityisesti viraston riskienhallinnan selkeydessä, sisäisten ohjeiden yhdenmukaisessa noudattamisessa ja niiden vastaiseen toimintaan puuttumisessa, valvontatoimenpiteiden kuvaamisessa ja niiden riittävyyden arvioinnissa sekä sopimusten hallinnassa ja valvonnassa on vielä parannettavaa.

Suoritetun sisäisen valvonnan arvioinnin perusteella Liikennevirasto nimeää seuraavat ensisijaiset sisäisen valvonnan kehittämiskohteet vuodelle 2018:

- 1 Riskienhallinta
Selkeytetään edelleen viraston riskienhallinnan kokonaisuutta, käytäntöjä ja vastuita määrittelemällä tarkemmin virastotason riskienhallinnan koordinoinnin sisältö. Pääprosessien riskien tunnistamista, arviointia ja hallintakeinojen määrittelyä jatketaan suunnitelmallisesti.
- 2 Menettelytapaohjeistus
Panostetaan viraston sisäisten ohjeiden yhdenmukaisen noudattamisen edistämiseen ja niiden vastaiseen toimintaan puuttumiseen. Jatketaan olemassa olevan sisäisen ohjeistuksen läpikäyntiä ja arvioidaan edelleen, onko ohjeistus riittävää ja selkeää.
- 3 Valvontatoimenpiteet
Toteutetaan keskeneräinen valvontatoimenpiteiden kuvaaminen osana prosessiriskien katselmointia ja määritellään menettelytavat, joilla johto seuraa ja arvioi valvontatoimenpiteiden riittävyyttä.
- 4 Sopimustenhallinta
Selvitetään sopimusten hallinnan ja valvonnan kehittämisen tarpeet ja määritellään mahdolliset kehittämistoimenpiteet.

1.9 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.9.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Kertomusvuoden aikana on annettu henkilöstöhallinnon prosesseissa tapahtuneista menettelyvirheistä virkamiesoikeudellisena seuraamuksena kaksi varoitusta.

1.9.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Liikennevirastolla ei ollut kertomusvuonna EU-rahoitukseen liittyviä takaisinperintöjä.

2 Liikenneviraston talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2017	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	8 988 082,31	8 668 540	8 255 949,51	-412 590,92	95 %
11.04.01. Arvonlisävero	3 488 182,31	3 484 540	3 484 540,43	0,00	100 %
11.19.03. Ratavero	5 499 900,00	5 184 000	4 771 409,08	-412 590,92	92 %
12. Sekalaiset tulot	152 068 661,55	27 405 914	32 792 256,65	5 386 342,62	120 %
12.31.10. Liikenneviraston tulot	150 470 760,31	20 086 000	25 472 342,62	5 386 342,62	127 %
12.31.10.01. Liikenneviraston tulot	25 028 080,10	18 421 000	23 800 193,99	5 379 193,99	129 %
12.31.10.04. Kotkan kaupungin rahoitusosuus E18 Koskenkylä-Kotka erillishankkeesta	50 208,85	0	0,00	0,00	
12.31.10.08. Helsingin kaupungin rahoitusosuus Pisara- radan suunnittelusta	1 760 226,55	220 000	226 898,63	6 898,63	103 %
12.31.10.09. Seinäjoen itäinen ohikulkutie	1 223 978,28	445 000	445 250,00	250,00	100 %
12.31.10.10. Jäänmurtajan myyntitulot	122 408 266,53	0	0,00	0,00	0 %
12.31.10.11. Ulkopuolinen rahoitusosuus Pori-Mäntyluodon sähköistyksestä	0,00	1 000 000	1 000 000,00	0,00	100 %
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	55 697,27	6 324 053	6 324 053,33	0,00	100 %
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	1 542 203,97	995 861	995 860,70	0,00	100 %
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	0,00	156 509	156 508,92	0,00	100 %
13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	0,00	156 509	156 508,92	0,00	100 %
13.03.01.1. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	0,00	156 509	156 508,92	0,00	100 %
Tuloarviotilit yhteensä	161 056 743,86	36 230 963	41 204 715,08	4 973 751,70	114 %

Pääluokan, momentin ja tilijälkeen numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA1)	Talousarvion 2017 määrärahojen käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2017	Talousarvio- Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot Käytettävissä vuonna 2017	laidet vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28. Valtionvarainministeriön hallinnonala	40 761,00	38 631,00	38 631,00	0,00	38 631,00	0,00	0,00	38 631,00	38 631,00	0,00	0,00
28.60.12. Osamisen kehittäminen (smr2)	40 761,00	38 631,00	38 631,00	0,00	38 631,00	0,00	0,00	38 631,00	38 631,00	0,00	0,00
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	2 194 949 579,61	2 451 467 189	2 008 222 461,98	414 220 305,07	2 422 440 767,05	29 026 421,89	290 208 839,71	2 209 112 450,71	1 764 221 415,21	438 566 982,17	0,00
31.01.01. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toimintamenot (netto) (smr2)	95 000,00	105 611	101 114,95	4 496,05	105 611,00	0,00	0,00	105 611,00	101 114,95	4 496,05	0,00
31.01.21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (smr2)	0,00	10 000	0,00	10 000,00	10 000,00	0,00	40 000,00	50 000,00	32 415,00	10 000,00	0,00
31.01.29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonsiiväveronnet (A)	388 617 097,96	396 146 578	396 146 577,94		396 146 577,94	0,00					
31.10.01. Liikenneviraston toimintamenot (netto) (smr2)	79 211 000,00	74 313 000	62 307 106,19	12 005 893,81	74 313 000,00	0,00	15 068 114,97	89 381 114,97	77 375 311,16	12 005 893,81	0,00
31.10.02. Pienusvolyylipito (netto) (smr2)	1 061 400 000,00	1 271 800 000	1 113 178 615,95	158 621 384,05	1 271 800 000,00	0,00	89 137 991,90	1 360 937 991,90	1 262 316 607,85	158 621 384,05	0,00
31.10.20.1. Tienpito	604 121 000,00	744 250 000	640 137 960,08	104 112 039,92	744 250 000,00	0,00	54 858 519,36	799 108 519,36	694 996 479,49	104 112 039,92	0,00
31.10.20.2. Radanpito	369 901 000,00	419 550 000	389 344 959,84	30 205 040,16	419 550 000,00	0,00	24 887 047,43	444 437 047,43	414 232 007,27	30 205 040,16	0,00
31.10.20.3. Vesiväyläpito	87 378 000,00	108 000 000	83 695 696,03	24 304 303,97	108 000 000,00	0,00	9 392 425,11	117 392 425,11	93 088 121,14	24 304 303,97	0,00
31.10.35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen (smr3)	20 850 000,00	83 000 000	38 308 076,47	44 691 923,53	83 000 000,00	0,00	187 315,11	83 187 315,11	38 495 391,58	44 691 923,53	0,00
31.10.70. Jäänmurtajan hankinta (smr3)	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	6 514 066,92	6 514 066,92	200 000,00	0,00	0,00
31.10.76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (A)	21 259 911,50	34 997 000	18 178 677,26		18 178 677,26	16 818 322,74					
31.10.76.1. Tiesuhteiden hankinnat, korvaukset ja lunastukset	15 216 196,21	27 440 000	12 244 453,41		12 244 453,41	15 195 546,59					
31.10.76.2. Rata-alueiden hankinnat, korvaukset ja lunastukset	5 960 481,29	7 540 000	5 933 046,53		5 933 046,53	1 606 953,47					
31.10.76.3. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset	82 334,00	17 000	1 177,32		1 177,32	15 822,68					
31.10.77.1. Tienhankkeet	347 729 000,00	308 100 000	158 007 872,80	150 092 127,20	308 100 000,00	0,00	143 973 663,35	452 073 663,35	279 081 491,25	172 989 770,69	0,00
31.10.77.1.01. E18 Hamman ohikulkutie	3 500 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	3 098 788,28	3 098 788,28	274 900,04	2 822 888,24	0,00
31.10.77.1.02. Vi1 Sepänkylän ohikulkutie	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	124 739,35	124 739,35	122 337,94	0,00	0,00
31.10.77.1.03. Vi19 Seinäjoen läntinen ohikulkutie	8 000 000,00	1 000 000	137 577,40	862 422,60	1 000 000,00	0,00	1 987 623,98	2 987 623,98	1 549 800,92	1 437 823,06	0,00
31.10.77.1.05. Vi19 Laajenperäntien rata	0,00	0	583 936,00	263 944,00	847 880,00	0,00	1 824 526,40	1 824 526,40	146 605,56	1 678 000,84	0,00
31.10.77.1.07. Ki151 Kikkonmummi-Kivenlahti	0,00	5 277 313	357 720,13	4 919 592,87	5 277 313,00	0,00	5 277 313,00	357 720,13	2 031 722,55	3 245 590,45	0,00
31.10.77.1.08. Vi15 Päivärinta-Vuorela	0,00	210 000	70 246,58	139 753,42	210 000,00	0,00	0,00	210 000,00	70 246,58	139 753,42	0,00
31.10.77.1.10. E18 Kookenkylä-Kotka erillishanke	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	79 943,47	79 943,47	79 943,47	0,00	0,00
31.10.77.1.12. Vi18 Turku-Port	19 000 000,00	6 900 000	800 007,16	6 099 992,84	6 900 000,00	0,00	12 025 794,29	18 925 794,29	12 825 901,45	6 099 992,84	0,00
31.10.77.1.14. Vi18 Rovaniemen kohta	2 070 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	1 857 057,66	1 857 057,66	1 857 057,66	0,00	0,00
31.10.77.1.15. Vi15 Mikkelin kohta	7 700 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	3 557 057,66	3 557 057,66	3 557 057,66	0,00	0,00
31.10.77.1.16. Mt101 Kehä1 parantaminen	8 700 000,00	6 500 000	2 942 377,94	3 557 622,06	6 500 000,00	0,00	333 928,75	6 833 928,75	3 276 306,69	3 227 692,06	0,00
31.10.77.1.17. Vi16 Taavetti-Lappeenranta	39 670 000,00	27 000 000	24 891 083,86	2 108 916,14	27 000 000,00	0,00	157 358,46	27 157 358,46	2 048 442,32	2 108 916,14	0,00
31.10.77.1.18. Mt148 parantaminen Keravantiin kohdalla	0,00	800 000	643 313,68	156 686,32	800 000,00	0,00	0,00	800 000,00	643 313,68	156 686,32	0,00
31.10.77.1.19. Vi13 Arvolaan eritasoliittymä	0,00	400 000	201 152,14	198 847,86	400 000,00	0,00	0,00	400 000,00	201 152,14	198 847,86	0,00
31.10.77.1.20. Ki177 Villastaan-Ketelä	0,00	2 460 000	2 031 722,55	428 277,45	2 460 000,00	0,00	0,00	2 460 000,00	2 031 722,55	428 277,45	0,00
31.10.77.1.21. Vi13 Tampere-Vaasa, Lahian kohta	13 000 000,00	12 000 000	279 398,02	11 720 601,98	12 000 000,00	0,00	9 132 419,11	21 132 419,11	9 408 917,13	11 720 601,98	0,00
31.10.77.1.22. Vi22 Oulu-Kajaniemi-Vaasaa	7 300 000,00	5 000 000	4 317 846,07	682 153,93	5 000 000,00	0,00	1 628 316,06	6 828 316,06	6 146 154,13	682 153,93	0,00
31.10.77.1.23. Vi18 Puhjojen ydinvoimalan edellyttämät teinestonnet	14 500 000,00	5 000 000	1 833 664,66	3 166 335,34	5 000 000,00	0,00	9 819 430,47	14 819 430,47	11 663 095,13	3 166 335,34	0,00
31.10.77.1.24. Vi18 Aulua-Kemi	0,00	0	8 725 554,34	6 274 445,66	15 000 000,00	0,00	0,00	15 000 000,00	8 725 554,34	6 274 445,66	0,00
31.10.77.1.25. Vi15 Mikkelin-Juva	0,00	5 000 000	188 297,25	4 811 702,74	5 000 000,00	0,00	0,00	5 000 000,00	188 297,25	4 811 702,74	0,00
31.10.77.1.26. Vi12 Lahden eteläinen kehätie	0,00	12 200 000	9 447 571,47	2 752 428,53	12 200 000,00	0,00	0,00	12 200 000,00	9 447 571,47	2 752 428,53	0,00
31.10.77.1.27. Vi12 Talo-Kietä	0,00	7 000 000	0,00	7 000 000,00	7 000 000,00	0,00	0,00	7 000 000,00	0,00	0,00	0,00
31.10.77.2. Ratahankkeet	121 890 000,00	86 816 837	34 987 343,38	51 829 493,62	86 816 837,00	0,00	70 860 321,07	157 677 158,07	95 411 918,90	62 285 239,17	0,00
31.10.77.2.02. Rovaniemi-Kemijärvi sähköistys	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.10.77.2.05. Kehäraitia	3 000 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	1 421 272,28	1 421 272,28	716 979,84	704 292,44	0,00
31.10.77.2.08. Poljanmaan rata	62 040 000,00	20 919 101	1 761 694,72	19 157 406,28	20 919 101,00	0,00	40 978 810,16	61 897 911,16	33 493 938,65	28 403 965,55	0,00
31.10.77.2.09. Keski-Pasila, Länsirata	9 000 000,00	10 000 000	7 566 308,35	2 433 691,65	10 000 000,00	0,00	2 468 100,75	12 468 100,75	10 034 409,10	2 433 691,65	0,00
31.10.77.2.10. Riihimäen kolmiorata	8 000 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	4 851 498,28	4 851 498,28	4 481 998,28	369 988,58	0,00
31.10.77.2.11. Helsinki-Riihimäki kapasiteetin lisääminen 1. vaihe	23 700 000,00	32 000 000	16 702 330,02	15 297 669,98	32 000 000,00	0,00	17 520 788,23	49 520 788,23	34 223 118,25	15 297 669,98	0,00
31.10.77.2.12. Pannälän-Pietarsaari, sähköistys	2 950 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	603 433,95	603 433,95	488 535,65	116 898,30	0,00
31.10.77.2.13. Helsinki-Riihimäki kapasiteetin lisääminen 2. vaihe	12 000 000,00	15 312 000	7 807 629,93	7 404 370,07	15 312 000,00	0,00	3 016 417,42	18 328 417,42	10 924 047,35	7 404 370,07	0,00
31.10.77.2.14. Luumäki-Inmari-Venäjän raja, ratayhteyden parantaminen	0,00	3 000 000	550 357,61	2 449 642,39	3 000 000,00	0,00	0,00	3 000 000,00	550 357,61	2 449 642,39	0,00
31.10.77.2.15. Porin-Mäntyluoto sähköistys	0,00	3 585 736	484 754,89	3 100 981,11	3 585 736,00	0,00	0,00	3 585 736,00	484 754,89	3 100 981,11	0,00
31.10.77.2.16. Uudenkaupungin radan sähköistämisen	0,00	2 000 000	14 267,86	1 985 732,14	2 000 000,00	0,00	0,00	2 000 000,00	14 267,86	1 985 732,14	0,00
31.10.77.3. Vesiväylähankkeet	22 700 000,00	37 000 000	14 959 849,54	22 040 150,46	37 000 000,00	0,00	14 124 095,32	51 124 095,32	27 583 944,86	23 540 150,46	0,00
31.10.77.3.2. Piesari-radan seurantat	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	23 015,40	23 015,40	23 015,40	0,00	0,00
31.10.77.3.3. Rauman meriväylä	10 700 000,00	12 500 000	11 225 022,25	1 274 977,75	12 500 000,00	0,00	2 541 686,11	15 041 686,11	12 298 718,36	2 244 977,75	0,00
31.10.77.3.4. Savonlinnan syväväylän siirtäminen	12 000 000,00	12 000 000	3 556 005,92	8 443 994,08	12 000 000,00	0,00	11 559 393,81	23 559 393,81	15 115 399,73	8 443 994,08	0,00
31.10.77.3.5. Oulun meriväylä (EK) (varattu)	0,00	12 500 000	178 821,37	12 321 178,63	12 500 000,00	0,00	0,00	12 500 000,00	178 821,37	12 321 178,63	0,00
31.10.77.4. Yhteiset väylähankkeet	63 699 000,00	66 400 000	48 756 726,38	17 643 273,62	66 400 000,00	0,00	1 934 436,53	68 334 436,53	50 691 162,91	17 643 273,62	0,00
31.10.77.4.3. Äänekosken biototehtaan liikenneyhteydet	63 699 000,00	66 400 000	48 756 726,38	17 643 273,62	66 400 000,00	0,00	1 934 436,53	68 334 436,53	50 691 162,91	17 643 273,62	0,00
31.10.77.5. Väylähankkeiden suunnittelu	16 000 000,00	5 288 000	1 855 512,24	3 432 487,76	5 288 000,00	0,00	13 084 884,15	18 372 884,15	9 593 332,08	8 779 552,07	0,00
31.10.77.5.1. Piesari-radan suunnittelu	11 000 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	5 093 825,62	5 093 825,62	1 177 694,45	3 916 131,17	0,00
31.10.77.5.2. Maa- ja vesialueiden henkisuunnittelu	5 000 000,00	5 288 000	1 855 512,24	3 432 487,76	5 288 000,00	0,00	7 991 058,53	13 279 058,53	8 415 637,63	4 863 420,90	0,00
31.10.78. Eräät väylähankkeet (smr2)	58 000 000,00	54 400 000	43 425 596,11	10 974 403,89	54 400 000,00	0,00	8 058 828,26	62 458 828,26	51 484 424,37	10 974 403,89	0,00
31.10.78.1. Eräät tehankkeet	58 000 000,00	54 400 000	43 425 596,11	10 974 403,89	54 400 000,00	0,00	8 058 828,26	62 458 828,26	51 484 424,37	10 974 403,89	0,00
31.10.78.1.16. Tampereen rantaväylä	28 000 000,00	33 000 000	31 315 000,00	1 685 000,00</							

Liikenneviraston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittu 2018 TA:ssa	Talousarvio-menot 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve 2020	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
31.10.20 Perusväylänpito	509 018		15 172	15 172	9 872	5 300	5 300	39 729	49 206	41 892	31 482	73 367	195 947
Aikaisempien vuosien valtuudet	509 018							39 729	49 206	38 660	31 482	66727	186 075
Vuonna 2017 käytettävissä olleet valtuudet			15 172	15 172	9 872	5 300	5 300			3 232		6 640	9 872
31.10.35 Valtionavustus länsimetron rakentamiseen	440 000							38 495	40 200	46 200	91 200	25 440	203 040
Aikaisempien vuosien valtuudet	440 000							38 495	40 200	46 200	91 200	25 440	203 040
31.10.36 Valtionavustus raideliikenne-hankkeiden rakentamiseen		155 000		155 000		155 000	155 000						
Vuonna 2017 käytettävissä olleet valtuudet		155 000		155 000		155 000	155 000						
31.10.70 Jäänmurtajan hankinta	127 999							200					
Aikaisempien vuosien valtuudet	127 999							200					
31.10.77 Väyläverkon kehittäminen	2 507 462	669 470	344 433	1 013 903	255 712	758 191	750 640	269 310	131 048	46 080	21 212	9 317	207 657
Aikaisempien vuosien valtuudet	2 507 462							154 322	46 358	9 008	6 470	5 523	67 359
Vuonna 2017 käytettävissä olleet valtuudet		669 470	344 433	1 013 903	255 712	758 191	750 640	114 988	84 690	37 072	14 742	3 794	140 298
31.10.78 Eräät väylähankkeet	186 890		28 510	28 510	687	27 823		51 485	8 264	33	33	1 095	9 425
Aikaisempien vuosien valtuudet	186 890							50 798	8 264	33	33	1 095	9 425
Vuonna 2017 käytettävissä olleet valtuudet			28 510	28 510	687	27 823		687					
31.10.79 Elinkaari- ja hankkeet	1 703 832		297 957	297 957	4 804	293 153	293 153	93 285	111 271	101 677	95 451	831 087	1 139 486
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 703 832							90 060	109 692	101 677	95 451	831 087	1 137 907
Vuonna 2017 käytettävissä olleet valtuudet			297 957	297 957	4 804	293 153	293 153	3 225	1 579				1 579
Yhteensä	5 475 201	824 470	686 072	1 510 542	271 075	1 239 467	1 204 093	492 504	339 989	235 882	239 378	940 306	1 755 555
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 475 201							373 604	253 720	195 578	224 636	929 872	1 603 806
Vuonna 2017 käytettävissä olleet valtuudet		824 470	686 072	1 510 542	271 075	1 239 467	1 204 093	118 900	86 269	40 304	14 742	10 434	151 749

3 Liikenneviraston tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2017 - 31.12.2017		1.1.2016 - 31.12.2016	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	45 829 323,80		45 307 256,73	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	5 174 938,24		6 093 076,97	
Muut toiminnan tuotot	<u>37 306 484,55</u>	88 310 746,59	<u>36 048 722,00</u>	87 449 055,70
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	27 471 542,73		26 307 140,41	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-385 275,00		-122 989,30	
Henkilöstökulut	47 050 907,84		49 268 436,66	
Vuokrat	7 376 483,28		7 337 472,50	
Palvelujen ostot	724 556 543,60		699 356 810,40	
Muut kulut	4 566 823,23		8 096 733,76	
Poistot	865 268 109,92		828 864 882,33	
Sisäiset kulut	<u>303 338,68</u>	<u>1 676 208 474,28</u>	<u>247 390,76</u>	<u>1 619 355 877,52</u>
JÄÄMÄ I		-1 587 897 727,69		-1 531 906 821,82
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	289 468,99		6 231 794,49	
Rahoituskulut	<u>-1 101 633,77</u>	-812 164,78	<u>-834 415,55</u>	5 397 378,94
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	15 605 063,92		137 803 649,97	
Satunnaiset kulut	<u>-1 467 007,92</u>	14 138 056,00	<u>-442 655,92</u>	137 360 994,05
JÄÄMÄ II		-1 574 571 836,47		-1 389 148 448,83
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle	56 489 249,20		62 101 777,22	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	92 678 988,09		92 704 332,85	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelema	186 957,38		230 045,32	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	5 553,40		0,00	
Muut siirtotalouden kulut	<u>0,00</u>	<u>149 360 748,07</u>	<u>115 295,29</u>	<u>155 151 450,68</u>
JÄÄMÄ III		-1 723 932 584,54		-1 544 299 899,51
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut	4 771 409,08		5 499 900,00	
Perityt arvonlisäverot	3 484 540,43		3 488 182,31	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-396 317 350,16</u>	<u>-388 061 400,65</u>	<u>-389 558 122,13</u>	<u>-380 570 039,82</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-2 111 993 985,19</u>		<u>-1 924 869 939,33</u>

4 Liikenneviraston tase

	31.12.2017		31.12.2016
VASTAAVAA			
KANSALLISOMAIUUUS			
Rakennukset	214 109,41		229 402,93
Muu kansallisomaisuus	<u>910 033,38</u>	<u>1 124 142,79</u>	<u>943 572,32</u>
KANSALLISOMAIUUUS YHTEENSÄ		1 124 142,79	1 172 975,25
KÄYTTÖOMAIUUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET			1 172 975,25
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			
Aineettomat oikeudet	2 140 986,33		2 017 432,05
Muut pitkävaikutteiset menot	228 498 241,20		229 042 437,19
Ennakkomaksut ja keskenäiset hankinnat	<u>43 964 347,09</u>	274 603 574,62	<u>30 794 373,61</u>
AINEELLISET HYÖDYKKEET			261 854 242,85
Maa- ja vesialueet	6 731 958,35		6 997 886,94
Rakennusmaa- ja vesialueet	988 165 190,55		972 541 980,48
Rakennukset	7 083 233,99		7 576 098,82
Rakennelmat	1 308 042,21		1 030 325,28
Rakenteet	18 116 524 515,49		18 129 534 882,58
Tierakenteet	13 768 666 884,76		13 875 664 349,76
Rautatierakenteet	4 146 578 355,17		4 072 360 962,03
Vesiväylärakenteet	196 239 211,53		177 413 123,98
Muut rakenteet	5 040 064,03		4 096 446,81
Koneet ja laitteet	17 327 198,31		19 272 022,84
Kalusteet	1 197 743,42		1 232 438,33
Muut aineelliset hyödykkeet	201 074,06		199 355,65
Ennakkomaksut ja keskenäiset hankinnat	<u>751 602 176,11</u>	19 890 141 132,49	<u>684 372 805,35</u>
KÄYTTÖOMAIUUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET			19 822 757 796,27
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>291 025,00</u>	<u>291 025,00</u>	<u>439 942,84</u>
KÄYTTÖOMAIUUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		20 165 035 732,11	439 942,84
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAIUUUS			20 085 051 981,96
VAIHTO-OMAIUUUS			
Aineet ja tarvikkeet	1 197 778,47		1 268 503,47
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>456 000,00</u>	1 653 778,47	<u>0,00</u>
LYHYTAIKAISET SAAMISET			1 268 503,47
Myyntisaamiset	2 260 756,99		4 817 176,31
Siirtosaamiset	6 148 680,29		9 289 157,54
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>5 997 613,95</u>	<u>14 407 051,23</u>	<u>6 604 029,16</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAIUUUS YHTEENSÄ		16 060 829,70	20 710 363,01
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>20 182 220 704,60</u>	<u>20 108 203 823,69</u>

	31.12.2017		31.12.2016
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
VALTION PÄÄOMA			
Valtion pääoma 1.1.1998	18 317 079 609,54		18 317 079 609,54
Edellisten tilikausien pääoman muutos	1 104 484 507,84		937 408 313,10
Pääoman siirrot	2 212 032 248,68		2 091 946 134,07
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>2 111 993 985,19</u>	19 521 602 380,87	<u>1 924 869 939,33</u>
VIERAS PÄÄOMA			19 421 564 117,38
PITKÄAIKAINEN			
Muut pitkäaikaiset velat	<u>412 481 464,44</u>	412 481 464,44	<u>405 916 785,34</u>
LYHYTAIKAINEN			405 916 785,34
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	44 520 428,33		90 459 692,40
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	66 304,12		61 034,72
Saadut ennakot	376 651,49		258 663,15
Ostovelat	175 438 326,43		167 841 662,68
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	1 042 821,90		1 115 149,47
Edelleen tilittävät erät	867 375,01		855 638,47
Siirtovelat	14 760 489,71		19 537 417,34
Muut lyhytaikaiset velat	<u>11 064 462,30</u>	<u>248 136 859,29</u>	<u>593 662,74</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		660 618 323,73	280 722 920,97
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>20 182 220 704,60</u>	<u>20 108 203 823,69</u>

5 Liitetiedot

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

Budjetoinnin muutokset ja niiden tärkeimmät vaikutukset rahoitukseen ja laskelmiin

Tulomomentin 12.31.10 mitoituksessa huomioitiin vuoden 2017 talousarviossa lisäyksenä joukkoliikenteen lipputuloja 1 700 000 euroa. Vuoden 2017 ensimmäisessä lisätalousarviossa huomioitiin lisäyksenä Kehä-rata-hankkeen EU:n myöntämän TEN-T-tuen loppumaksatus 6 103 000 euroa, Seinäjoki-Oulu 2. vaiheen EU:n myöntämän TEN-T-tuen loppumaksatus 6 409 000 euroa, WINMOS-hankkeen EU:n myöntämän TEN-T-tuen loppumaksatus 5 621 000 euroa sekä Pori-Mäntyluoto rataosan sähköistys -hankkeen ulkopuolinen maksu-osuus 1 000 000 euroa. Vuoden 2017 III lisätalousarviossa huomioitiin lisäyksenä Helsinki-Riihimäki-hankkeen EU:n myöntämän TEN-T-tuen loppumaksatus 508 000 euroa.

Vähennyksenä vuoden 2017 talousarviossa huomioitiin jäänmurtajan myyntituloja 128 000 000 euroa, Seinäjoen kaupungin rahoitusosuus vt 19 Seinäjoen itäinen ohikulkutie hankkeesta 779 000 euroa, Helsingin kaupungin osuus Pisara-radan suunnittelusta 1 870 000 euroa sekä WINMOS-hankkeelle myönnetyn EU:n suoran rakentamistuen vuoden 2012 tukipäätöksen loppusuoritus 3 100 000 euroa ja vuoden 2014 tukipäätökseen perustuva ennakkosuoritus 5 549 000 euroa.

Momentin 31.10.01 Liikenneviraston toimintamenot määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2017 talousarviossa vähennyksinä virkasiirto momentille 31.01.01 112 000 euroa, hankinnasta maksuun -säästö 66 000 euroa, kirjanpidon keskittäminen 33 000 euroa, lomarahojen alentaminen 818 000 euroa, omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa 4 000 euroa, palkkaliukumasäästö 210 000 euroa, palkkausten tarkistukset 92 000 euroa, sairausvakuutusmaksun alentaminen 413 000 euroa, toimintamenojen tuottavuussäästö 400 000 euroa, toimintamenojen lisäsäästö 1 140 000 euroa, työajan pidentäminen 579 000 euroa, työnantajan eläkemaksun alentaminen 88 000 euroa sekä VaEL-maksun väliaikainen alentaminen 509 000 euroa.

Momentin 31.10.20 Perusväylänpito määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2017 talousarviossa lisäyksinä Helsinki-Turku nopean ratayhteyden jatkosuunnittelu 10 000 euroa, liikenneverkon korjausvelan vähentämiseen osoitettu 191 000 000 euroa, yhdeksään liikenneturvallisuutta parantavaan perusväylänpidon hankkeeseen osoitettu 5 950 000 euroa sekä tasomuutos 5 000 000 euroa. Vähennyksenä vuoden 2017 talousarviossa huomioitiin siltojen korjaukseen tehdyn kertaluonteisen lisäyksen vähennys 1 400 000 euroa sekä III lisätalousarviossa 150 000 euron siirto momentille 31.10.41 Seinäjoen lentoasema Oy:lle aseman ei-taloudelliseen toimintaan.

Momentin 31.10.35 Valtionavustus länsimetron rakentamiseen määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2017 talousarviossa lisäyksenä tasomuutos 62 150 000 euroa.

Momentti 31.10.36 Valtionavustus raideliikennehankkeiden rakentamiseen lisättiin vuoden 2017 talousarvioon. Momentille myönnettiin valtuus tehdä sopimuksia Raide-Jokeri pikaraitiotien ja Tampereen raitiotie -raideliikennehankkeiden valtionavustusten maksamiseen. Momentille ei myönnetty määrärahaa.

Momentin 31.10.76 Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset käyttöperusteita täydennettiin vuoden 2017 talousarviossa siten, että momentin määrärahaa saa käyttää yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) mukaisten korvausten maksamiseen.

Momentin 31.10.77 Väyläverkon kehittäminen määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2017 talousarviossa lisäyksenä Äänekosken biotuotetehtaan liikenneyhteydet -hankkeen valtuuden tarkistuksesta johtuen 10 000 euroa sekä I lisätalousarviossa momentille 12.31.10 tuloutetut TEN-T tukihankkeiden loppumaksatusten vastaavat määrärahat 12 512 000 euroa, vt 12 Tillola–Keltti-hankkeen valtuuden käytöstä aiheutuva määrärahatarve 7 000 000 euroa, Uudenkaupungin radan sähköistäminen -hankkeen valtuuden käytöstä aiheutuva määrärahatarve 2 000 000 euroa sekä Oulun meriväylä -hankkeen toteuttamiseen osoitettu 12 500 000 euroa. Vuoden 2017 III lisätalousarviossa momentin määrärahan mitoituksessa huomioitiin lisäyksenä momentille 12.31.10 tuloutetun Helsinki–Riihimäki TEN-T-tukihankkeen loppumaksatuksen väyläverkon kehittämisen osuus 288 000 euroa. Vähennyksenä vuoden 2017 talousarviossa huomioitiin väylähankkeiden määrärahatarpeiden muutos 80 230 000 euroa. Lisäksi vuoden 2017 I lisätalousarviossa otettiin huomioon Pori–Mäntyluoto rataosan sähköistys -hankkeen ulkopuolisen rahoituksen osuus 1 000 000 euroa momentin 12.31.10 tuloarvion tarkistuksessa. Vastaava määräraha kohdennettiin Pori–Mäntyluoto rataosan sähköistys -hankkeelle kattamaan hankkeen ulkopuolisen rahoittajan osuus.

Momentin 31.10.78 Eräät väylähankkeet määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2017 talousarviossa vähennyksenä väylähankkeiden määrärahatarpeiden muutos 1 600 000 euroa.

Momentin 31.10.79 Elinkaarirahoitushankkeet määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2017 talousarviossa lisäyksenä väylähankkeiden määrärahatarpeiden muutos 1 030 000 euroa.

Momentin 31.30.43 Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2017 talousarviossa lisäyksenä 1 000 000 euroa, johtuen tuen laajentamisesta merenmittausaluksiin.

Momentin 31.30.63 joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen määrärahan mitoituksessa huomioitiin vuoden 2017 talousarviossa lisäyksenä joukkoliikenteen lipputulojen tarkistus 1 700 000 euroa sekä Enontekiön lentoliikenteen turvaamiseen osoitettu 50 000 euroa.

Muut selvitykset

Arvostus- ja jaksotusperiaatteisiin ei tehty muutoksia vuonna 2017.

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 2: Nettotutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:1)	Talousarvion 2017 määrärahojen käyttö vuonna 2017		Tilinpäätös 2017	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				siirto seuraavalle vuodelle				Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2017	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.01.01. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toimintamenot (siirtomääräraha 2v) (netto)	Bruttomenot	95 000,00		101 114,95		105 611,00				101 114,95	
	Bruttotulot	0,00		0,00		0,00				0,00	
	Nettomenot	95 000,00	105 611	101 114,95	4 496,05	105 611,00	0,00	0,00	105 611,00	101 114,95	4 496,05
31.10.01. Liikenneviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v) (netto)	Bruttomenot	79 831 729,10		63 975 610,12		75 981 413,93				79 043 725,09	
	Bruttotulot	1 620 729,10		1 668 413,93		1 668 413,93				1 668 413,93	
	Nettomenot	78 211 000,00	74 313 000	62 307 196,19	12 005 803,81	74 313 000,00	0,00	15 068 114,97	89 381 114,97	77 375 311,16	12 005 803,81
31.10.20. Perusväylänpito (siirtomääräraha 2 v) (netto)	Bruttomenot	1 126 299 085,23		1 175 931 356,16		1 334 552 740,21				1 265 069 348,06	
	Bruttotulot	64 899 085,23		62 752 740,21		62 752 740,21				62 752 740,21	
	Nettomenot	1 061 400 000,00	1 271 800 000	1 113 178 615,95	168 621 384,05	1 271 800 000,00	0,00	89 137 991,90	1 360 937 991,90	1 202 316 607,85	158 621 384,05
33.20.52. Valtionosuus työmarkkinatuista (netto) (Arviomääräraha)	Bruttomenot	0,00		4 459,49		4 459,49					
	Bruttotulot	0,00		0,00		0,00					
	Nettomenot	0,00	4 459	4 459,49	0,00	4 459,49	0,00				

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Liikennevirastolla ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 3.

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Päälukon ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.		Peruutettu	
		Tilijaottelu	Yhteensä
31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala			6 324 053,33
2015			6 316 468,33
31.10.70.	Jäänmurtajan hankinta	6 314 066,92	
31.10.77.1.02.	Vt 8 Sepänkylän ohikulkutie	2 401,41	
2016			7 585,00
31.01.21.	Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmr (smr2v)	7 585,00	
Päälukat yhteensä			6 324 053,33
Vuosi 2015			6 316 468,33
Vuosi 2016			7 585,00

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2017	2016
Henkilöstökulut	40 034 419,01	41 503 066,20
Palkat ja palkkiot	38 672 804,98	39 934 322,46
Tulospäätökset erät	1 400 656,17	1 418 443,64
Lomapalkkavelan muutos	-39 042,14	150 300,10
Henkilösivukulut	7 016 488,83	7 765 370,46
Eläkekulut	6 289 089,32	6 742 131,79
Muut henkilösivukulut	727 399,51	1 023 238,67
Yhteensä	47 050 907,84	49 268 436,66
Johdon palkat ja palkkiot, josta	732 154,80	685 865,80
- tulospäätökset erät	20 446,99	17 253,70
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	46 038,91	46 408,57
Johto	1 200,00	1 020,00
Muu henkilöstö	44 838,91	45 388,57

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Liikennevirastossa suunnitelman mukaiset poistot on laskettu yhdenmukaisin periaattein kansallis- ja käyttö-omaisuushyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta.

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
1024 Museot ja linnat, Rakennukset	Tasapoisto	40	2,5	0
1029 Muut rakennukset, Majakat	Tasapoisto	30	3,33	0
1029 Muut rakennukset, Rakennukset	Tasapoisto	30	3,33	0
1081 Museoesineet ja -kokoelmat, Museoesineet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1081 Museoesineet ja -kokoelmat, Taideteokset ja pienoismallit	Ei poistoaikaa	-	-	0
1089 Muu kansallisuusomaisuus, Sulkukanavat	Tasapoisto	50	2	0
1089 Muu kansallisuusomaisuus, Alukset	Tasapoisto	20	5	0
1100 Perustamis- ja järjestelymenot	Tasapoisto	3	33,33	0
1120Valmiina ostetut atk-ohjelmistot, tietokantojen käyttöoikeudet	Tasapoisto	5	20	0
1120Valmiina ostetut atk-ohjelmistot, tietokantojen käyttöoikeudet	Tasapoisto	3	33,33	
1120 Valmiina ostetut atk-ohjelmistot, tietokantojen käyttöoikeudet	Tasapoisto	15	6,67	
1123 Liittymismaksut, Sähköliittymät, kaapeliTV-liittymät	Tasapoisto	10	10	0
1129 Muut aineettomat oikeudet, Kiinteistöjen käyttöoikeudet	Tasapoisto	5	20	0
1140 Itsevalmistetut atk-ohjelmat ja niiden kehittäminen	Tasapoisto	5	20	0
1140 Teetetut (rääätälöidyt) atk-ohjelmat ja niiden kehittäminen	Tasapoisto	5	20	0
1140 Meriliikenteen ohjaukseen liittyvät atk-ohjelmat	Tasapoisto	10	10	0
1149 Tietovarastojen perustamiseen liittyvät menot	Tasapoisto	5	20	0
1149 Vuokrahuneistojen perusparannusmenot	Tasapoisto	5	20	0
1149 Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	5	20	0
1149 Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	10	10	0
1149 Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	20	5	0
119 Keskenäiset hankinnat	Ei poistoaikaa	-	-	0
Substanssipoistot maa-aineksen käytön mukaan				
1200 Metsäalueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1202 Omistusoikeudella olevat maa-aineksalueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1202 Vuokratut maa-aineksalueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1202 Otto-oikeudet viraston omistamiin maa-aineksalueisiin	Ei poistoaikaa	-	-	0
1202 Tarpeettomat maa-aineksalueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1208 Virkistyskäyttöön tarkoitettut maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1209 Muut maa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1210 Maa-alueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1219 Muut rakennusmaa- ja vesialueet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1220 Asuinrakennukset	Tasapoisto	50	2	0
1221 Toimistorakennukset	Tasapoisto	40	2,5	0
1222 Teollisuusrakennukset	Tasapoisto	30	3,33	0
1223 Varastorakennukset	Tasapoisto	20	5	0
1229 Muut rakennukset	Tasapoisto	20	5	0
1230 Rakennelmat, Kalliosillot	Tasapoisto	20	5	0
1230 Rakennelmat, Katokset	Tasapoisto	10	10	0
1230 Rakennelmat, Polttoainesäiliöt ja jakelulaitteet	Tasapoisto	15	6,67	0
1230 Rakennelmat, VTS:n rakennelmat	Tasapoisto	10	10	0
1240 Tierakenteet, alusrakenteet	Tasapoisto	50	2	0
1240 Tierakenteet, päällysteet	Tasapoisto	10	10	0
1240 Tierakenteet, sillat ja tunnelit	Tasapoisto	50	2	0
1240 Muut tierakenteet sekä erilliset koneet ja laitteet	Tasapoisto	10	10	0
1241 Radan alusrakenteet	Tasapoisto	50	2	0
1241 Radan päällysrakenteet	Tasapoisto	30	3,33	0
1241 Ohjaus- ja turvalaitteet	Tasapoisto	15	6,67	0
1241 Sähköistyksen kiinteät laitteet	Tasapoisto	30	3,33	0
1241 Vahvavirta	Tasapoisto	20	5	0
1241 Radan varusteet ja rakenteet	Tasapoisto	30	3,33	0
1241 Radan sillat ja tunnelit	Tasapoisto	50	2	0

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
1241 Raideliikenteen telemaattiset järjestelmät	Tasapoisto	10	10	0
1242 Laiturit ja satamat	Tasapoisto	20	5	0
1242 Pintarakenteet, jotka eivät ole maantie- tai rautatierakenteita	Tasapoisto	20	5	0
1242 Varastokentät	Tasapoisto	20	5	0
1243 Avo- ja sulkukanavat	Tasapoisto	50	2	0
1243 Väylät, merkit (tutka-, linja-, reuna- ja muut merkit), loistot, ra	Tasapoisto	30	3,33	0
1243 Majakat ja tunnusmajakat	Tasapoisto	30	3,33	0
1243 Satamat, laiturit, ponttonikalusto	Tasapoisto	30	3,33	0
1244 Muut vesirakenteet	Tasapoisto	30	3,33	0
1249 Muut rakenteet, Satamat ja laiturit	Tasapoisto	30	3,33	0
1250 Henkilöautot, pakettiautot	Tasapoisto	5	20	0
1250 Perävaunut	Tasapoisto	5	20	0
1250 Traktorit	Tasapoisto	5	20	0
1250 Moottorikelkat	Tasapoisto	5	20	0
1251 Maantielautat	Tasapoisto	15	6,67	0
1251 Väylänhoitoveneet, työveneet, merenmittausveneet	Tasapoisto	7	14,29	0
1251 Työlautat, ponttoonit, proomut	Tasapoisto	7	14,29	0
1251 Tarkastusveneet, valvontaveneet, perämoottoriveneet ja hyd	Tasapoisto	7	14,29	0
1251 Soutuveneet, pelastuveneet	Tasapoisto	7	14,29	0
1253 Raskaat työkoneet, Työkoneet ja laitteet	Tasapoisto	15	6,67	0
1254 Kompressorit	Tasapoisto	7	14,29	0
1254 Pesukoneet, -laitteet (muut kuin keittökoneet)	Tasapoisto	7	14,29	0
1254 Sahat, sirkkelit yms., kaatolaitteet	Tasapoisto	7	14,29	0
1254 Trukit, nosturit, telinekalusto	Tasapoisto	7	14,29	0
1254 Sähkövoima-asemat ja -koneet, muuntamot	Tasapoisto	7	14,29	0
1254 Muut työkoneet ja laitteet	Tasapoisto	7	14,29	0
12550Tietoliikennelaitteet, työasemalaitteet ja työaseman oheislait	Tasapoisto	3	33,33	0
1255 Keskus- ja minitietokoneet sekä palvelimet	Tasapoisto	5	20	0
1255 Atk-verkot ja niiden laitteet	Tasapoisto	10	10	0
1256 Kopio- ja monistuskoneet sekä paperin käsittelylaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1256 Tasovalotuslaitteet ja valoöljäljennöskoneet	Tasapoisto	5	20	0
1256 Muut toimistokoneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Paikannuslaitteet, puhelimet, puhelinkeskukset ja -vastaajat	Tasapoisto	5	20	0
1257 Radiopuhelinkalusto	Tasapoisto	5	20	0
1257 Radioaseman laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Telexit, telafaxit	Tasapoisto	5	20	0
1257 Alusten paikanmäärittäyslaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Muut navigointilaitteet ja viestintälaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Virve-laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1257 Raideliikenteen ohjauksen viestintälaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1258 Dia- ja dataprojektorit, piirtoheittimet, videotykit	Tasapoisto	5	20	0
1258 Radio- ja äänentoistolaitteet, nauhurit, videokamerat ja -nauh	Tasapoisto	5	20	0
1258 Plasmanäytöt, televisiot ja televisiovalvontalaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1258 Videoneuvottelulaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1258 Digitointilaitteet ja kuvantallentimet	Tasapoisto	5	20	0
1260 Muut tutkimuslaitteet, Etäisyysmittarit ja tiedonkeruulaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1260 Muut tutkimuslaitteet, Liikennetutkat, mittalaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1260 Muut tutkimuslaitteet, Maatutkat	Tasapoisto	7	14,29	0
1260 Muut tutkimuslaitteet, Meriväylien mittalaitteet	Tasapoisto	10	10	0
1260 Muut tutkimuslaitteet, Radan mittalaitteet	Tasapoisto	10	10	0
1261 Vesirakenteiden laitteet	Tasapoisto	10	10	0
1269 Keittökoneet ja -laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1269 Kunto- ja vapaa-ajan laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1269 Mainosvalorakennelmat	Tasapoisto	5	20	0
1269 Tieinfokioskit	Tasapoisto	5	20	0
1269 Toimistovaunut, käymälät ym. (muut kuin rekisteröidyt)	Tasapoisto	10	10	0
1269 Valokuvauskamerat ja -laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1269 Varasiltaikalusto	Tasapoisto	10	10	0
1269 AIS-järjestelmän laitteet	Tasapoisto	10	10	0
1269 VTS-järjestelmän laitteet	Tasapoisto	15	6,67	0

Omaisuuksryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto %	Jäännösarvo € tai %
1269 VTS-järjestelmän tidonsiirtokaapelit ja järjestelmät	Tasapoisto	10	10	0
1269 VTS-järjestelmän muut laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1269 Decca-laitteistot	Tasapoisto	15	6,67	0
1269 DGPS-järjestelmän laitteistot	Tasapoisto	10	10	0
1269 Meriliikenteen tutkalaitteistot	Tasapoisto	10	10	0
1269 Öljyntorjuntalaitteet ja -kalusto	Tasapoisto	10	10	0
1269 Muut koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1270 Kassakaapit	Tasapoisto	10	10	0
1270 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	Tasapoisto	5	20	0
1279 Muut kalusteet	Tasapoisto	5	20	0
1279 Museoesineet (kaluste), pienoismallit	Ei poistoaikaa	-	-	0
1280 Muut aineelliset hyödykkeet, Taide-esineet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1289 Muut aineelliset hyödykkeet	Tasapoisto	10	10	0
1298 Keskeneräiset rakenteet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1299 Muut keskeneräiset hankinnat	Ei poistoaikaa	-	-	0
1300 Käyttöomaisuusarvopaperit, Kiinteistöosakkeet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1301 Käyttöomaisuusarvopaperit, Muut osakkeet	Ei poistoaikaa	-	-	0
1303 Käyttöomaisuusarvopaperit, Muut osuudet	Ei poistoaikaa	-	-	0
400 Ostot tilikauden aikana	Ei poistoaikaa	-	-	0

Kiekun käyttöönoton yhteydessä poistoaikoja tarkistettiin seuraavasti:

			Ennen
Rakennukset	1024010	40 vuotta	30 vuotta
Perustamis- ja järjestelymenot	1100010	3 vuotta	5 vuotta
Valmiina ostetut atk-ohjelmistot, tietokantojen käyttöoikeudet	1120020	3 vuotta	5 vuotta
Valmiina ostetut atk-ohjelmistot, tietokantojen käyttöoikeudet	1120030	15 vuotta	-
Kiinteistöjen käyttöoikeudet	1129010	5 vuotta	10 vuotta
Teollisuusrakennukset	1222010	30 vuotta	40 vuotta
Laiturit ja satamat	1242010	20 vuotta	30 vuotta
Pintarakenteet, jotka eivät ole maantie- tai rautatierakenteita	1242010	20 vuotta	30 vuotta
Varastokentät	1242010	20 vuotta	30 vuotta
Soutuveneet, pelastuveneet	1251010	7 vuotta	5 vuotta
Kompressorit	1254010	7 vuotta	6 vuotta
Pesukoneet, -laitteet (muut kuin keittökoneet)	1254010	7 vuotta	6 vuotta
Sahat, sirkkelit yms., kaatolaitteet	1254010	7 vuotta	6 vuotta
Trukit, nosturit, telinekalusto	1254010	7 vuotta	10 vuotta
Sähkövoima-asemat ja -koneet, muuntamot	1254010	7 vuotta	10 vuotta
Muut työkoneet ja laitteet	1254010	7 vuotta	10 vuotta
Kopio- ja monistuskoneet sekä paperin käsittelylaitteet	1256010	5 vuotta	6 vuotta
Tasovalotuslaitteet ja valojäljennöskoneet	1256010	5 vuotta	6 vuotta
Muut toimistokoneet ja laitteet	1256010	5 vuotta	6 vuotta
Radioaseman laitteet	1257010	5 vuotta	10 vuotta
Raideliikenteen ohjauksen viestintälaitteet	1257010	5 vuotta	10 vuotta
Etäisyysmittarit ja tiedonkeruulaitteet	1260010	5 vuotta	6 vuotta
Liikennetutkat, mittalaitteet	1260010	5 vuotta	6 vuotta
Maatutkat	1260030	7 vuotta	8 vuotta
Meriväylien mittalaitteet	1260040	10 vuotta	15 vuotta
Radan mittalaitteet	1260040	10 vuotta	15 vuotta
1261 Vesirakenteiden laitteet:	1261010	10 vuotta	15 vuotta

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Kansallisomaisuus				Yhteensä
	102 Rakennukset	108 Muu		
Hankintameno 1.1.2017	449 621,32	1 384 302,04		1 833 923,36
Lisäykset	0,00	0,00		0,00
Vähennykset	0,00	0,00		0,00
Hankintameno 31.12.2017	449 621,32	1 384 302,04		1 833 923,36
Kertyneet poistot 1.1.2017	220 218,39	440 729,72		660 948,11
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00		0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	15 293,53	33 538,94		48 832,47
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00		0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00		0,00
Kertyneet poistot 31.12.2017	235 511,91	474 268,66		709 780,57
Arvonkorotukset	0,00	0,00		0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	214 109,41	910 033,38		1 124 142,79

Aineettomat hyödykkeet				Yhteensä
	112 Aineettomat oikeudet	114 Muut pitkävaikutteiset menot	119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Hankintameno 1.1.2017	2 788 469,67	261 454 856,45	30 794 373,61	295 037 699,73
Lisäykset	459 738,62	21 495 774,42	17 141 913,67	39 097 426,71
Vähennykset	0,00	225 397,03	3 971 940,19	4 197 337,22
Hankintameno 31.12.2017	3 248 208,29	282 725 233,84	43 964 347,09	329 937 789,22
Kertyneet poistot 1.1.2017	771 037,62	32 412 419,26	0,00	33 183 456,88
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	225 397,03	0,00	225 397,03
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	336 184,34	21 995 726,80	0,00	22 331 911,14
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	44 243,61	0,00	44 243,61
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2017	1 107 221,96	54 226 992,64	0,00	55 334 214,60
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	2 140 986,33	228 498 241,20	43 964 347,09	274 603 574,62

Aineelliset hyödykkeet						Yhteensä
	120 Maa- ja vesialueet	121 Rakennusmaa ja vesialueet	122 Rakennukset	123 Rakennelmat	124 Rakenteet	
Hankintameno 1.1.2017	6 997 886,94	972 541 980,48	16 278 788,04	1 544 731,87	26 886 734 322,20	27 884 097 709,53
Lisäykset	0,00	19 077 394,81	0,00	417 156,25	824 537 238,11	844 031 789,17
Vähennykset	265 928,59	3 449 088,65	493 338,16	487 635,53	448 729,26	5 144 720,19
Hankintameno 31.12.2017	6 731 958,35	988 170 286,64	15 785 449,88	1 474 252,59	27 710 822 831,05	28 722 984 778,51
Kertyneet poistot 1.1.2017	0,00	0,00	8 661 836,37	426 643,27	8 757 199 439,62	8 766 287 919,26
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	381 663,98	398 703,14	448 729,26	1 229 096,38
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	422 043,50	137 049,91	833 171 512,40	833 730 605,81
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	5 096,09	0,00	1 220,34	4 376 092,80	4 382 409,23
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2017	0,00	5 096,09	8 702 215,89	166 210,38	9 594 298 315,56	9 603 171 837,92
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	6 731 958,35	988 165 190,55	7 083 233,99	1 308 042,21	18 116 524 515,49	19 119 812 940,59

Aineelliset hyödykkeet						Yhteensä
	125 Koneet	126 Laitteet	127 Kalusteet	128 Muut aineelliset hyödykkeet	129 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Hankintameno 1.1.2017	20 170 543,42	9 941 963,46	2 048 158,90	236 827,07	684 372 805,35	716 770 298,20
Lisäykset	1 298 066,56	1 075 125,66	361 943,91	17 920,00	443 067 879,24	445 820 935,37
Vähennykset	1 495 977,27	1 671 902,65	119 132,26	538,20	375 838 508,48	379 126 058,86
Hankintameno 31.12.2017	19 972 632,71	9 345 186,47	2 290 970,55	254 208,87	751 602 176,11	783 465 174,71
Kertyneet poistot 1.1.2017	6 678 294,82	4 162 189,22	815 720,57	37 471,42	0,00	11 693 676,03
Vähennysten kertyneet poistot	1 495 227,78	1 671 902,65	119 132,26	538,20	0,00	3 286 800,89
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	2 513 689,78	1 430 319,63	396 638,82	15 683,55	0,00	4 356 331,78
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	9 754,43	363 503,42	0,00	518,04	0,00	373 775,89
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2017	7 706 511,25	4 284 109,62	1 093 227,13	53 134,81	0,00	13 136 982,81
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	12 266 121,46	5 061 076,85	1 197 743,42	201 074,06	751 602 176,11	770 328 191,90

Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		Yhteensä
	130 Käyttöomaisuusarvopaperit	
Hankintameno 1.1.2017	439 942,84	439 942,84
Lisäykset		0,00
Vähennykset	148 917,84	148 917,84
Hankintameno 31.12.2017	291 025,00	291 025,00
Kertyneet poistot 1.1.2017	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	48 073,67	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	48 073,67	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2017	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	291 025,00	291 025,00

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2017	2016	Muutos 2017-2016
Korot euromääräisistä saamisista	-235 486,37	-6 231 798,22	5 996 311,85
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	0,00	-15,33	15,33
Muut rahoitustuotot	-53 982,62	19,06	-54 001,68
Rahoitustuotot yhteensä	-289 468,99	-6 231 794,49	5 942 325,50
Rahoituskulut	2 017	2016	Muutos 2017-2016
Korot euromääräisistä veloista	1 053 560,10	834 486,80	219 073,30
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	0,00	-71,25	71,25
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	48 073,67	0,00	48 073,67
Rahoituskulut yhteensä	1 101 633,77	834 415,55	267 218,22
Netto	812 164,78	-5 397 378,94	6 209 543,72

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Liikennevirastolla ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 9.

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	31.12.2017					31.12.2016	
	Kappale määrä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistusosuus %	Myyntioikeuksien alaraia	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	0		14 894,07				163 811,91
RYM Oy:n A-lajin osake nro 11	0		0,00				125 000,00
Saimaan Kanavamuseo Tuki Oy	448		7 534,63	93,0			7 534,63
Joukkoliikenteen lippu- ja maksujärjestelmä Oy	91993		7 359,44	3,3			31 277,28
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet			276 130,93				276 130,93
Kiinteistö Oy Tieliikennemuseo	16418		276 130,93	46,0			276 130,93
Osakkeet ja osuudet yhteensä			291 025,00				439 942,84

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2017	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	Alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	Yli 5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.12.2017							
Vastattavien rahoituserät							
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	177 264 023,87	235 217 440,57	412 481 464,44
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00	44 520 428,33	0,00	0,00	44 520 428,33
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	0,00	0,00	0,00	66 304,12	0,00	0,00	66 304,12
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	44 586 732,45	177 264 023,87	235 217 440,57	457 068 196,89

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja –takuut sekä muut monivuotiset vastuut**Myönnettyt takaukset ja takuut**

Ei ilmoitettavaa.

Myönnettyt takaukset ja takuut valuutoittain

Ei ilmoitettavaa.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-menot 2017	Määrärahatarve 2018	Määrärahatarve 2019	Määrärahatarve 2020	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	6 947 241,10	6 416 134,48	5 808 216,68	4 543 641,48	5 877 786,00	22 645 778,64

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-menot 2017	Määrärahatarve 2018	Määrärahatarve 2019	Määrärahatarve 2020	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Muut sopimukset ja sitoumukset						
- Vuoden 2017 talousarvion momentin 31.10.20 Perusväylänpito päätösoosan kohdat 1 ja 2	657 815 103,97	659 070 354,83	382 426 685,92	201 537 396,13	215 037 552,78	1 458 071 989,66
- Vuoden 2017 talousarvion momentin 31.10.77 päättöosan kohta 2, 31.10.77.5.2 Muu kehittämisen suunnittelu	235 563,83	1 209 617,00	682 287,68	0,00	0,00	1 891 904,68
Yhteensä	658 050 667,80	660 279 971,83	383 108 973,60	201 537 396,13	215 037 552,78	1 459 963 894,34

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Liikennevirastolla ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 13.

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Liikennevirastolla ei ole ilmoitettavaa liitteeseen 14.

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

	31.12.2017	31.12.2016	Muutos 2017-2016
Muu pitkäaikainen velka	412 481 464,44	405 916 785,34	6 564 679,10
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	44 520 428,33	90 459 692,40	-45 939 264,07
Yhteensä	457 001 892,77	496 376 477,74	-39 374 584,97

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Maturiteettijakauma (velan jakauma jäljellä olevan juoksuaian mukaan)

Velkojen juoksuaika	2017				2016			
	Kirjanpitoarvo (euroa)	%	Käypä arvo (euroa)	%	Kirjanpitoarvo (euroa)	%	Käypä arvo (euroa)	%
0 - 1 vuotta	44 520 428,33	9,74	44 520 428,33	9,74	90 459 692,40	18,22	78 154 602,10	16,32
1 - 2 vuotta	44 316 005,97	9,70	44 304 991,43	9,69	41 288 874,75	8,32	41 141 481,82	8,59
2 - 3 vuotta	44 316 005,97	9,70	44 304 991,43	9,69	41 288 874,75	8,32	41 059 363,10	8,57
3 - 4 vuotta	44 316 005,97	9,70	44 304 991,43	9,69	41 288 874,75	8,32	40 977 183,97	8,56
4 - 5 vuotta	44 316 005,97	9,70	44 304 991,43	9,69	41 288 874,75	8,32	40 895 393,19	8,54
Yli 5 vuotta	235 217 440,58	51,47	235 261 498,72	51,48	240 761 286,36	48,50	236 741 932,78	49,43
Velat yhteensä	457 001 892,77	100,00	457 001 892,77	100,00	496 376 477,74	100,00	478 969 956,96	100,00

Velan duraatio (velan markkina-arvolla painotettu kassavirtojen keskimääräinen maksuhetki)

Vuosi	Duraatio
31.12.2015	5,59
31.12.2016	5,39
31.12.2017	5,65

Vuoden 2017 velka koskee elinkaarihankkeita E 18 Muurla-Lohja, E 18 Koskenkylä-Kotka ja E 18 Hamina-Vaalimaa

Vuoden 2016 velka koskee elinkaarihankkeita E 18 Muurla-Lohja, E 18 Koskenkylä-Kotka sekä hankkeita E18 Kehä III 2.vaihe ja Tampereen rantaväylä

Vuoden 2015 velka koskee elinkaarihankkeita E 18 Muurla-Lohja, E 18 Koskenkylä-Kotka sekä hankkeita E18 Kehä III 2.vaihe ja Tampereen rantaväylä

Käyvän arvon laskennassa on käytetty Valtiokonttorin vuosittain ilmoittamaa laskelmissa käytettävää korkotekijää.

Käytetty duraation laskentakaava noudattaa valtion kirjanpidon käsikirjan kohdan 12.3.16 mukaista kaavaa.

Kokonaisduraatio on laskettu laskemalla velkojen erillisduraatioiden nykyarvoilla painotettu summa.

Kokonaisduraatio on laskettu laskemalla velkojen erillisduraatioiden nykyarvoilla painotettu summa.

Liikenneviraston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat täydentävät tiedot**1) Työyhteenliittymä Porvoo - Koskenkylä loppuselvitys**

Vuonna 2007 solmittiin Tieliikelaitoksen/Destian ja Kesälahden Maansiirto Oy:n ja MVR-Maatek Oy:n entisen toimitusjohtajan Kari Perälän välinen sovintosopimus, jossa oli määritetty työyhteenliittymä PoKo:lle maksettava korvaus.

Työyhteenliittymää ei ole voitu suunnitellun mukaisesti lopettaa vuoden 2015 aikana, koska saatavan periminen Perälältä on edelleen kesken.

Työyhteenliittymän päätöksellä osakkaille on jaettu varoja syksyllä 2012 ja Destian osuus (57.142,86 euroa) on sovittu mukaisesti tilitetty Liikennevirastolle Tiehallinnon seuraajana sen mukaisesti, mitä vuoden 2001 organisaatiouudistuksen yhteydessä on sovittu.

Vuoden 2017 aikana Perälä jatkoi korvausvelkansa lyhentämistä. Suorituksia saatiin 8.750 euroa. Pääoma korkoineen on nyt kokonaisuudessaan maksettu. Työyhteenliittymän viimeinen auki ollut asia on näin ollen saatu päätökseen ja työyhteenliittymä on voitu lopettaa. Lopettamisen yhteydessä jaettiin jäljellä olevat varat osakkaiden kesken. Tieliikelaitoksen/Destian osuus 4/7 (55.664,75 euroa) on sovittu mukaisesti tilitetty Liikennevirastolle vuonna 2017.

2) Asfalttikartelli

Korkein hallinto-oikeus vahvisti vuonna 2009 tekemällään päätöksellä, että Suomessa oli toiminut vuosina 1994–2002 päällystysalan kartelli, johon kuuluivat lähes kaikki alalla toimineet yritykset. Tiehallinto/Liikennevirasto on kesäkuussa 2008 vireille laitettulla haastehakemuksellaan vaatinut kartellissa mukana olleilta yrityksiltä vahingonkorvausta yhteensä noin 23 milj. euroa, joka määrä tarkentui noin 58 milj. euroon.

Liikennevirasto hävisi jutun käräjäoikeudessa (päätös 28.11.2013) ja voitti osittain hovioikeudessa (20.10.2016).

Liikennevirasto sopi alkuvuodesta 2017 asian muiden kuin yhden vastaajan kanssa. Sovinnon sisältöön oli tyytyminen hovioikeuden päätökseen maksuvelvollisuuden osalta. Vastaaja, joka ei tehnyt sovintoa, ei saanut valituslupaa ja joutuu korvaamaan Liikennevirastolle hovioikeuden tuomiossa määrätty korvaukset.

3) Merenkulkuun liittyvät vahingonkorvausvaatimukset ja -vastuut

Liikennevirastolta on vaadittu korvausta aluksen karilleajosta aiheutuneista vahingoista yhteensä 2,9 milj. euroa. Liikennevirasto on kiistänyt vastuunsa asiassa. Asia on vireillä Helsingin käräjäoikeudessa.

4) Koillistie Määttä Oy:n yrityssaneeraus

Verohallinto teki Koillistie Määttä Oy:tä koskevan konkurssihakemuksen 15.8.2013. Yhtiöllä oli neljä ELY-keskusten hoitamaa väylänpidon hoidon ja ylläpidon alueurakkaa, jotka jouduttiin purkamaan yhtiön taloudellisesta tilanteesta johtuen 3.9.2013. Yritys haki saneerausmenettelyyn 13.9.2013 ja Oulun käräjäoikeus päätti aloittaa saneerausmenettelyn 9.10.2013.

Alueurakoiden palvelun luonteesta johtuen jouduttiin järjestämään uudet palveluntuottajat suorahankintaa käyttäen. Saneerausmenettelyssä tarkentuneet velkojien saatavien määrät ja lopulliset saatavat ovat seuraavat:

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus: saatava 367.284,10 euroa, josta pankkitakauksen osuus 143.480,28 euroa ja saneerausvelaksi jää 223.803,82 euroa,

Pohjois-Savon ELY-keskus: saatava 1.142.921,17 euroa, josta pankkitakauksen osuus 160.942,89 euroa ja saneerausvelaksi jää 981.978,28 euroa

Lapin ELY-keskus: saatava 146.601,22 euroa, jonka pankkitakaus kattaa kokonaisuudessaan

Oulun käräjäoikeus vahvisti 30.6.2014 selvittäjän laatiman 20.5.2014 päivätyn saneerausohjelma-ehdotuksen Koillistie Määttä Oy:n saneerausohjelmaksi.

Kuusamon osuuspankki on suorittanut pankkitakauksiin perustuen edellä mainitut saatavat yhteensä 451.024,39 euroa.

Saneerausvelkaa jäi yhteensä 1.205.782,10 euroa. Saneerausohjelman mukaan saneerattavia velkoja leikataan 70 % ja lopulle 30 %:lle (361.734,63 €) vahvistettiin maksuohjelma, joka päättyy 31.1.2023.

Saneerausohjelmaan määrätty valvoja on antanut selonteot Koillistie Määttä Oy:n saneerausohjelman toteutumisesta tilikausilla 1.11.2013 - 31.10.2014 ja 1.11.2014 - 31.10.2015. Määttä on noudattanut saneerausohjelmaa ELY-keskusten saatavien osalta. Koillistie Määttä Oy on maksanut Liikennevirastolle 31.12.2014 - 31.12.2017 välisellä ajalla saneerausvelan lyhennyksiä yhteensä 105.077,23 euroa, joka sisältää viivästyskorkea 276,48 euroa. Maksamatta olevaa saneerausvelkaa on siten jäljellä vielä 256.933,88 euroa.

5) Väyläverkon kehittämishankkeisiin liittyviä riidanalaisia vaatimuksia

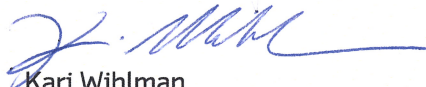
Väyläverkon kehittämishankkeissa on avoinna seuraavat riidanalaiset toimittajien esittämät vaateet, joista ei ole tehty varauksia kirjanpitoon:

- Rauman väylähanke noin 9 milj. euroa
- Pietarsaaren meriväylä noin 0,4 milj. euroa
- Pohjanmaan rata noin 0,1 milj. euroa

6 Allekirjoitukset

Hyväksymme Liikenneviraston vuoden 2017 tilinpäätöksen.

Helsingissä 28. helmikuuta 2018

Kari Wihlman
Pääjohtaja

Kristiina Tikkala
Talousjohtaja

Valtiotalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä . . 2018

Tulostavoitteiden toteutumista tukevat toimenpiteet

ainopisteen nimi	1. Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut			
Tulostavoite	2017 Tulostavoite	2017 Toteuma	2016 Toteuma	2015 Toteuma
Liikennekaaren toimeenpano sekä kestävä ja sujuva liikkuminen				
Liikennekaaren toimeenpano - Liikennevirastolle tuleviin, uusiin tietoon liittyviin tehtäviin valmistautuminen.	1. RAE-työkalun kehittäminen ja NAP - national access point (määrittely ja toteutuksen aloitus), 2. Osallistuminen liikennekaaren jatkovalmisteluun ja tarkentamiseen liittyvään työhön (mm. tietoasetus ja tietojärjestelmien yhteen toimivuus).	Toteutunut	-	-
Liikennekaaren toimeenpano (seuranta, yhteensovittaminen) ja tavoitetilan edistäminen yhteistyössä eri toimijoiden (erit. hallinnonala) kanssa sekä valtion irtautuminen TVV:n lippu- ja maksujärjestelmästä	1. Seurannan ja yhteensovittamisen sekä valvontaa tukevien tehtävien määrittely (yhteistyössä hallinnonalan toimijoiden kanssa), 2. Liikkumisen palvelukokonaisuuden verkostotyön kehittäminen ja toimeenpano. 3. Valmistellaan valtion irtautuminen TVV:n yhteisestä lippu- ja maksujärjestelmästä osana liikennekaaren 1. vaiheen toimeenpanoa	Toteutunut	-	-
Joukkoliikenteen houkuttelevuus/toimivuus ja kulutapaosuuden kasvattaminen väylänpidon keinoin (ml. laadukas tieto) - pääpaino erityisesti suurilla kaupunkiseuduilla ja kokeiluissa.	1. Matkaketjujen yhteen toimivuuden ja laadukkaan tiedon edistäminen (erityisesti suuret kaupunkiseudut, rautatieliikenne) 2. Liikkuminen palveluna, kestävä liikenteen ja matkaketjujen toimivuuden edistäminen kokeiluina (käynnistetään 1-2 kokeilua).	Toteutunut	-	-
Rataverkko ja sen palvelut toimivat tasapuolisesti kilpailun avautuessa				
Ratapihojen kapasiteetin haltuunotto ja hallinta (toimintamallien kehittäminen, järjestelmäkehitys)	erillinen määrittely	Toteutunut	-	-
Henkilöliikenteen aikataulurakenteen haltuunotto (toimivuus) ja liikennöintitarpeiden yhteensovittaminen ja prosessin kehittäminen.	erillinen määrittely	Toteutunut	-	-
Rataverkon palveluiden (liikenteen ohjaus) tasapuolisuuden varmistaminen	Toimintamallien muutos ratapihoilla, käyttöön otettu/kpl, käynnissä/kpl	Toteutunut: 4/1	-	-
Rataverkon palveluiden saatavuus (rajaliikenne, tavaraliikenne, henkilöliik. valmistautuminen) - ratapihojen toimivuus, palveluiden saatavuus ja hinnoittelu, omaisuus	erillinen määrittely	Toteutunut	-	-

Liikenteen automatisaation edellytyksiä on parannettu kokeilu				
Osallistutaan aktiivisesti automaatio-kokeiluihin ja edistetään kansallisten testialueiden syntymistä erilaisissa toimintaympäristöissä Liikennelabra – ja kv-yhteistyönä. Kokeilujen ja testialueiden avulla selvitetään automaation edellyttämät tienpitäjän toimenpiteet (TATSU) liittyen mm. automaattijoneuvon paikannukseen, tie- ja kaistamerkintöihin, älykkäisiin reunapaaluihin, ajantasatietoon ja tietoliikenteeseen arktisissa olosuhteissa	1. Automaation ja älykkään infran testausvalmiuksien suunnittelu ja toteutus Aurora/vt 21 älytie-osuudella (mm. paikannus-palvelu, datakaapelointi, langaton tiedonsiirto ja sähkönsyöttö sekä tarvittavat väyläverkon anturilaitteet sekä taustajärjestelmät). Lisäksi selvityksiä toteutetaan "Arctic Challenge" avoimena hakuna Aurora alueelle vuonna 2017. 2. Osallistutaan kaupunkialueiden automaattibussikokeiluun SOHJOA-hankkeessa. Edistetään kuorma-autojen letka-ajokokeilua HHT -käytävällä (yhteistyö Pirkanmaan ELY). 3. NordicWay-hankkeen automaatio ja C-ITS kokeilun tulosten kansallinen ja kv-hyödyntäminen tieliikenteen automaation uusien palvelujen suunnittelussa (C-ITS infrastruktuuri, arkkitehtuuri ja liiketoimintamallit), C-ITS EU-määrittelytyöhön aktiivinen osallistuminen.	Toteutunut	Toteutunut	-
Varmistetaan meriliikenteen väylien ja tietopalveluiden digitaalinen kehittyminen edistään meriliikenteen automatisaatiota ja kokeiluja.	Valmistellaan meriliikenteen "Älyväylä" (Rauma, Uusikaupunki, Sjölvik) pilottihankkeen toteutus konkreettisten toimenpiteiden osalta (testiväylät).	Toteutunut	-	
Älykkään robotisaation ja automaation periaatepäätöksen toimeenpano sekä hallinnonalan yhteisen liikenteen automaation tiekartan toimeenpano.	Osallistutaan toimeenpanoon suunnitelmien mukaisesti	Toteutunut	-	-

Painopisteen nimi	2. Liikenteen energiareformi			
Tulostavoite	2017 Tavoite	2017 Toteuma	2016 Toteutuma	2015 Toteutuma
Vähennetään liikenteen fossiilisten polttoaineiden käyttöä parantamalla biotaloutta tukevaa väyläverkkoa mahdollistamalla vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluverkko				
Biotalous tukevan tieverkon parantaminen, km	1 600	1740	1018	-
Soratiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono, km. enintään	2 850	2850	2 900	2 850
Rataverkon raakapuuterminaalien ja -kuormauspaikkojen kunnostaminen Biotalous raakapuukuljetusten kehittämisen tavoiteohjelman mukaisesti, kpl	3	4	5	-
Jakeluinfradirektiiviyöryhmän edellyttämät toimet	1. Liikennevirasto varmistaa (omalta osaltaan) tarvittavan ohjeistuksen ja tuen CEF-hankeluihin, erityisesti liikenteen vaihtoehtoisia käyttövoimia edistävien hanke-ehdotusten osalta. 2. Liikenneviraston osallistuu tai toteuttaa liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien yleistymistä tukevia hankkeita (pääpaino demonstraatioissa ja kokeiluissa).	Toteutunut osittain	Toteutunut	-

Parannetaan väylänpidon energiatehokkuutta				
Väylänpidon hankintojen energiatehokkuusvaatimukset	Selvitetään kaikkien liikennemuotojen osalta mahdollisuuksia ja otetaan käyttöön energian kulutusta vähentäviä vaatimuksia väylänpidon hankinnoissa.	Toteutunut	-	-
Parannetaan vaihteenlämmityksen ohjausta erityisesti suurilla ratapihoilla tavoitteena merkittävä vuotuinen säästö lämmityskuluissa ja vähintään 60 %:n energiansäästö.	Vaihteenlämmitysten ohjausjärjestelmää muutetaan Ilmalassa. Ilmalassa on yhteensä 27 lämmitysmuuntajaa, joiden takana on 210 vaihdetta. 2016-2017 muutetaan ensimmäiset viisi lämmitysmuuntajaa uuteen ohjaukseen.	Toteutunut	-	-
Kestävät logistiset ketjut				
Parannetaan rautatieliikenteen ja vesiliikenteen kilpailukykyä ja keskeisenä osana logistisia ketjuja edistetään tieliikenteen energia- tehokkaita kuljetuksia. Hyödynnetään digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet.	1. Yleissuunnittelu Saimaan kanavan sulkujen pidentämisestä 2. Korjausvelka-ohjelmassa suunniteltu Saimaan kanavan sulkujen korjaus (Liikenne- ja viestintä-verkot) 3. Jäänmurtokaluston kehittäminen Saimaan alueelle 4. Vesiliikenteen energiatehokkuuden parantaminen reittien optimointia kehittämällä (mm. digiloikan älyväylähanke, Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat) 5. Rautatieliikenteen edistäminen tehdään pääosin osana muita painopisteitä, esim. akselipainojen nosto ja varikkojen ja raiteistojen kunnostaminen korjausvelkarahalla (Liikenne- ja viestintä-verkot), markkinoiden kehittäminen (Liikenteen ja viestinnän palvelut ja palvelumarkkinat). Juna- liikenteen reaaliaikaisen optimoinnin edelleen kehittäminen (ENNE-projektin osana digiloikka-hanketta; hankinta 2017 ja käynnistys). 6. Tieliikenteen energiatehokkuutta parannetaan huonokuntoisten väylien parantamisella, toteut- tamalla suurimpien sallittujen massojen ja mitto- jen edellyttämät kunnostuskohteet ohjelman mukaisesti (Liikenne- ja viestintä-verkot) sekä selvittämällä ja edistämällä HCT-rekkojen käyttöönottoa (selvitystyö valmis 2017).	Toteutunut	-	-

Painopisteen nimi	3. Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet			
Tulostavoite	2017 Tavoite	2017 toteuma	2016 Toteutuma	2015 Toteutuma
Viraston tuottamat tiedot mahdollistavat uuden liiketoiminnan				
avoin data	Nykyisen suunnitelman toteuttamista jatketaan ja kaikki keskeiset aineistot on julkaistu vuoden 2017 loppuun mennessä. Tavoite ei jatku enää sen jälkeen.	Toteutunut	Toteutunut	-
avoimet rajapinnat	Nykyisen suunnitelman toteuttamista jatketaan ja kaikki keskeiset aineistot on julkaistu vuoden 2017 loppuun mennessä. Tavoite ei jatku enää sen jälkeen	Toteutunut	Toteutunut	-

Virasto automatisoi tietojen keruuta sekä tehostaa tiedon hyödyntämistä omassa toiminnassaan				
automaattinen tietojenkeruu	Tiedonkeruukokeilujen tulokset analysoidaan ja päätetään, mitkä uudet menettelyt otetaan tuotantokäyttöön. Toteutetaan osana viraston digitalisaation osahankkeita 1 (liikenne ja liikkuminen), 3 (tienpito) ja 4 (radanpito) sekä Aurora kokeiluekosysteemin puitteissa. Liikkumistiedon keruussa ja käsittelyssä noudatetaan MyData periaatteita.	Toteutunut	Toteutunut	-
analytiikan kehittäminen	Virastoon on kehitetty systemaattista analytiikka-osaamista ja se hyödyntää myös ulkopuolisia verkostoja ja palveluntuottajia.	Toteutunut	Toteutunut	-
asiakaslähtöiset reaaliaikaiset vuoropuhelualustat ja käsittelyprosessit	Virasto on kehittänyt digitaalisia asiakasvuorovaikutuskanavia jotka osittain korvaavat perinteisiä kanavia. Toimenpiteet toteutetaan viraston digitalisaation osahankkeessa 6 (asiakasvuorovaikutuksen digitalisointi).	Toteutunut	Toteutunut	-
Rekisterit ja tietoaaineistot tukevat automaatiota				
rekisterien uudistaminen	Tie- ja ratapuolen omaisuuden hallintaan liittyvien prosessien ja järjestelmien kehittäminen on toteutusvaiheessa ja edistyy suunnitelmien mukaisesti. Toteutetaan osana viraston digitalisaatiota osahankkeissa 3 ja 4.	Toteutunut	Toteutunut	
rekisterien tiedon laadun kehittäminen	Rekisterien laatuvaatimukset on määritetty ja mittarit on asetettu.	Toteutunut	Toteutunut	

Painopisteen nimi	4. Luottamus digitaalisiin palveluihin			
Tulostavoite	2017 Tavoite	2017 toteuma	2016 Toteutuma	2015 Toteutuma
Viraston tietojärjestelmät ja tietoliikenne ovat tietoturvan osalta kunnossa				
Tietoturvatoimenpiteet	Tietoturvaprojekti jatkuu suunnitelmien mukaisesti vuoden 2017 loppuun saakka.	Toteutunut	Toteutunut	-

Painopisteen nimi	5. Liikenne- ja viestintäverkot			
Tulostavoite	2017 Tavoite	2017 toteuma	2016 Toteutuma	2015 Toteutuma
Korjausvelan kasvu pysäytetään hallitusti asiakastarpeet huomioiden				
Huonokuntoiset päällystetyt tiet, (vilkasliikenteinen verkko /muu verkko), km	950/ 5700	6637	950 / 5600	950/5200
Rataverkon kuntoindeksi	96	98	97	95
Huonokuntoiset tie- ja ratasillat, kpl	790	790	750	730
Painorajoitetut maantiesillat, kpl	470	470	444	500
Huonokuntoiset kauppamerenkulun väylien turvalaitteet, %	9	8,9	6,9	8
Väyläomaisuuden hallinnan kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Omaisuuden hallinnan kypsyystestin tulosten analysointi, kehittämissuunnitelma ja sen toteuttaminen • ISO55001-standardin (Omaisuuden hallinta) pilotointi Liikennevirastossa • Omaisuuden hallinnan koulutusohjelman suunnittelu ja käynnistäminen • Digitalisaatiopilottien tulosten arviointi omaisuudenhallinnan tarpeiden näkökulmasta • Strategisen omaisuudenhallintasuunnitelman (SAMP) kirjoittaminen - Laaditaan liikennemuodoittain periaatteet, jolla kohteita priorisoidaan 	Toteutunut osittain	Toteutunut	-
Liikenneverkot vastaavat elinkeinoelämän ja kilpailukyvyyn kannalta keskeisiin kuljetustarpeisiin ja mahdollistavat turvalliset, ympäristövastuulliset ja tarkoituksenmukaiset tavat liikkua				
Tyytyväisyys tie-, rataverkon ja kauppamerenkulun väylien palvelutasoon toimivien kuljetusten mahdollistajana	3,1	3,12	-	-
Kansalaisten tyytyväisyys matkojen toimivuuteen, asteikko 1-5	3,4	3,42	tutkimusta ei tehdä	3,4
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden tilaan (uusi mittari)	Tyytymättömien osuus enintään 49 %	46 %		
Radanpidosta johtuvat viivästyksset kaukojuna liikenteessä, % junista väh. 5 min. myöhässä	4	8,7	5,14	5,6
Radanpidosta johtuvat viivästyksset lähijuna liikenteessä, % junista väh. 3 min. myöhässä	1,5	3,2	2,62	2,7
Tieliikenteen henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemä väylänpidon toimin, kpl	15	15	21,2	13
Väylänpidon meluntorjunnan vaikutus, hlö/v	1800	4200	1528	830
Pohjavesien pilaantumisriskin vähenemä väylänpidon toimin, km	2,5	2,88	10,6	3

Liikenneviraston ja elinkeinoelämän yhteistyön toimintamallin kehittäminen	Toimintamallia laajennetaan tarvittaessa koskemaan muita henkilöliikennepalvelujen tuottajia. Toimintamallia kehitetään jatkuvasti saadun kokemuksen ja palautteen perusteella. Toimintamallia ja saatua tietoa hyödynnetään väylänpidon ja toiminnan kehittämisessä.	Toteutunut	Toteutunut	Toimintamalli otettu käyttöön
Suunnittelukäytäntö on uudistettu (vuorovaikutus, toimintaympäristön muutokset ml. digitalisaatio, vaikutusarviot)	1.Täydennetään Livin suunnittelun prosessikuvaus pilottien avulla (ml. valtionhallinnon edellyttämä palvelulupaus). 2. Otetaan käyttöön uudenlainen prosessikuvaus ja uudenlainen vuorovaikutus suunnittelu-prosessissa (mm. Maantiet kaupungeissa, asemanseutujen suunnittelumalli, asiakas- ja elinkeinoelämätiedon hyödyntäminen suunnittelussa, liikennejärjestelmätyön kehittäminen ja uusien keinojen edistäminen, kuten esim. digitaalisuus ja liikkumisen ohjaus), tehdään tarvittaessa LVM:lle esityksiä lainsäädännön esteiden purkamiseksi. 3. Päivitetään yhdessä LVM:n kanssa hallinnon-alan tulevaisuuskuva, hyödynnetään uutta suunnittelukäytäntöä Liikenne ja viestintä-verkkojen toimintatarve -selvityksessä ja muussa hallinnonalan jatkotyössä (mm. Maakunta-uudistus, Live ja Liivi), keskeisenä kysymyksenä erityisesti valtion rooli liikennejärjestelmätyössä.	Toteutunut	Toteutunut	-
Liikennejärjestelmän toimintavarmuus paranee				
Talvimerenkulun palveluiden odotusaika, h	3,5	3,91	3,41	4,97
Rautatieliikenteen ohjausjärjestelmien toimintavarmuus, vähintään % toiminta-ajasta	99,7	99,7	99,62	99,7
Palvelutaso				
	2017 Tavoite	2017 toteuma	2016 Toteuma	2015 Toteuma
Työtyytyväisyys (asteikko 1-5, vähintään)	3,66	3,69	3,66	3,63
IPO-indeksien keskiarvo *)	3,72	Ei raportoida	Ei raportoida	3,72

ISBN 978-952-317-519-8

Liik
enne
vira
sto